

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

HAYAT BOYU ÖĞRENME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
AÇIK ÖĞRETİM DAİRE BAŞKANLIĞI

**DİN KÜLTÜRÜ
VE
AHLAK BİLGİSİ
6. SINIF**

YAZAR
KOMİSYON

ANKARA - 2023

MEB HAYAT BOYU ÖĞRENME GENEL MÜDÜRLÜĞÜ YAYINLARI
AÇIK ÖĞRETİM OKULLARI

Dil Uzmanı

Bülent Kenan ERKAN

Grafik Tasarım

YÜMER

Görsel Tasarım

YÜMER

Copyright © MEB

Her hakkı saklıdır. Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Tümü ya da bölümleri izin alınmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl!
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

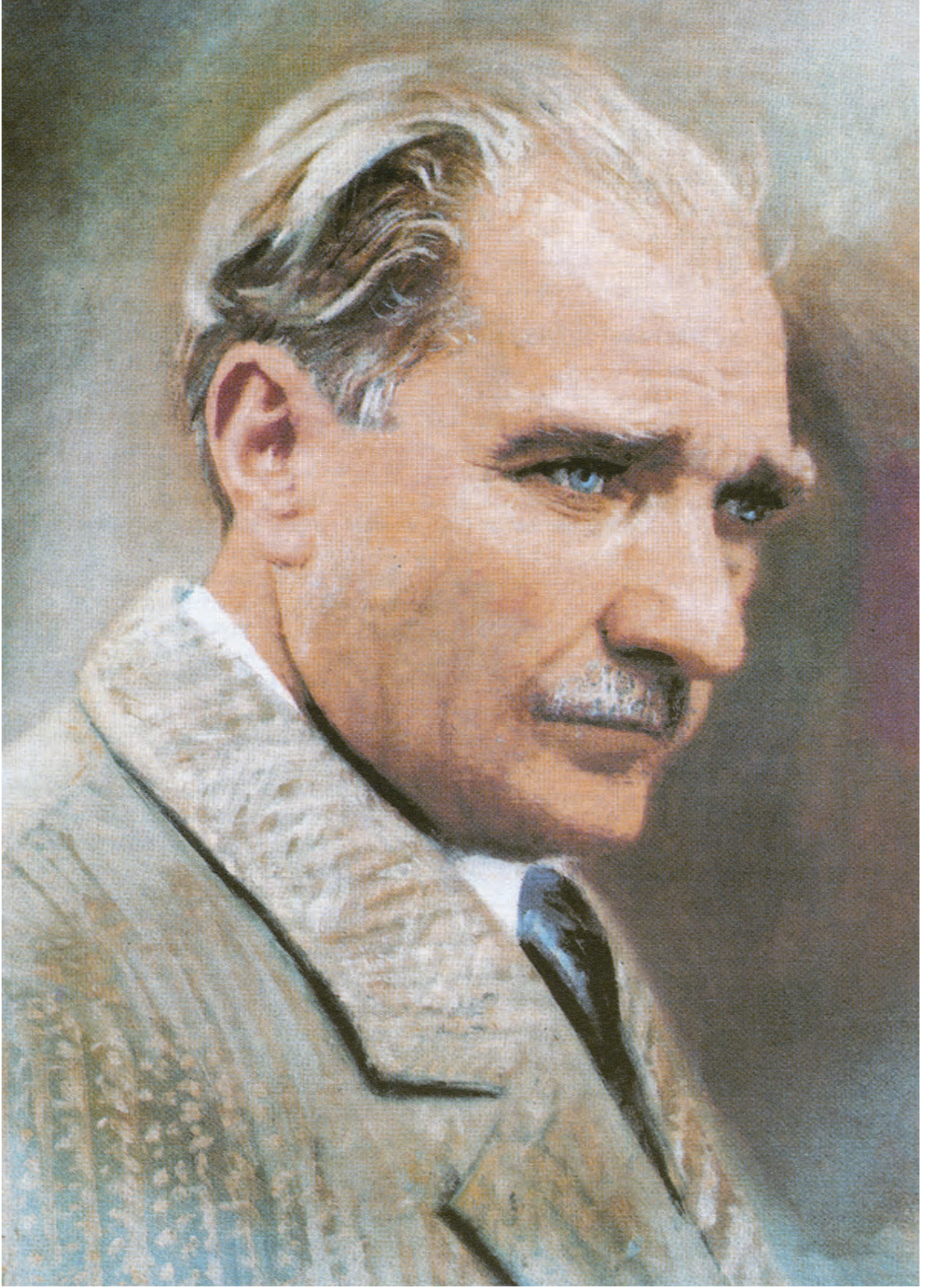
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrumetmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

1.ÜNİTE: PEYGAMBER VE İLAHİ KİTAP İNANCI

1. Allah'ın (c.c.) Elçileri: Peygamberler	11
2. Peygamberlerin Özellikleri ve Görevleri.....	13
3. Peygamberler İnsanlar İçin En Güzel Örnektir.....	16
4. Vahiy ve Vahyin Gönderiliş Amacı.....	16
5. İlahi Kitaplar	18
6. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Âdem (a.s.).....	22
7. Bir Dua Tanıyorum: Kunut Duaları ve Anlamları.....	24
Özet	26
1. Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	28

2.ÜNİTE: NAMAZ

1. Namaz İbadeti ve Önemi	33
2. Namaz Çeşitleri	35
3. Namazın Kılınışı.....	36
4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Zekeriya (a.s.).....	48
5. Bir Sure Tanıyorum: Fil Suresi ve Anlamı	49
Özet	50
2. Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	52

3.ÜNİTE: ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

1. Bazı Zararlı Alışkanlıklar	57
2. Zararlı Alışkanlıklara Başlama Sebepleri.....	60
3. Zararlı Alışkanlıklardan Korunma Yolları.....	61
4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yahya (a.s.).....	63
5. Bir Sure Tanıyorum: Tebbet Suresi ve Anlamı	64
Özet	65
3. Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	66

4.ÜNİTE: HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Daveti: Mekke Dönemi.....	71
2. Hicret	75
3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Daveti: Medine Dönemi	76
4. Bir Sure Tanıyorum: Nasr Suresi ve Anlamı.....	84
Özet	85
4. Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	88

5.ÜNİTE: TEMEL DEĞERLERİMİZ

1. Toplumumuzu Birleştiren Temel Değerler	93
2. Dinî Bayramlar, Önemli Gün ve Geceler	98
Özet	102
5. Ünite Ölçme ve Değerlendirme Soruları	103
Cevap Anahtarı.....	105
Sözlük.....	106
Kaynakça	115

1. ÜNİTE

PEYGAMBER VE İLAHİ

KİTAP İNANCI

ÜNİTE KONULARI

- 1. ALLAH'IN (C.C.) ELÇİLERİ: PEYGAMBERLER**
- 2. PEYGAMBERLERİN ÖZELLİKLERİ VE GÖREVLERİ**
- 3. PEYGAMBERLER İNSANLAR İÇİN EN GÜZEL ÖRNEKTİR**
- 4. VAHİY VE VAHYİN GÖNDERİLİŞ AMACI**
- 5. İLAHİ KİTAPLAR**
- 6. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. ÂDEM (A.S.)**
- 7. BİR DUA TANIYORUM: KUNUT DUALARI VE ANLAMLARI**

1. ÜNİTE

PEYGAMBER VE İLAHİ KİTAP İNANCI

NELER ÖĞRENECEĞİZ ?

Bu bölümü tamamladığınızda

- Peygamber ve peygamberlik kavramlarını,
- Peygamberlerin özelliklerini ve görevlerini,
- Peygamberlerde insanlar için güzel örnekler olduğunu,
- Vahyin gönderiliş amacını,
- İlahi kitapları ve gönderildiği peygamberleri,
- Hz. Âdem'in (a.s.) hayatının ana hatlarını,
- Kunut dualarını ve anlamlarını öğreneceksiniz.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Nübüvvet
- Risâlet
- Davet
- Tebliğ

DÜŞÜNELİM

1. Allah (c.c.)* niçin peygamberler göndermiştir?
2. İlahi kitapların isimleri nelerdir?

1. ALLAH'IN (C.C.) ELÇİLERİ: PEYGAMBERLER

Aradan binlerce yıl geçmiş olmasına rağmen insanlığın hafızasında isimleri, eserleri ve güzel davranışlarıyla hep var ola gelmişlerdir. Kimlerden mi bahsediyorum? İnsanlığın ilk atası Hz. Âdem'den (a.s.)**, insanlığın ikinci atası kabul edilen Hz. Nuh'tan (a.s.), tevhid mücadelesinin sembol ismi olan Hz. İbrahim'den (a.s.), kendisine ilk kutsal kitabın yani Tevrat'ın verildiği Hz. Musa'dan (a.s.), son peygamberi müjdeleyen Hz. İsa'dan (a.s.) ve nihayet âlemlere rahmet son nebi Hz. Muhammed'den (s.a.v.)...

Bu uçsuz bucaksız kâinatı insan için yaratan Rabbimiz, ayetlerini insanlara okuyup açıklayacak ve yaşayışıyla örnek olacak kimseler seçip görevlendirmiştir. Bu seçilmiş insanlara **peygamber** denir. Peygamber kavramını şöyle tanımlayabiliriz: Allah'ın (c.c.) buyruklarını insanlara iletmekle görevli seçilmiş kimse, nebi, resul, elçi. Kur'an-ı Kerim'de peygamber kelimesi, nebi ve resul sözcükleriyle ifade edilmiştir.

BİLGİ KUTUSU

Peygamber kelimesi Farsça kökenli olup “haberci” yani Allah'tan haber getiren demektir. Dilimizde bu kelimeyi “elçi” sözü karşılamaktadır.

Allah'ın (c.c.) buyruklarını insanlara iletme, açıklama görevine de **peygamberlik** denir. Nübüvvet ve risâlet kavramları da genel olarak peygamberlik anlamına gelmektedir. **Nübüvvet**, peygamberin Allah'tan (c.c.) vahiy alması ve bu vahiyleri insanlara iletmesi demek olan peygamberlik vazifesini; **risâlet** ise peygamberlerin Allah (c.c.) ile insanlar arasındaki elçilik vazifesini ifade eder.

* (c.c.): Celle Celâlühû:” O'nun şanı en yüce” anlamına gelir. Allah'ın (c.c.) ismi anıldığında söylenir.

** (a.s.): Aleyhisselam: “Selam onun üzerine olsun” anlamına gelir. Hz. Muhammed (s.a.v.) dışındaki peygamberler, melekler ve Kur'an'da adı geçen yüce kişilerin ismi anıldığında söylenir.

Peygamberlere iman, dinimizin inanç esaslarından biridir. İslam'ın temeli olan inanç esasları altı başlık altında toplanmıştır. Bunlar; Allah'a (c.c.), meleklerle, peygamberlere, kitaplara, ahirete, kaza ve kadere inanmaktır. Peygamberlere iman, Allah'ın (c.c.) insanlara doğru yolu göstermek için seçkin kimseler gönderdiğine ve bu kimselerin Allah'tan (c.c.) getirdiği bütün bilgilerin gerçek ve doğru olduğuna inanmak demektir. Rabbimiz, insanlar arasından elçi olarak görevlendirdiği peygamberlerden 25 tanesinin ismini Kur'an-ı Kerim'de bildirmiştir. Bu peygamberlerden ilki Hz. Âdem (a.s.), sonuncusu ise Hz. Muhammed'dir (s.a.v.) . Kur'an-ı Kerim'de isimleri geçen Üzeyr (a.s.), Lokman (a.s.) ve Zülkarneyn'in (a.s.) peygamber olup olmadıkları açıkça bildirilmemiştir.

Kur'an-ı Kerim'de Adı Geçen Peygamberler

Hız. Âdem (a.s.)	Hız. İdris (a.s.)	Hız. Nuh (a.s.)	Hız. Hud (a.s.)	Hız. Salih (a.s.)
Hız. İbrahim (a.s.)	Hız. Lut (a.s.)	Hız. İsmail (a.s.)	Hız. İshak (a.s.)	Hız. Yakub (a.s.)
Hız. Yusuf (a.s.)	Hız. Eyüp (a.s.)	Hız. Şuayb (a.s.)	Hız. Musa (a.s.)	Hız. Harun (a.s.)
Hız. Davud (a.s.)	Hız. Süleyman (a.s.)	Hız. İlyas (a.s.)	Hız. Elyesa (a.s.)	Hız. Zülkifl (a.s.)
Hız. Yunus (a.s.)	Hız. Zekeriyya (a.s.)	Hız. Yahya (a.s.)	Hız. İsa (a.s.)	Hız. Muhammed (s.a.v.)

İnsanlığın atası Hz. Âdem (a.s.) ile başlayan peygamberlik, Hz. Muhammed (s.a.v.) ile son bulmuştur. Peygamberler, Allah'ın (c.c.) buyruklarını insanlara ulaştırmış, O'nun emir ve yasaklarına uygun yaşayarak insanlara örnek olmuşlardır. İnsanları hakikate, iyiyeye ve güzele davet etmişlerdir. Bu bakımdan peygamberlerin ibret ve örnek alınması gereken yaşamlarını öğrenmek, dinimizi gereği gibi anlayabilmenin önemli bir basamağıdır.

1. Ünite: Peygamber ve İlahi Kitap İnancı

2. PEYGAMBERLERİN ÖZELLİKLERİ VE GÖREVLERİ

Peygamberler, Allah (c.c.) tarafından seçilen elçilerdir. Bu elçiler insanlar için en güzel örnektir. Bu elçilerin mutlaka sahip olması gereken bir takım özellikleri vardır. Bu özelliklerden bazıları şunlardır:

Doğru Olmak (Sıdk)

Doğru olmayan birinin verdiği bir habere veya bilgiye inanır mısınız?

“**Sıdk**; Allah’tan (c.c.) almış oldukları emirleri insanlara olduğu gibi bildiren ve hayatlarının hiçbir anında hiçbir şekilde yalan söylemeyen ve dosdoğru davranan” anlamında peygamberlerin sıfatlarından biri. Allah’ın (c.c.) seçtiği bu elçiler yaşamları boyunca hiç yalan söylememiş kişilerdir. Sıdkın tersi olan yalan ve yalancılık peygamberler için asla düşünülemez. Aksi durumda hiçbir insan peygamberlere iman etmezdi.

Kur’an-ı Kerim’de doğru olmanın önemiyle ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır: “**Öyle ise emrolunduğun gibi dosdoğru ol..**” (Hûd Suresi, 112. ayet.) Peygamber Efendimiz de (s.a.v.) tüm ömrü boyunca ne peygamberlikten önce ne de peygamberlikten sonra doğruluktan ayrılmamıştır. Bu durum insanların Müslüman olmasını kolaylaştırmıştır. Resûlüllah’ın (s.a.v.) asla yalan söylemediğini ve söylemeyeceğini bilen insanlar bir an bile tereddüt etmeden İslam ile şereflenmişlerdir.

Güvenilir Olmak (Emanet)

“Eminlik, güvenilirlik” anlamında peygamberlerin en önemli niteliklerinden birisidir. Peygamberler, Allah’ın (c.c.) emaneti olan vahyi artırıp eksiltmeden olduğu gibi koruyarak insanların emanetleri hususunda da çok titiz davranmışlardır.

Kur’an-ı Kerim’de emaneti korumanın önemiyle ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır: “**Yine onlar ki, emanetlerine ve verdikleri sözlere riayet ederler.**” (Mü’minûn suresi, 8. ayet.) Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) doğruluğu, emanete sadakati dolayısıyla “Muhammedü’l Emin” (Güvenilir Muhammed) olarak anılmıştır.

Akıllı ve Zeki Olmak (Fetanet)

Zeki olma, zihin açıklığı, bir şeyi çabuk ve iyi anlama yeteneği, kavrayıştır. Fetanet üs tün zekâ ve kavrayış gücüne sahip olma anlamında peygamberlerin sıfatlarından biridir. Allah’ın (c.c.) gönderdiği bütün peygamberlerinsanların en zekileridir. Peygamberler bu özellikleri sayesinde Allah’ın (c.c.) mesajlarını en iyi şekilde kavramış, insanlara önderlik yapmış ve içinde yaşadıkları toplumların sorunlarını çözerek örnek bir nesil meydana getirmişlerdir.

Günah İşlemekten Korunmuş Olmak (İsmet)

Peygamberlerin temiz bir yaratılışa sahip olmaları, gizli ve açık her türlü günahattan uzak durmalarıdır. Peygamberler masumdurlar, Allah (c.c.) tarafından günah işlemekten korunmuşlardır.

Kur’an-ı Kerim’de günahattan kaçınmanın önemiyle ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır: “**Günahın açığını da gizlisini de bırakın! Çünkü günah işleyenler, yaptıklarının cezasını mutlaka göreceklerdir.**” (En’âm suresi, 120. ayet.) Hz. Peygamber (s.a.v.) gençlik döneminde de peygamberlikle görevlendirildiği yetişkinlik döneminde de Allah’ın (c.c.) emir ve yasaklarına titizlikle uyarak kulluk görevini en güzel bir şekilde yerine getirmiştir.

Allah’tan (c.c.) Aldığı Mesajları Olduğu Gibi İnsanlara Bildirmek (Tebliğ)

Peygamberlerin, Allah’ın (c.c.) kendilerine indirmiş olduğu vahiyleri insanlara eksiksiz olarak bildirmesine tebliğ denir. Allah’ın (c.c.) elçileri karşılaştıkları tüm zorluklara ve engellemelere rağmen Allah’ın (c.c.) ayetlerini insanlara ulaştırmaktan vazgeçmemişlerdir

Kur’an-ı Kerim’de tebliğin önemiyle ilgili olarak şöyle buyrulmaktadır: “**Ey peygamber! Rabbinden sana indirileni tebliğ et! Eğer bunu yapmazsan O’nun mesajını iletmemiş olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Şüphe yok ki Allah kâfirler topluluğunu hidayete erdirmez.**” (Mâide suresi, 67. ayet.) Hz. Peygamber (s.a.v.) bütün zorluklara ve tehditlere rağmen Allah’ın mesajlarını tebliğden vazgeçmemiştir. Tebliğ görevini sürdürmek için memleketinden ayrılarak Medine’ye hicret etmiştir.

1. Ünite: Peygamber ve İlahi Kitap İnancı

Peygamberlerin Görevleri nelerdir?

Yüce Allah (c.c.), buyruklarını insanlara ulaştırması için seçtiği elçilerine birtakım görevler vermiştir. Bu görevler şunlardır: İletme, açıklama, uygulama ve davettir. Peygamberlerin en öncelikli görevi, Allah'ın (c.c.) ayetlerini insanlara doğru ve eksiksiz bir şekilde ulaştırmalarıdır. Tebliğ edilen ayetlerin açıklanması, emir ve yasakların uygulamalı olarak gösterilmesi de peygamberlerin görevlerindedir. Örneğin, Peygamber Efendimiz (s.a.v.) namazı emreden ayetleri iletmiş, açıklama getirmiş ve namazın nasıl kılınacağını uygulamalı olarak göstermiştir. Peygamberler, insanları Allah'a (c.c.) iman etmeye ve Allah'ın (c.c.) emirlerini uygulamaya davet etmişlerdir.

Peygamberlerin, peygamberliklerini ispat etmek için Allah'ın (c.c.) izniyle gerçekleştirdikleri olağanüstü olaylar vardır. Bunlara mucize adı verilir. **Mucize**, peygamberlerin elinde gerçekleşen ve insanların benzerini yapamadığı olağanüstü olaylara denilmektedir. Allah (c.c.), inkârcılara karşı çeşitli mucizelerle peygamberlerini desteklemiştir.

Peygamber Efendimize de (s.a.v.) pek çok mucize verilmiştir. Peygamberimize (s.a.v.) verilen mucizelerden biri de Kamer suresinde geçen “Ay'ın yarılması” olayıdır. Peygamberimize (s.a.v.) verilen mucizelerin en büyüğü ise Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an'ı Kerim, bugün, Peygamberimize (s.a.v.) indirildiği hâliyle elimizde bulunmaktadır.

3. PEYGAMBERLER İNSANLAR İÇİN EN GÜZEL ÖRNEKTİR

Rabbimiz, elçilerini insanlara örnek olmaları için göndermiştir. Peygamberler, Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarını eksiksiz bir şekilde yerine getirmişler, üstün ahlaklarından asla taviz vermemişlerdir. İnançlarındaki samimiyet ve kararlılık, ibadetlerindeki devamlılık ve güzel ahlaka uygun davranışlarıyla her asırda inananlara örnek olmuşlardır.

Peygamberlerin hepsi güzel ahlakın her alanında örnek olmakla beraber bazı özellikleriyle ön plana çıkmışlardır. Hz. Eyüp (a.s.) sabırla özdeşleşmiştir. Hz. Yusuf (a.s.) iffetle anılır olmuştur. Tevhid mücadelesi denilince putları bir çırpıda alaşağı eden Hz. İbrahim (a.s.) gelir aklımıza. Âlemlere rahmet son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) cesaret ve kararlılığı ile yer etmiştir gönüllerimizde. Peygamberlerin her biri güzel davranışlarıyla Rabbimizin övgüsüne mazhar olmuşlardır.

4. VAHİY VE VAHYİN GÖNDERİLİŞ AMACI

Allah (c.c.), insanı en güzel biçimde yaratmıştır. İnsana akıl ve irade vermiş, yarattıklarının çoğundan üstün kılmıştır. Yeryüzünü insanın emrine vermiş, güzel ve temiz yiyeceklerle ikramda bulunmuştur. Hangimizin güzel davranışlarda bulunacağını sınamak için dünyayı bir imtihan meydanı kılmıştır. İnsanın, niçin yaratıldığını ve nereden gelip nereye gideceğini unutmaması için onu bilgilendirmiştir. Böylelikle insanın üstün yaratılışındaki lütuflar, ilahî bilginin insana iletilmesi ile devam etmiştir. İşte Allah'ın (c.c.) insanlara bildirdiği bu ilahî bilgiye **vahiy** denir. Bu bilginin iletilme şekli de vahiy olarak isimlendirilir.

1. Ünite: Peygamber ve İlahi Kitap İnancı

Kur'an-ı Kerim'de, hadis-i şeriflerde ve sahabilerin sözlerinde Arapların İslam'dan önceki inanç, tutum ve davranışlarını İslami dönemdekilerden ayırmak için cahiliye kavramı kullanılmıştır. Bilgisizlik, cehalet, zorbalık, barbarlık ve vahşet hüküm sürdüğü için o döneme bu isim verilmiştir. Cahiliyenin temel özellikleri ve o döneme damgasını vuran hususlar; bilgisizlik, şirk, putperestlik, kabile asabiyeti, zorbalık, zulüm, haksızlık, adaletten, sulh ve nizamdan yoksunluk, çapulculuk, insan haklarını çiğnemek, insanların soylarından dolayı ayıplanması veya üstün görülmesi, çocukları öldürmek, kız çocukları toprağa gömmek, vahşiyane hareketler, kan davası, içki, kumar gibi davranışlardır. İslam bunların tamamını yasaklamıştır. (Sarıçam, 2015: 42.)

İşte, dünyanın bu vaziyeti; insanlığın vahye, vahyin şefkat ve adalet yüklü iklimine ne kadar muhtaç olduğunu apaçık göstermekteydi. İnsanlığın hak ettiği insanca bir yaşam, ancak ve ancak Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarına göre oluşturulmuş bir sistemle mümkün olabilirdi. Vahyin gönderiliş amacı da buydu. Zaman zaman doğru yoldan ayrılan insanlığa vahyin indirilişi, Rabbimizin insana duyduğu sevgi ve şefkatinin apaçık bir göstergesidir.

Vahyin en önemli gönderiliş amacı tevhiddir. Bütün peygamberlerin ortak mesajı insanlara Allah'tan (c.c.) başka ilah olmadığını tebliğ etmektir. Allah'ın elçileri insanları yalnızca Allah'a (c.c.) kulluk etmeye davet etmişlerdir.

Vahyin gönderiliş amaçlarından biri de insana kulluk görevinin hatırlatılmasıdır. Allah (c.c.), akıl ve vahiy nimeti ile şerefli kıldığı insanı başıboş bırakmamış, ona sorumluluklarını hatırlatmış; hayatın ve ölümün bir gayesi olduğunu bildirmiştir. Ayrıca, vahiyle kulluk görevi hatırlatılan insana, hesap gününde "Bilmiyorduk.", "Habersizdik." gibi bahanelerin bir geçerliliğinin olmadığı bildirilmiştir

Vahyin gönderiliş amaçlarından biri de insanın yalnızca akılla ulaşamayacağı konularda insanı bilgilendirmektir. Allah'ın (c.c.) insana verdiği en büyük nimet, akıldır. Rabbimizin bu nimeti sayesinde olan biteni anlamlandırırız ama akıl gücümüz sınırsız değildir. İnsan; yeryüzündeki eserleri, muhteşem yaratılışı inceleyerek akli sayesinde Yaraticısının varlığını ve birliğini fark eder. Rabbini tanır fakat O'nun isim ve sıfatlarının tamamını akıyla kavrayamaz. Yine ibadetler, helal ve haramlar sadece akıyla bilinemez. Allah (c.c.) peygamberler göndermekle aklımızla ulaşamayacağımız bilgileri bizlere vahyetmiş, böylelikle bize merhamet etmiştir.

5. İLAHİ KİTAPLAR

Allah'ın (c.c.) insanlara bildirdiği ilahi bilgiye **vahiy** denilmektedir. Allah'ın (c.c.) peygamberlerine indirdiği vahyin bütününe de **ilahi kitap** denilmektedir. Vahiyle ilahi kitap birbirinin yerine kullanılabilir. Örneğin; Peygamber Efendimize (s.a.v.) verilen Kur'an-ı Kerim, 23 yıl boyunca süren vahyin bütünüdür. Her bir ayet, sureler ve Kur'an'ın bütünü, vahiydir.

İlahi kitaplar, âlemlerin rabbi olan Allah'ın (c.c.) sözüdür. Rabbimizin sözü olmasından dolayı çok önemlidir, kutsaldır. Tin suresinin 4. ayetinde “**En güzel bir biçimde yarattık.**” dediği insana bir hitabıdır. Doğru yolu gösteren bir rehberdir. İnanç, ibadet ve ahlak konularında beşere ders veren bir öğretmendir. Dünya ve ahiret saadetinin yegâne anahtarıdır.

İlahi kitaplar dört tanedir: Tevrat, Zebur, İncil ve Kur'an-ı Kerim. Maalesef, günümüzde Kur'an-ı Kerim dışındaki kitapların tahrif edilmiş (bozulmuş, değiştirilmiş) metinleri bulunmaktadır.

Tevrat: Kur'an-ı Kerim'de Yahudilerin kutsal kitabına verilen ad. Dört büyük kutsal kitabın ilkidir. Hz. Musa'ya (a.s.) verilmiştir. Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de Tevrat'la ilgili şöyle buyurmuştur: “**Şüphesiz Tevrat'ı biz indirdik. İçinde bir hidayet, bir nur vardır. (Allah'a) teslim olmuş nebilere onunla Yahudilere hüküm verirdiler. Kendilerini Rabbe adanmış kimseler ile âlimler de öylece hükmederlerdi. Çünkü bunlar Allah'ın kitabını korumakla görevlendirilmişlerdi. Onlar Tevrat'ın hak olduğuna da şahit idiler. Şu halde siz de insanlardan korkmayın, benden korkun ve ayetlerimi az bir karşılığa değiştirmeyin. Allah'ın indirdiği ile hükmetmeyenler kâfirlerin ta kendileridir.**” (Mâide suresi, 44. ayet.)

Zebur: Kur'an-ı Kerim'de Hz. Davud'a (a.s.) indirilen kutsal kitaba verilen ad. Mezmurlar adıyla da bilinir. Zebur kitabı, dört kutsal kitaptan biri olan Tevrat'tan sonra indirilmiştir. Kur'an-ı Kerim'de “**... Davud'a da Zebur'u verdik**” (İsrâ suresi, 55. ayet.) buyurulmuştur.

İncil: Hz. İsa'ya (a.s.) verilen ilahi kitabın Kur'an'daki adı. Kur'an-ı Kerim'de “**... Onların arkasından da Meryem oğlu İsa'yı gönderdik, ona İncil'i verdik...**” (Hadîd Suresi, 27. ayet.) buyurulmuştur.

1. Ünite: Peygamber ve İlahi Kitap İnancı

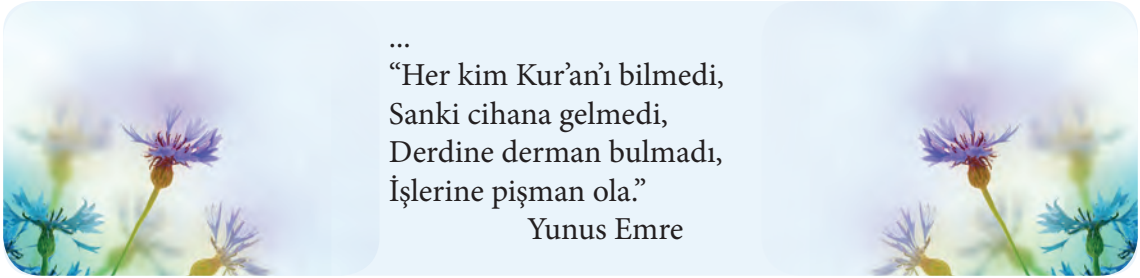
Kur'an-ı Kerim: İlahi kitapların sonuncusudur, son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.v.) indirilmiştir. Önceki peygamberlerden ve kitaplardan farklı olarak tüm insanlığa gönderilmiştir, mesajları evrenseldir. Allah (c.c.), Kur'an hakkında şöyle buyurmaktadır: “Hâ-mîm. Bu Kur'an, rahman ve rahîm olan Allah'ın katından indirilmiştir; Bilmek isteyenler için âyetleri apaçık hâle getirilmiş Arapça okunan bir kitaptır. Müjdeleyici ve uyarıcı olarak indirilmiştir ama çokları yüz çevirdi, artık onu işitmezler.” (Fussilet Sûresi, 1 – 4. ayetler.)

Kur'an-ı Kerim'de inanç esaslarından, ibadetlerden ve güzel ahlaktan bahsedilir. Peygamberlerin ibret verici yaşamlarından, önceki ilahi kitapların içeriğinden örnekler verilir. Toplumsal yaşamı düzenleyici hükümler bildirilir.

Kur'an-ı Kerim, hiçbir değişikliğe uğramadan günümüze kadar ulaşmıştır. Kıyamete kadar da özgün hâlini muhafaza edeceği müjdelenmiştir: “Kur'an'ı biz indirdik ve onun koruyucusu da elbette biziz!” (Hicr suresi, 9. ayet.)

Kur'an-ı Kerim, vahiy kâtipleri tarafından yazıya geçirilmiş ve sahabenin birçoğu tarafından da ezberlenmiştir. Hz. Ebu Bekir'in (r.a.)* halifelîği zamanında “Mushaf” hâline getirilen Kur'an, Hz. Osman (r.a.) zamanında ise çoğaltılmıştır.

Kur'an-ı Kerim'i okumak, anlamaya gayret etmek ve hükümlerini hayata geçirmek kulluk görevimizin en önemli yönünü oluşturur. Kur'an-ı Kerim, İslam dininin temel kaynağıdır. İlk emir de “Oku!” emridir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) Kur'an ile meşgul olmanın önemi hakkında “Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğretendir.” (Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'ân, 15.) buyurmuştur. Kur'an'dan uzak kalmak ise kayıpların en büyüğüdür. Anadolu erenlerinden Yunus Emre'nin dediği gibi,

BİLGİ KUTUSU

Mushaf; Kur'an-ı Kerim'in kitap halindeki şekline denir. Arapça bir kelime olup iki kapak arasına alınmış sayfalar anlamına gelmektedir.

*(r.a.): Radiyallahu anh: “Allah (c.c.) ondan razı olsun” demektir. Sahabeler ve bazı değerli şahıslar için kullanılır.

Kültürümüzde Kur'an-ı Kerim'in apayrı bir yeri vardır. Düğün, mevlit, cenaze gibi sevinci ve hüznü paylaştığımız anlara Kur'an'ın gönüllere şifa olan ayetleri eşlik eder. Çocukların Kur'an öğrenmesine apayrı bir önem verilir. Evlerimizi, işyerlerimizi, araçlarımızı Kur'an ayetleri süsler. Kur'an kıraat edilirken edeple, hürmetle dinleriz ilahi kelamı. Dil, sanat ve edebiyatta Kur'an'ın izlerini okuruz.

Özel zamanlarda, merasimlerde Kur'an'dan sureler, ayetler okumak âdet hâline gelmiştir. Kur'an-ı Kerim hayatımızın her yerindedir. Başucumuzda, kitaplığımızda, çantamızda, masamızda, bilgisayarımızda, cep telefonumuzda; düğünde, dernekte, doğumda, ölümden, mevlitte, sünnette, asker uğurlamasında...

Çocukların Kur'an-ı Kerim öğrenmesine özel bir önem verilir. Okullarda ve camilerde çocukların Kur'an derslerine katılımları oldukça yüksektir. Yaz tatillerinde camilere dolan çocuk sesleri, vatanın neşesi olur. Kur'an öğrenen çocuklara hediyeler verilir. Allah'ın (c.c.) kelamı ile dolan kocaman yürekleri hediyelerle sevindirilir.

Kur'an'ın tamamını ezberleyen hafızlara özel bir hürmet gösterilir. Evlerimizde ve araçlarımızda Kur'an'dan ayetler yer alan levhalar asılıdır. Kur'an-ı Kerim, güzel işlemeli kılıflar içinde yüksekçe bir yere asılır. Kur'an okunurken susulur, derli toplu oturulur, hürmet gösterilir. Ecdadımız da İslam'la şereflendikleri andan itibaren Kur'an-ı Kerim'e pek büyük bir hürmet göstermişlerdir.

OKUMA PARÇASI

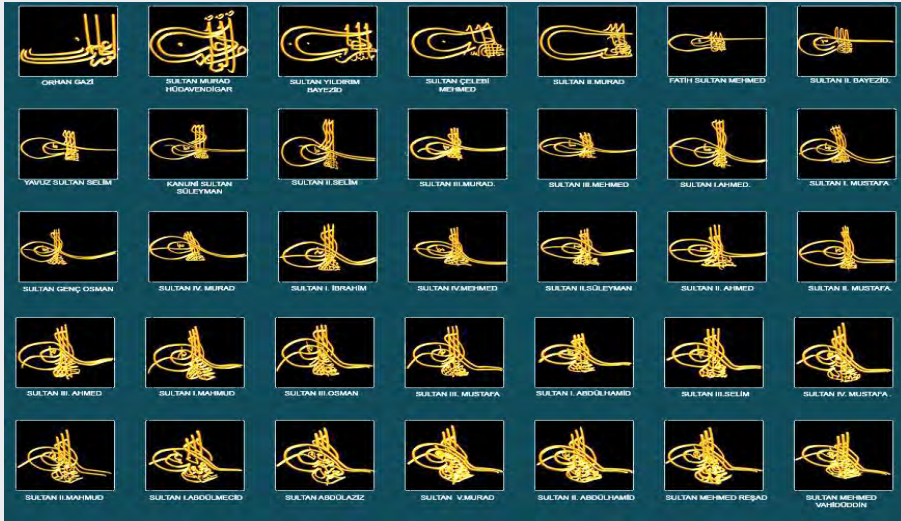
Osmanlı Devleti'nin kurucusu olan Osman Gazi, 1258'de, Söğüt'te doğdu. Babası Ertuğrul Gazi, Annesi Halime Hatun'dur. Osman Gazi, uzun boylu, yuvarlak yüzlü, esmer tenli, ela gözlüydü. Osman Gazi, 1281 yılında Söğüt'te, Kayı Boyu'nun yönetimine geçtiğinde henüz 23 yaşındaydı. Ata binmekte, kılıç kullanmakta ve savaşmakta çok ustaydı.

Babası Ertuğrul Gazi, hayatı boyunca hocası ve müşidi Şeyh Edebali Hazretlerini kendine rehber edinmiş, onun manevi terbiyesi ile kemal sahibi bir bey olmuştu. Bu sebeple oğlunun da onun terbiyesi altında yetişmesini çok arzu ediyordu. Osman Gazi de sık sık Edebali Hazretlerini ziyaret ediyor, duasını alıyordu.

Osman Bey, Şeyh Edebali'nin evinde misafir kaldığı bir gece kendisine yatması için gösterilen odanın duvarında asılı bir Kur'an-ı Kerim olduğu için ayağını uzatmayıp, kıvrılarak oturduğu yerde tatlı bir uykuya daldı. Rüyasında, Şeyh Edebali'nin göğsünden çıkan ve giderek hilal şeklini alan Ay'ın, bir ucunun kendi göğsüne girdiğini ve kendisi ile Şeyh Edebali Hazretleri arasından çıkan bir fidanın çınar hâline geldiğini ve bu çınarın dallarının üç kıtaya yayıldığını ve birçok milleti gölgesi altına aldığını gördü. Osman Bey, rüyasında bu güzel manzaraları büyük bir hayranlıkla seyrederken, aniden bir ceylanın ortaya çıktığını gördü. Batıya doğru kaçmaya çalışan ceylana ok atmak üzere nişan alırken uyandı.

Osman Bey müsaade isteyerek Edebali'nin huzuruna girdi. Rüyasını anlatmaya başladı. Osman Bey susunca, Şeyh, başını kaldırdı; gözlerinin içine bakarak yumuşak, ahenkli sesi ile konuşmaya başladı:

“Oğlum! Gaibi ancak Allah bilir. Lâkin gördüğün bu rüyada dolu dolu hayır vardır. Cenab-ı Hakk sana ve soyuna saltanat nasip edecektir. Dünya, oğullarının himâyesine girecektir. Benim zürriyetimden bir kız ile evleneceksin. Bu evlilikten doğanlar, senin kuracağın ve giderek büyüyecek olan büyük bir devletin başına geçeceklerdir. Bu devlet de batıya doğru genişleyecektir.”

Osmanlı Padişah Tuğraları

6. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. ÂDEM (A.S.)

Hiz. Âdem'in (a.s.) yaratılışı diğer insanların yaratılışlarından farklıdır. Kur'an-ı Kerim ve sahih hadislerle göre Allah (c.c.) Hiz. Âdem'i (a.s.) topraktan yarattı. Rabbimiz bir ayette "Allah nezdinde İsa'nın durumu, Âdem'in durumu gibidir. Allah onu topraktan yarattı. Sonra ona 'Ol!' dedi ve oluverdi." (Âl-i İmrân suresi, 59. ayet.) buyurarak Hiz. Âdem'in (a.s.) yaratılışındaki farklılığa dikkat çekmiştir.

Yüce Allah (c.c.), Hiz. Âdem'in (a.s.) yaratılış hikâyesini Kur'an-ı Kerim'de bize şöyle anlatmaktadır: "Hani, Rabbin meleklere, 'Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım.' de-miştı. Onlar, 'Orada bozgunculuk yapacak, kan dökecek birini mi yaratacaksın? Oysa biz sana hamd ederek daima seni tesbih ve takdis ediyoruz.' demişler. Allah da, 'Ben sizin bilmediğinizi bilirim.' demiştı. Allah, Âdem'e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklerle göstererek, 'Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin.' dedi. Melekler, 'Seni bütün eksikliklerden uzak tutarız. Senin bize öğrettiklerinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Şüphesiz her şeyi hakkıyla bilen, her şeyi hikmetle yapan sensin.' dediler. Allah, şöyle dedi: 'Ey Âdem! Onlara bunların isimlerini söyle.' Âdem, meleklerle onların isimlerini bildirince Allah, 'Size, göklerin ve yerin gaybını şüphesiz ki ben bilirim, yine açığa vurduklarınızı da, gizli tuttuklarınızı da ben bilirim demedim mi?' dedi. Hani meleklerle, 'Âdem için saygı ile eğilin!' demiş-tik de İblis hariç bütün melekler hemen saygı ile eğilmişler, İblis (bundan) kaçınmış, büyüklük taslamış ve kâfirlerden olmuştu." (Bakara suresi, 30-34. ayetler.)

Allah (a.s.), Hiz. Âdem ve eşi Hiz. Havva'yı cennete yerleştirdi. Bir de uyarıda bulundu: "Ey Âdem! Sen ve eşin cennette yerleşip dilediğiniz yerden yiyecek ancak şu ağaca yaklaşmayın! Sonra zalimlerden olursunuz." (A'râf suresi, 19. ayet.) Yaklaşılması emredilen ağaç bir imtihan vesilesiydi. Belki insanın dünya hayatındaki imtihanına bir işaretti. Üstelik sonsuz cennet nimetleri arasında sadece o ağaç yasaktı.

İblis "...Rabbiniz size bu ağacı ancak melek olmayasınız ya da (cennette) ebedî kalacaklardan olmayasınız diye yasakladı. Şüphesiz ben size öğüt verenlerdenim." (A'râf suresi, 20-21. ayetler.) diyerek vesvese verdi. Neticede Hiz. Âdem (a.s.) ve eşi ağacın meyvesinden tattılar ve böylelikle şeytanın vesvesesine yenik düştüler.

1. Ünite: Peygamber ve İlahi Kitap İnancı

İnsanlığın atası Hz. Âdem (a.s.) ve eşi, işledikleri bir hata neticesiyle cennetten ayrılmak zorunda kalmışlardı. Cennetten, imtihan meydanı olan dünyaya gönderilmişlerdi. Âdemoğulları belli bir süre dünyada yaşayacaktı. Rabbimiz, yeryüzünü, insan nesli-nin kalacağı ve ihtiyaçlarının karşılanacağı çok özel bir misafirhane olarak tasarlamıştı. Kur'an-ı Kerim'de insanın yeryüzü serüveninin başlangıcı şu şekilde geçmektedir: “Şeytan oradan onların ayağını kaydırды da buldukları yerden onları çıkardı. Biz de ‘... Bir zamana kadar sizin için yeryüzünde kalacak bir yer ve ihtiyaç maddeleri vardır.’ dedik.” (Bakara suresi, 36. ayet.)

Rabbimiz onlara, “... Ben size o ağacı yasaklamadım mı ve şeytanın size apaçık bir düşman olduğunu söylemedim mi?” (A'râf suresi, 22. ayet.) diye seslendi. Şüphesiz ezelde takdir olunan gerçekleşecekti ve nasıl belirlendiyse öylece de gerçekleşti. Böylece Hz. Âdem (a.s.) ile Hz. Havva cennetten çıkarılmış ve yeryüzüne gönderilmişti.

Hz. Âdem (a.s.) ve eşi yaptıklarından hemen pişman oldular ve Allah'a (c.c.) şöyle dediler: “Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize acımazsan mutlaka ziyan edenlerden oluruz. (A'râf suresi, 23. ayet.) Yüce Allah (c.c.) onların tövbesini kabul etti ve onlara doğru yolu gösterdi.

Hz. Âdem (a.s.) ilk insan ve ilk peygamberdir. Asırlar boyunca yanacak peygamberlik meşalesini ilk olarak Hz. Âdem (a.s.) taşımıştır. Allah'ın (c.c.) bir ve tek olduğunu, yalnızca O'na ibadet edilmesi gerektiğini ilk Hz. Âdem (a.s.) dillendirmiştir yeryüzünde.

7. BİR DUA TANIYORUM: KUNUT DUALARI VE ANLAMLARI

Vitir namazının son rekâtında rükûdan önce yapılan duanın adıdır. Peygamberimiz (s.a.v.) değişik zamanlarda ve namazlarda kunut dualarını okumuştur. Bela, afet, musibet gibi durumlarda da okunabilir.

KUNUT DUALARI (1)

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَعِينُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَهْدِيكَ
() وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنَتُوبُ إِلَيْكَ () وَنَتَوَكَّلُ
عَلَيْكَ وَنُنشِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ وَ
لَا نَكْفُرُكَ () وَنَحْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ

Okunuşu:

Allâhümme innâ nesteînüke

ve nestağfirüke ve nestehdik.

Ve nü'minü bike ve netübü ileyk.

Ve netevkkelü aleyke

ve nüsnî aleykel-hayra küllehû neşkürüke ve lâ nekfürük.

Ve nahleu ve netrükü men yefcürük.

Anlamı:

Allah'ım! Senden yardım isteriz, günahlarımızı bağışlamanı isteriz, razı olduğun şeylere hidayet etmeni isteriz.

Sana inanırız, sana tövbe ederiz.

Sana güveniriz. Bize verdiğin bütün nimetleri bilerek seni hayır ile överiz.

Sana şükrederiz.

Hiçbir nimetini inkâr etmez ve onları başkasından bilmeyiz.

Nimetlerini inkâr eden ve sana karşı geleni bırakırız.

KUNUT DUALARI (2)

اللَّهُمَّ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ لَكَ نُصَلِّي وَ نَسْجُدُ ()
وَ إِلَيْكَ نَسْعَى وَ نَحْفِدُ () نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَ
نَخْشَى عَذَابَكَ () إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ

Okunuşu:

Allâhümme iyyâke na'büdü

ve leke nüsallî ve nescüd.

Ve ileyke nes'â ve nahfid.

Nercû rahmeteke ve nahşâ azâbek.

İnne azâbeke bilküffâri mülhık.

Anlamı:

Allah'ım! Biz yalnız sana kulluk ederiz.

Namazı yalnız senin için kılarız, ancak sana secde ederiz.

Yalnız senin için çabalarız ve sana yaklaştıracak şeyleri kazanmaya çalışırız.

İbadetlerini sevinçle yaparız.

Rahmetinin devamını ve çoğalmasını dileriz.

Azabından korkarız, şüphesiz senin azabın kâfirlere ve inançsızlara ulaşır.

ÖZET

1. Allah'ın (c.c.) Elçileri: Peygamberler

Allah'tan (c.c.) vahiy alıp bunu insanlara bildiren kişiye **peygamber**; vahyi iletme, açıklama görevine de **peygamberlik** denir. **Nübüvvet** ve **risâlet** kavramları da genel olarak peygamberlik anlamına gelmektedir. Peygamberlere iman, dinimizin inanç esaslarından biridir. Rabbimiz, insanlar arasından elçi olarak görevlendirdiği peygamberlerden 25 tanesinin ismini Kur'an-ı Kerim'de bildirmiştir.

2. Peygamberlerin Özelliklerini ve Görevleri

Peygamberlerin ortak nitelikleri; doğru olmak (sıdk), güvenilir olmak (emanet), akıllı ve zeki olmak (fetanet), günah işlemekten korunmuş olmak (ismet) ve Allah'tan (c.c.) aldığı mesajları olduğu gibi insanlara bildirmek (tebliğ) olmak üzere beş esastan oluşur. Yüce Allah (c.c.), buyruklarını insanlara ulaştırması için seçtiği elçilerine birtakım görevler vermiştir. Bu görevler şunlardır: İletme, açıklama, uygulama ve davettir. Allah (c.c.) peygamberlerini desteklemek için onlara olağanüstü olaylar demek olan mucizeler vermiştir.

3. Peygamberler İnsanlar İçin En güzel Örnektir

Rabbimiz, elçilerini insanlara örnek olmaları için göndermiştir. Peygamberlerin hepsi güzel ahlakın her alanında örnek olmakla beraber bazı özellikleriyle ön plana çıkmışlardır. Örneğin; Hz. Eyüp (a.s.) sabırla özdeşleşmiştir. Hz. Yusuf (a.s.) iffetle anılır olmuştur. Âlemlere rahmet son peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.) cesaret ve kararlılığı ile yer etmiştir gönüllerimizde. Peygamberlerin her biri güzel davranışlarıyla Rabbimizin övgüsüne mazhar olmuşlardır.

4. Vahiy ve Vahyin Gönderiliş Amacı

Allah'ın (c.c.) insanlara bildirdiği ilahî bilgiye **vahiy** denir. Vahyin gönderiliş amaçları; tevhidi bildirmek, kulluk görevinin hatırlatılması, insanın yalnızca akılla ulaşamayacağı konularda insanı bilgilendirmektir.

5. İlahi Kitaplar

Allah'ın (c.c.) peygamberlerine indirdiği vahyin bütününe **ilahi kitap** denilmektedir. İlahi kitaplar dört tanedir: Tevrat, Hz. Musa'ya (a.s.); Zebur, Hz. Davud'a (a.s.); İncil, Hz. İsa'ya (a.s.) ve son ilahi kitap olan Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) gönderilmiştir. Kur'an-ı Kerim, hiçbir değişikliğe uğramadan günümüze kadar ulaşmıştır. Kültürümüzde Kur'an-ı Kerim'in apayrı bir yeri vardır.

6. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Âdem (a.s.)

Hız. Âdem (a.s.) yeryüzündeki tüm insanların ilk atası ve ilk peygamberdir. Kur'an-ı Kerim ve sahih hadislere göre Allah (c.c.) Hz. Âdem'i (c.c.) topraktan yaratmıştır. Allah (c.c.) Hz. Âdem (a.s.) ve eşini cennete yerleştirmiş ve yalnızca bir ağaca yaklaşmamaları konusunda uyarılmışlardır. İblis'in vesvesesiyle hataya düşüp cennetten çıkarılmışlar ve yeryüzünde yaşam sürmeye başlamışlardır.

7. Bir Dua Tanıyorum: Kunut Duaları ve Anlamları

Kunut, vitir namazının son rekâtında rükûdan önce yapılan duanın adıdır.

Okunuşu: Allâhümme innâ nesteînüke ve nestağfirüke ve nestehdik. Ve nü'minü bike ve netûbü ileyk. Ve netevkekelü aleyke ve nüsni aleykel-hayra küllehü neşkürüke ve lâ nekfürük. Ve nahleu ve netrükü men yefcürük.

Anlamı: Allah'ım! Senden yardım isteriz, günahlarımızı bağışlamamı isteriz, razı olduğun şeylere hidayet etmeni isteriz. Sana inanırız, sana tövbe ederiz. Sana güveniriz. Bize verdiğin bütün nimetleri bilerek seni hayır ile överiz. Sana şükrederiz. Hiçbir nimetini inkâr etmez ve onları başkasından bilmeyiz. Nimetlerini inkâr eden ve sana karşı geleni bırakırız.

Okunuşu: Allâhümme iyyâke na'büdü ve leke nüsallî ve nescüd. Ve ileyke neşâ ve nahfid. Nercü rahmeteke ve nahşâ azâbek. İnne azâbeke bilküffâri mülhık.

Anlamı: Allah'ım! Biz yalnız sana kulluk ederiz. Namazı yalnız senin için kılarız, ancak sana secde ederiz. Yalnız senin için çabalarız ve sana yaklaştıracak şeyleri kazanmaya çalışırız. İbadetlerini sevinçle yaparız. Rahmetinin devamını ve çoğalmasını dileriz. Azabından korkarız, şüphesiz senin azabın kâfirlere ve inançsızlara ulaşır.

1.ÜNİTE

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aradan binlerce yıl geçmiş olmasına rağmen insanlığın hafızasında isimleri, eserleri ve güzel davranışlarıyla hep var ola gelmişlerdir. Kimlerden mi bahsediyorum? İnsanlığın ilk atası Hz. Âdem'den (a.s.), insanlığın ikinci atası kabul edilen Hz. Nuh'tan (a.s.), tevhid mücadelesinin sembol ismi olan Hz. İbrahim'den (a.s.), kendisine ilk kutsal kitabın yani Tevrat'ın verildiği Hz. Musa'dan (a.s.), son peygamberi müjdeleyen Hz. İsa'dan (a.s.) ve nihayet âlemlere rahmet son nebi Hz. Muhammed'den (s.a.v.)... Ve daha binlercesi! Bu insanların ortak özellikleriolmalarıdır.

Yukarıdaki metinde boş bırakılan yere hangisi geldiğinde metin doğru olarak tamamlanmış olur?

- A) Âlim
B) Müderris
C) Peygamber
D) Sahabe

2. **Peygamberler ve peygamberlikle ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Peygamberlere iman, dinimizin inanç esaslarından biridir.
B) Allah'ın (c.c.) buyruklarını insanlara iletmekle görevli seçilmiş kimselere denir.
C) Nübüvvet ve Risâlet kavramları da genel olarak peygamberlik anlamına gelmektedir.
D) Rabbimiz, Kur'an-ı Kerim'de peygamberlerin hepsinin ismini bildirmiştir.

3. 1. Sıdk: Doğru ve dürüst olmak ✓
2. Emanet: Güvenilir olmak X
3. Fetanet: Akıllı ve zeki olmak ✓
4. İsmet: Günahlardan korunmuş olmak ✓
5. Tebliğ: Allah'tan (c.c.) aldığı mesajları olduğu gibi insanlara bildirmek X

Ömer'den yukarıdaki eşleştirmenin doğru olup olmadığını kontrol edilmesi istenmiştir. Peygamberlerin özellikleri ve bunun açıklamaları eşleşiyorsa "✓" işaretini yanlış ise "X" işaretini koymuştur.

Ömer'in yaptığı işaretlemelemlerin hangileri yanlıştır ?

- A) 2 ve 5
B) 1, 2 ve 3
C) 3 ve 5
D) 1, 3 ve 4

4. **Aşağıdakilerden hangisi vahyin gönderiliş amaçlarından biri değildir?**

- A) Allah'tan başka ilah olmadığını ve yalnızca O'na kulluk etmek gerektiğini bildirmek
B) İnsanların dünya ve ahirette huzurlu ve mutlu olmalarını sağlamak
C) İnsanların dünya malını terk edip sadece ahiret için çalışmalarını öğütlemek
D) İnsanın yalnızca akılla ulaşamayacağı konularda insanı bilgilendirmek

1. Ünite: Peygamber ve İlahi Kitap İnanç

5. “Ben yaşadıkça Kur’an’ın kölesiyim
Ben, Hz. Muhammed Mustafa’nın yolunun
tozuyum
Biri benden bundan başkasını naklederse
Ondan da şikâyetçiyim, o sözden de şikâ-
yetçiyim”

Mevlana Celaleddin Rumi

**Aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki me-
tinden çıkarılabilecek bir sonuç değildir?**

- A) Kültürümüzde Kur’an-ı Kerim’in apayrı
bir yeri vardır.
B) Kültürel öğelerden dil, sanat ve edebi-
yatta Kur’an’ın yeri ve öneminden bah-
sedilen örnekler vardır.
C) Mevlana, Müslümanların sadece Kur’an-ı
Kerim’i dikkate almalarını öğütlemektedir.
D) Mevlana, Kur’an-ı Kerim’e verdiği hür-
met ve önemi dile getirmiştir.

6. **Hz. Âdem’e (a.s.) ve onun nesline verilen
üstünlüğün en önemli nedeni hangi ayet-
te dile getirilmektedir?**

- A) Ey Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin...
(Bakara suresi, 35. ayet.)
B) Allah, Âdem’e bütün varlıkların isimle-
rini öğretti... (Bakara suresi, 31. ayet.)
C) Derken, Âdem (vahy yoluyla) Rabbin-
den birtakım kelimeler aldı, (onlarla
amel edip Rabb’ine yalvardı. O da) bu-
nun üzerine tövbesini kabul etti. (Baka-
ra suresi, 37. ayet.)
D) Şüphesiz Allah katında (yaratılışları ba-
kımından) İsa’nın durumu, Âdem’in
durumu gibidir: Onu topraktan yarattı.
Sonra ona ‘ol’ dedi. O da hemen oluver-
di. (Âl-i İmrân suresi, 59. ayet.)

7. **Hz. Âdem (a.s.) ile ilgili verilen bilgiler-
den hangisi yanlıştır?**

- A) Dört büyük ilahi kitaptan biri olan Ze-
bur Hz. Âdem’e (a.s.) gönderilmiştir.
B) Hz. Âdem (a.s.) yeryüzündeki tüm in-
sanların ilk atası ve ilk peygamberdir.
C) Hz. Âdem (a.s.) ve eşi İblis’in vesvesesi-
yle hataya düşüp cennetten çıkarılmışlar
ve yeryüzünde yaşam sürmeye başlamış-
lardır.
D) Kur’an-ı Kerim ve sahih hadislerle göre
Allah (c.c.) Hz. Âdem’i (c.c.) topraktan
yaratmıştır.

8. **İlahi kitaplar ve gönderildikleri peygam-
berler hangi şıkta yanlış olarak verilmiş-
tir?**

- A) Tevrat → Hz. Musa (a.s.)
B) Zebur → Hz. Süleyman (a.s.)
C) İncil → Hz. İsa (a.s.)
D) Kur’an-ı Kerim → Hz. Muhammed (s.a.v.)

9. “Kur’an’ı biz indirdik ve onun koruyucusu
da elbette biziz!” (Hicr suresi, 9. ayet.)

**Yukarıdaki ayetten çıkarılabilecek sonuç
aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Kur’an-ı Kerim’de inanç esaslarından,
ibadetlerden ve güzel ahlaktan bahsedil-
ir.
B) Kur’an-ı Kerim, ilahi kitapların sonun-
cusudur, son peygamber Hz. Muham-
med’e (s.a.v.) indirilmiştir.
C) İslam dininin temel kaynağı Kur’an-ı
Kerim’dir.
D) Kur’an-ı Kerim, hiçbir değişikliğe uğra-
madan günümüze kadar ulaşmıştır.

2. ÜNİTE

NAMAZ

ÜNİTE KONULARI

- 1. NAMAZ İBADETİ VE ÖNEMİ**
- 2. NAMAZ ÇEŞİTLERİ**
- 3. NAMAZIN KILINIŞI**
- 4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. ZEKERİYA (A.S.)**
- 5. BİR SURE TANIYORUM: FİL SURESİ VE ANLAMİ**

2. ÜNİTE

NAMAZ

NELER ÖĞRENECEĞİZ ?

Bu bölümü tamamladığınızda

- Ayet ve hadislerden örneklerle İslam'da namaz ibadetinin önemini,
- Çeşitlerine göre namazları,
- Namazın kılınışını,
- Hz. Zekeriya'nın (a.s.) ana hatlarıyla hayatını,
- Fil suresinin okunuşu ve anlamını öğreneceksiniz.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Namaz
- Ezan
- Kamet
- Salat
- Cami

DÜŞÜNELİM

1. İbadetler içinde namazın yeri ve önemi sizce nelerdir?
2. Beş vakit namazın dışında hangi namazları biliyorsunuz?
3. Mescid-i Aksâ hakkında neler biliyorsunuz?

1. NAMAZ İBADETİ VE ÖNEMİ

Namaz; tekbir ile başlayıp selam ile sona eren, belirli hareket ve sözlerden oluşan bedenî ibadeti ifade eder. Kur'an'da **salat** kelimesiyle ifade edilmiştir. Namaz, İslam'ın beş temel esasından biridir. İslam'da en yüksek hakikat, imandan sonra namazdır. Namaz, akıllı ve ergenlik çağına gelmiş her Müslümana farzdır. Yüce Allah (c.c.) "...Namazı dos-doğru kılın çünkü namaz müminler üzerine vakitleri belli bir farzdır." (Nisâ suresi, 103. ayet.) buyurmuştur.

Namaz, Rabbimize duyduğumuz sevgimizin en güzel ifadesidir. Kulluk görevimizin en öncelikli şartıdır. Şükürümüzü ifade etmenin en özel biçimidir. Allah'ı (c.c.) anmanın en kapsamlı yoludur. Rabbimiz bununla ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de "**Muhakkak ki ben Allah'ım. Benden başka ilah yoktur. Bana kulluk et; beni anmak için namaz kıl.**" (Tâhâ suresi, 14. ayet.) buyurmuştur.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) "... Dinin başı İslam, direği namaz, zirvesi ise cihattır." (Tirmizî, İman, 8.) buyurarak namazın öneminden bahsetmiştir. Allah'ın (c.c.) rızasını ve cenneti kazanmanın yolunun da namazdan geçtiğini şu sözleriyle ifade etmiştir: "**Cennetin anahtarı namaz, namazın anahtarı ise abdesttir.**" (Tirmizî, Tahâret, 1.)

Namaz, insanın Allah (c.c.) ile bağını güçlendirir. Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde "**Secde; kulun Rabbine en yakın olduğu andır.**" (Müslim, Salat, 215.) buyurarak namazın Allah'a (c.c.) yakınlığın en önemli yolu olduğu gerçeğini dile getirmiştir. Her an Allah'ın (c.c.) yakınlığını hisseden insan, güzel ahlak ile süslenir. İnsan, her an Allah'ı (c.c.) görüyormuşçasına yaşayarak ihsan makamına ulaşır. Allah Resûlü (s.a.v.) "**İhsan, Allah'ı görüyormuş gibi ibadet etmendir. Sen Onu görmesen de O seni görür.**" (Müslim, İman, 57.) buyurmuştur.

Namaz, insanı kötülüklerden uzaklaştırır. Rabbimiz bir ayette şöyle buyurmuştur: "... **Muhakkak ki namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alkoyar..**" (Ankebût suresi, 45. ayet.) Huşu içerisinde ve titizlikle kılınan bir namaz, insanı güzel işler yapmaya yönlendirir.

Namaz, kurtuluşun anahtarıdır. Namaz kılmayan bir insan Allah'ın (c.c.) rızasını kazanamaz. Resûlullah'ın (s.a.v.) bildirdiğine göre kıyamet gününde insana ilk sorulacak şey de namazdır.

Namaz, insanı günahlarından arındırır. Ebü Hureyre'nin (r.a.) işittiğine göre, Resûlullah (s.a.v.) bir defasında şöyle demiştir: “**Birinizin kapısının önünden bir nehir geçse ve onda her gün beş defa yıkansa, bu o kimsenin kirinden bir şey bırakır mı, ne dersiniz?**” Sahabiler, “**Onun kirinden hiçbir şey bırakmaz.**” demişler, bunun üzerine Resûlullah, “**İşte beş vakit namaz da böyledir! Allah onlarla günahları yok eder.**” (Buhârî, *Mevâkîtü's-salât*, 6.) Beş vakit namaz kılmayı, bir nehirde günde beş kez yıkanmaya benzeten Peygamberimiz (s.a.v.) namazın günah kirlerinden temizlediğini güzel bir örnekle anlatmıştır.

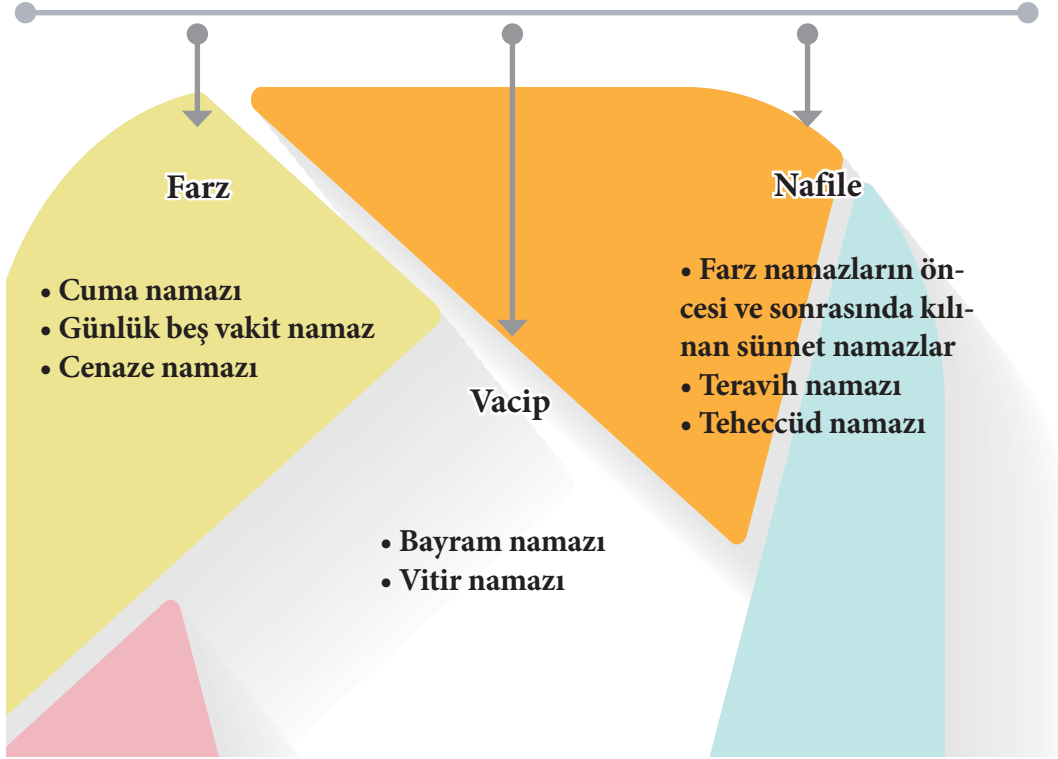
Camide cemaatle kılınan namaz, Müslümanlar arasındaki birlik ve beraberliği güçlendirir. Müslümanlar, birlikte eda edilen namazlar sayesinde sıkıntılarını ve sevinçlerini paylaşma imkânı bulur. Kur'an-ı Kerim'de Rabbimiz “**Müminler ancak kardeşirler...**” (*Hucurât suresi, 10. ayet.*) buyurmuştur. Birlikte kılınan namazlar, sevinç ve sıkıntılarının paylaşılması; Müslümanlar arasında kardeşliğin tesisi ve pekiştirilmesi için güzel bir zemin oluşturur.

Namazların cemaatle kılınması teşvik edilmiştir. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) “**Cemaatle kılınan namaz, kişinin yalnız kıldığı namazdan yirmi yedi derece daha faziletlidir.**” (Buhârî, *Ezân*, 30.) buyurarak cemaatle namaz kılmanın önemini vurgulamıştır.

2. NAMAZ ÇEŞİTLERİ

Namazlar hükümlerine göre farz, vacip ve nafil olarak üçe ayrılır.

Farz Namazlar: Rabbimizin kesinlikle kılınmasını emrettiği namazlardır. Günlük beş vakit namaz, akıllı ve ergenlik çağına ulaşmış kadın erkek her Müslümana farzdır. Geçerli bir neden olmadan terkedilmesi büyük günahlardandır. Gerekli şartları taşıyanlar için Cuma günü öğle namazı vaktinde cuma namazını cemaatle eda etmek farzdır. Kur'an-ı Kerim'de "Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman, hemen Allah'ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu, sizin için daha hayırlıdır." (Cuma suresi, 9. ayet.) buyurulmuştur. Vefat eden Müslümanlar için cenaze namazı kılınarak dua edilmesi, Müslüman toplumlar için bir yükümlülüktür. Bir Müslümanın cenaze namazını kimse kılmasa o bölgedeki tüm Müslümanlar bundan sorumlu olur.

Vacip Namazlar: Farz seviyesinde olmayan fakat kılınması emredilen namazlardır. Bayram namazları ile vitir namazı vacip namazlara örnektir.

Nafil Namazlar: Farz ve vacibin dışında Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak amacıyla kılınan namazlardır. Beş vakit farz namazın öncesi ve sonrasında kılınan sünnetler, ramazan ayında yatsı namazından sonra kılınan teravih namazı, yatsı namazından sonra veya bir miktar uyuduktan sonra kılınan teheccüd namazı, akşam namazından sonra kılınan evvabin namazı nafil namazlara örnek olarak verilebilir.

3. NAMAZIN KILINIŞI

Namazdan önce ve namaz esnasında yerine getirmemiz gereken bazı farzlar vardır. Bu farzlar; altısı namaza hazırlanırken, altısı da namazı kılariken olmak üzere toplam on iki tanedir. Bu farzlardan bir tanesi bile yerine getirilmezse namaz geçersiz olur.

Namaza hazırlık şartlarının ilki, abdest almaktır. Yaşadığımız yerde su yoksa veya zorunluluk nedeniyle suyun kullanılamaması hâlinde teyemmüm alınması gerekir. İkinci olarak, elbiselerimizin ve namaz kılacağımız yerin temiz olması gelir. Üçüncüsü, namazda bedenimizin örtülmesi gereken yerlerin örtülmesidir. Dördüncü şart kılacağımız namazın vaktinin girmesi gerekir. Namaz vaktinin geldiği ezanlarla duyurulur. Sonrasında dünyanın neresinde bulunursak bulunalım Mekke'de bulunan Kâbe'ye doğru yönelmek şarttır. Son olarak eda edeceğimiz namaz için niyet etme şartını yerine getirdiğimizde artık Yüce Allah'ın (c.c.) huzuruna çıkmak için hazırız demektir. Bu hazırlıklar yerine getirilmeden namaza başlayamayız.

NAMAZIN HAZIRLIK ŞARTLARI	
1. Hadesten Tahâret	Abdest veya gerekirse gusül almak.
2. Necâsetten Tahâret	Namaz kılınan yeri ve elbiseyi temiz tutmak.
3. Setr-i Avret	Namazda örtülmesi gereken yerleri örtmek.
4. İstikbâl-i Kible	Kâbe'nin bulunduğu yöne doğru dönmek.
5. Vakit	Kılınacak namazın vaktine ulaşmak.
6. Niyet	Kılınacak namaz için niyet etmek.

Abdest nasıl alınır?

“Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya” diyerek başlanır.

Besmele çektikten sonra eller üç kez bileklere kadar yıkanır.

Sağ el ile ağıza üç kere su verilerek ağız yıkanır.

Sağ el ile buruna 3 kere su verilir.

Yüzümüzün tamamı üç kere yıkanır.

Önce sağ sonra sol kol dirsekler de dahil olmak üzere üç defa yıkanır.

Sağ el ıslatılarak başın dörtte biri meshedilir.

Eller tekrar ıslatılarak başparmakla kulağın dışı, şahadet parmağı veya serçe parmakla içi meshedilir.

Ellerin dış yüzü ile ense mesh edilir.

Önce sağ ayak sonra sol ayak topuklarla birlikte yıkanır.

2. Ünite: Namaz

Gusul Abdesti

Akıllı ve ergenlik çağına girmiş olan her Müslümanın bazı durumlarda gusul abdesti alması gerekir. Gusul abdestinin alınışı şöyledir: Niyet ettikten sonra üç kez ağzına su alıp gargara yaparak ağız temizlenir. Sonra burna üç defa su çekerek burun temizlenir. Son olarak, bedeninin tümü kuru yer kalmayacak şekilde yıkanır.

Teyemmüm Abdesti

Teyemmüm, su bulunmadığında ya da suyu kullanma imkânının olmadığı durumlarda, temiz toprak veya toprak cinsinden bir şeye elleri mesh etmektir. Abdest veya gusul abdesti yerine alınır. Teyemmümün alınışı şu şekildedir: Niyet ettikten sonra eller toprağa sürülür ve yüz mesh edilir. İkinci kez eller toprağa sürülür ve önce sağ sonra sol kol mesh edilir.

Namaz esnasında uyulması gereken bazı kuralları vardır. Bu kurallardan ilki, namaza tekbirle başlamaktır. Namazı eda ederken ayakta durmak ve Kur'an-ı Kerim'den ayetler okumak gerekir. Kıyamda iken Fatıha suresi ve ardından kısa surelerden biri okunur. Namazda usulüne uygun bir şekilde rükû ve secde yapılmalıdır. Namazın sonunda ise bir miktar oturulması zorunludur. Bu şartlardan biri eksik olursa namaz geçersiz sayılır.

NAMAZIN KILINIŞ ŞARTLARI	
1. İftitah Tekbiri	Namaza "Allahu Ekber" diyerek başlamak.
2. Kıyam	Namazda ayakta durmak.
3. Kıraat	Namazda Kur'an okumak.
4. Rükû	Elleri dizlere koyarak eğilmek.
5. Secde	Alın, burun, dizler, eller ve ayakları yere koymak.
6. Kâde-i Âhire	Namazın sonunda "Ettehiyyâtü" duasını okuyacak kadar oturmak.

Ezan ve Kamet

Namaz vaktinin geldiğini duyurmak için ezan okunur. Minarelerden günde beş kez okunan ezanlar; Müslümanları namaza davet eder, Yüce Allah'ı (c.c.) zikretmeye çağırır. Ezanlar, İslam coğrafyasının en belirgin işaretidir ve bağımsızlığımızın sembolüdür. Ezanı ilk okuyan kişi sahabeden Hz. Bilal (r.a.) olmuştur. Ezanlar Hicrî 1. yıldan itibaren yaklaşık 1400 yıldır okunmaktadır.

Farz namazlardan önce ezan cümlelerine "kad kâmeti's-salâh" cümlesini ekleyerek **kâmet** getirilir. Kâmet, farz namazın kılınmak üzere olduğunu bildirir. Cemaatle ya da tek başına kılınan farz namazlardan önce okumak sünnettir.

Ezan

Allahu Ekber. (4 defa)

(Allah (c.c.) en büyüktür.)

Eşhedü en lâ ilâhe illâllah. (2 defa)

(Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur.)

Eşhedü enne Muhammeden Resûllüllah. (2 defa)

(Şahitlik ederim ki Hz. Muhammed (s.a.v.) Allah'ın (c.c.) elçisidir.)

Hayye ale's – salah. (2 defa)

(Haydi namaza!)

Hayye ale'l – felâh. (2 defa)

(Haydi kurtuluşa!)

Allahu Ekber. (2 defa)

(Allah (c.c.) en büyüktür.)

Lâ ilâhe illâllah!

(Allah'tan başka ilah yoktur.)

Not: Sadece sabah ezanında “Hayye ale'l – felâh.” cümlesinden sonra 2 defa “Namaz uyku-
dan hayırlıdır.” anlamında “Es salâtü hayrün mine'n – nevm” cümlesi okunur.

1. UYGULAMA

Namazın hazırlık ve kılınış şartlarının karşılıklarını yazınız.

1. Namazdan önce abdest veya gusül almak:

.....

2. Namaza, “Allahu ekber” diyerek başlamak:

.....

3. Elbiselerin, vücudun ve namaz kılınacak yerin temiz olması:

.....

4. Ayakta durmak:

.....

5. Namazda örtülmesi gereken yerleri örtmek:

.....

2. Ünite: Namaz

Örneğin; iki rekâtli sabah namazın sünnetinin kılığını ele alalım:

1. NAMAZA BAŞLAMA (TEKBİR)

Kibleye yönelerek “Niyet ettim Allah rızası için sabah namazının sünnetini kılmaya.” denilerek niyet edilir. Ardından, erkekler başparmakları kulak yumuşaklarına değecek şekilde ellerini kulak hizasına; bayanlar ise parmak uçları omuzlarına ulaşacak şekilde ellerini göğüslerinin hizasına kadar kaldırıp “Allahu ekber.” diyerek namaza başlarlar. Buna **tekbir** denilir. Bu esnada ellerin açık ve Kâbe’ye dönük bulunması gerekir.

2. NAMAZDA AYAKTA DURMA (KIYAM)

Erkekler ellerini göbek altında, bayanlar ise göğüs üstünde tutarlar. Sağ el sol elin üzerine konulur. Erkekler sağ elin serçe ve başparmaklarıyla sol bileği kavrayacak şekilde tutarlar. Bayanlar ise sağ ellerini sol ellerinin üzerinde düz bir şekilde tutarlar. Bu şekilde ayakta durmaya **kıyam** denilir. Tekbirden hemen sonra **Sübhâneke** duası okunur ve ardından **Eûzü besmele**, **Fâtiha suresi** ve **kısa bir sure** ya da birkaç ayet okunur. Bu şekilde Kur’an’dan sure ve ayetler okumaya **kıraat** denilir. Namazda, Fâtiha suresinden sonra okunan sure veya ayetlere “zammı sure” denir.

3. NAMAZDA EĞİLME (RÜKÛ)

Kıyam esnasında okunması gereken dua, sure ve ayetleri tamamladıktan sonra “Allahu ekber.” diyerek elleri dizlere koyarak eğiliriz. Namazdaki bu harekete **rükû** denilir. Rükûda üç kez, “**Sübhâne rabbiye’l-azîm.**” denir. Rükûda, sırt ve baş düz bir çizgi oluşturacak şekilde durmak gerekir. Bayanların hafif olarak eğilmeleri yeterlidir.

4. NAMAZDA RÜKÛDAN KALKMA

Devamında, “Semiallâhü limen hamideh.”denilerek rükûdan kalkılır ve ayakta, “Rabbenâ leke'l-hamd.” denir.

5. NAMAZDA YERE KAPANMAK (SECDE)

Ardından “Allahu ekber.” denilerek önce dizler sonra eller daha sonra yüz yere konulur. Bu şekilde yere kapanmaya secde denilir. Secdede üç kez “Sübhâne rabbiye'l-a'lâ.” denir. “Allahu ekber.” diyerek oturulur ve peşinden ikinci kez secde yapılır. Secdeye giderken, secdeden kalkarken her seferinde “Allahu ekber.” denilir.

İki kez secde yaptıktan sonra birinci rekât tamamlanmış olur. İkinci rekât için ayağa kalkılır ve aynı şekilde bir rekât daha kılınır.

6. NAMAZDA OTURUŞ (KÂDE-İ ÂHİRE)

İkinci rekâtın secdelerinden sonra oturulur. Son oturuşa kade-i ahire denir. Son oturuşta, sırasıyla Ettehiyyätü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ve Rabbenâ duaları okunur. Oturuşlarda erkekler sol ayaklarını yere yayıp üzerine oturur, sağ ayaklarını ise parmak uçları kibleyi gösterecek şekilde dikerler. Bayanlar ise ayaklarını sağ yanlarına yayarak otururlar.

2. Ünite: Namaz

7. NAMAZDA SELAM

Dualar tamamlandıktan sonra baş önce sağ tarafa çevrilir, “Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh.” denilerek selam verilir. Ardından aynı şekilde baş, sol tarafa çevrilir ve “Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh.” denilerek selam verilir. Böylelikle iki rekâtlı sabah namazının sünneti tamamlanır.

Kılınacak namaz iki rekâttan fazla ise **Ettehiyyâtü** duasını okuduktan sonra “**Allahu Ekber.**” denilerek üçüncü rekâta kalkılır. Besmele çekilip Fâtiha suresi okunur.

- Eğer farz bir namaz kılınıyorsa Fâtiha suresinden sonra bir şey okunmadan rükû ve secde yapılır. Aynı şekilde dördüncü rekât kılınarak son oturuş ve selam ile namaz bitirilir.
- Eğer sünnet bir namaz kılınıyorsa üçüncü ve dördüncü rekâtlarda Fâtiha suresinin ardından bir sure veya birkaç ayet okunarak son oturuş ve selam ile namaz tamamlanır.
- İkinci ve yatsı namazının dört rekâtlı sünnetlerinde, ilk oturuşta **Ettehiyyâtü** duasından sonra **Allâhümme salli** ve **Allâhüme barik** duası okunur. Üçüncü rekâta yine diğer vakitlerden farklı olarak ayağa kalkıldığında ise **Sübhâneke** duası okunur.
- Bütün namazların son oturuşunda; **Ettehiyyâtü**, **Allâhümme salli**, **Allâhümme barik** ve **Rabbenâ** duaları okunur.

NAMAZLAR	SÜNNET	FARZ	SÜNNET	VACİP	T O P L A M REKÂTLAR
SABAHA NAMAZI	2	2	-	-	4
ÖĞLE NAMAZI	4	4	2	-	10
İKİNDİ NAMAZI	4	4	-	-	8
AKŞAM NAMAZI	-	3	2	-	5
YATSI NAMAZI	4	4	2	3	13

Tabloda aynı renkte olan kutulardaki namazların kılınışları aynıdır. Sadece niyetleri farklıdır.

SABAH NAMAZI

Sabah namazı; iki rekât sünnet, iki rekât da farz olmak üzere toplam dört rekâttır.

	1. REKÂT	2. REKÂT	
SÜNNETİ	Niyet İftitah tekbiri Sübhâneke Eûzü Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde	Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde Son oturuş Ettehiyyâtü, Salli- Barik Rabbenâ duaları Selam	Sabah namazının iki rekâtlı farzının kılınışı da sünnetinin kılınışı gibidir. Sadece niyet farklıdır.

ÖĞLE NAMAZI

Öğle namazı; dört rekât ilk sünnet, dört rekât farz ve iki rekât son sünnet olmak üzere toplam on rekâttır.

	1. REKÂT	2. REKÂT	3. REKÂT	4. REKÂT
SÜNNETİ	Niyet İftitah tekbiri Sübhâneke Eûzü Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde	Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde İlk oturuş Ettehiyyâtü	Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde	Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde Son oturuş Ettehiyyâtü, Salli-Barik Rabbenâ duaları Selam

FARZI	Niyet İftitah tekbiri Sübhâneke Eûzü Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde	Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde İlk oturuş Ettehiyyâtü	Besmele Fâtiha suresi Rükû Secde	Besmele Fâtiha suresi Rükû Secde Son oturuş Ettehiyyâtü, Salli- Barik Rabbenâ duaları Selam
--------------	---	--	---	--

Öğle namazının son sünneti, sabah namazının sünneti gibi kılınır. Yalnızca niyet farklıdır.

2. Ünite: Namaz

İKİNDİ NAMAZI

İkinci namazı; dört rekât sünnet, dört rekât da farz olmak üzere toplam sekiz rekâttır.

	1. REKÂT	2. REKÂT	3. REKÂT	4. REKÂT
SÜNNETİ	Niyet İftitah tekbiri Sübhâneke Eûzü Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde	Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde İlk oturuş Ettehiyyâtü, Salli- Barik	Sübhâneke Eûzü Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde	Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde Son oturuş Ettehiyyâtü, Salli- Barik Rabbenâ duaları Selam

İkinci namazının farzının kılınışı, öğle namazının farzı gibidir. Yalnızca niyet farklıdır.

AKŞAM NAMAZI

Akşam namazı; üç rekât farz, iki rekât sünnet olmak üzere toplam beş rekâttır.

	1. REKÂT	2. REKÂT	3. REKÂT
FARZI	Niyet İftitah tekbiri Sübhâneke Eûzü Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde	Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde İlk oturuş Ettehiyyâtü	Besmele Fâtiha suresi Rükû Secde Son oturuş Ettehiyyâtü, Salli- Barik Rabbenâ duaları Selam

Akşam namazının sünnetinin kılınışı, sabah namazının sünneti gibidir. Yalnızca niyet farklıdır.

YATSI NAMAZI

Yatsı namazı; dört rekât ilk sünnet, dört rekât farz, iki rekât son sünnet olmak üzere toplam on rekâttır. Ayrıca yatsı namazı vaktinde üç rekâtlı vitir namazı da kılınır.

Yatsı namazının ilk sünneti, ikindi namazının sünneti gibi kılınır. Yatsı namazının farzının kılınışı, öğle ve ikindi namazının farzı gibidir. Yatsı namazının iki rekâtlı son sünneti, sabah namazının sünneti gibi kılınır. Bu namazların yalnızca niyetleri farklıdır.

VİTİR NAMAZI			
Vitir namazı üç rekâttır.			
	1. REKÂT	2. REKÂT	3. REKÂT
VACİP	Niyet İftitah tekbiri Sübhâneke Eûzü Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde	Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Rükû Secde İlk oturuş Ettehiyyâtü	Besmele Fâtiha suresi Zammı sure Ara tekbir Kunut duaları Rükû Secde Son oturuş Ettehiyyâtü, Salli- Barik Rabbenâ duaları Selam

Cemaatle namaz, İslam'ın en belirgin özelliklerinden biridir. Namazlar, tek başına kılınabileceği gibi cemaatle de kılınabilir. Bazı namazların ise camide cemaatle kılınması zorunludur. Örneğin; cuma ve bayram namazı camilerde cemaatle kılınmalıdır. Cuma namazını cemaatle kılmak farzdır. Erkekler için beş vakit farz namazları cemaatle kılmak, sünnettir. Tek başına kılınabilen farz namazlar ise cemaatle kılındığında daha sevaptır. Bununla ilgili olarak Peygamber Efendimiz (s.a.v.) **“Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi kat daha faziletlidir.”** (Buhârî, Ezan, 30.) buyurarak Müslümanları birlikte ibadet etmeye teşvik etmiştir. Cemaatle kılınan namaz sayesinde Müslümanların birlik ve beraberliği sağlanır. Birbirlerinin sevinç ve üzüntülerini paylaşırlar.

2. Ünite: Namaz

Cuma Namazı

Hiz. Peygamber (s.a.v.) “Güneşin doğduğu en hayırlı gün cumadır; Âdem o gün yaratılmış, o gün cennete girmiş ve o gün cennetten çıkarılmıştır; kıyamet de cuma günü kopacaktır” (Müslim, “Cum’a”, 18.) buyurmuştur.

Cuma, Müslümanların bayramıdır. Haftalık toplu ibadet günüdür. Hiz. Peygamber (s.a.v.) “Güneşin doğduğu en hayırlı gün” (Müslim, Cuma, 5.) ifadesiyle cuma gününün önemine dikkat çekmiştir. Cuma gününün en önemli özelliği öğle namazı vaktinde kılınan cuma namazıdır. Akıllı, ergenlik çağına gelmiş, sağlıklı, hür ve yolcu olmayan Müslüman erkekler için cuma namazını camide cemaatle kılmak farzdır. Rabbimiz Kur’an-ı Kerim’de “Ey inananlar! Cuma günü namaz için ezan okunduğu zaman Allah’ı anmaya koşun; alım satımı bırakın; bilseniz, bu sizin için daha hayırlıdır.” (Cuma suresi, 9. ayet.) buyurmuştur.

BİLGİ KUTUSU

Cuma namazının ilk sünneti öğle namazının ilk sünnetiyle, farzı sabah namazının farzıyla, son sünneti ilk sünnetiyle aynı şekilde kılınır.

Cuma namazının dört rekâtlı ilk sünnetinden sonra iç ezan okunur. İç ezan bittikten sonra imam minbere çıkar ve cuma namazının farzlarından biri olan hutbeyi okur. Hutbenin ardından müezzin kamet getirir ve cemaatle birlikte cumanın iki rekâtlı farzı kılınır. Farzdan sonra dört rekâtlı son sünnet kılınır. Daha sonra isteyenler dört rekâtlı zühr-i ahir ve vaktin iki rekâtlı sünnetini de kılabilir. Cuma namazı kılan kimse öğle namazını kılmaz. Herhangi bir sebepten dolayı Cuma namazını kılamayanlar öğle namazını eda ederler.

Bayram Namazı

Dinî bayramlar, Müslümanlar için çok önemlidir. Müslümanlar, bayram sabahı camilerde toplanarak bir araya gelir. Birlikte namaz kılarak dua eder. Bayram namazı, Ramazan ve Kurban Bayramlarında, yılda iki kez eda edilir. İki rekâtlı bir namazdır ve kılınması vaciptir.

Bayram namazının kılınışı şöyledir:

- “Niyet ettim Allah rızası için Ramazan/Kurban Bayramı namazını kılmaya, uydum imama.” denilerek niyet edilir.

- “Allahu Ekber” denilerek tekbir alınır, eller bağlanır ve “Subhâneke” duası okunur.
- İmamla birlikte üç kez “Allahu Ekber” denilerek tekbir alınır. İlk iki tekbirde eller kaldırılır ve yana salınır. Üçüncü tekbirden sonra eller yana salıverilmeden bağlanır.
- İmam yüksek sesle Fâtiha suresini, ardından da zammı sure okur.
- Rükû ve secdenin ardından ikinci rekâta kalkılır.
- İmam yüksek sesle Fâtiha suresini, ardından da zammı sure okur.
- İmamla birlikte üç kez “Allahu Ekber” denilerek tekbir alınır. Her seferinde eller kaldırılır ve yana salınır. Üçüncü tekbirden sonra eller bağlanmadan tekrar tekbir getirilerek rükûya varılır.
- Rükû ve secdeden sonra oturulur. “Ettehiyyâtü, Allâhümme Salli, Allâhümme Barik ve Rabbenâ” duaları okunur ve selam verilir. Namazdan sonra imam minbere çıkarak hutbe okur.

Cenaze Namazı

Cenaze namazı, vefat eden bir Müslüman için dua niteliğinde bir namazdır. Müslümanın Müslüman üzerindeki haklarından biri de vefat eden kişinin cenazesine katılmaktır. Cenaze namazı, farz-ı kifayedir. Bir Müslümanın cenaze namazı kılınmazsa o bölgedeki herkes bundan sorumlu olur. Müslüman olmayanların cenaze namazı kılınmaz.

Cenaze namazı, ayakta kılınır. Rükû ve secdesi yoktur. Vefat eden Müslüman yıkanmış ve kefenlenmiş olarak sağ yanı kıbleye gelecek şekilde musalla taşına konulur. İmam önde cemaat arkasında kıbleye yönelerek ayakta saf tutulur.

Cenaze namazının kılınışı şöyledir:

- “Allah için namaza, meyyit (ölü) için duaya, er (erkek) kişi (veya hatun kişi) niyetine uydum hazır olan imama” denilerek niyet edilir.
- Niyetten sonra tekbir getirilir ve eller bağlanır. İmam ve cemaat içinden Sübhâneke duasını “vecelle senâuk” ifadesini ekleyerek okur.
- Sübhâneke duası okunduktan sonra eller kaldırılmadan imam açıktan, cemaat de içinden “Allahü Ekber” diyerek ikinci tekbiri alırlar. İmam ve cemaat içinden Allâhümme Salli ve Allâhümme Barik dualarını okur.
- Aynı şekilde eller kaldırılmaksızın “Allahü Ekber” denilerek üçüncü kez tekbir alınır ve herkes içinden cenaze duasını okur. Bu duayı bilmeyenler Rabbenâ dualarını veya bildikleri başka bir duayı okuyabilirler.
- Aynı şekilde eller kaldırılmadan dördüncü kez tekbir alınır. Ardından önce sağa sonra sola selam verilir ve eller yana salınır. Böylece namaz tamamlanmış olur.

2. Ünite: Namaz

Teravîh Namazı

Teravîh namazı Ramazan ayına mahsus bir namazdır. Ramazan ayı boyunca yatsı namazının son sünnetinden sonra vitir namazından önce kılınır. Teravîh namazını cemaatle kılmak daha çok sevap olsa da bu namaz tek başına da kılınabilir. Genellikle iki veya dört rekâta bir selam verilerek yirmi rekât kılınır. İkişer rekâtlar hâlinde kılınırsa sabah namazının sünneti gibi, dörder rekâtlar halinde kılınırsa ikindi namazının sünneti gibi kılınır.

Camiler, Müslümanlar için önemli ve kutsal mekânlardır. Hz. Peygamber (s.a.v.) döneminden itibaren asırlar boyunca bu önemini kaybetmemiştir. Camiler, İslam beldelelerinin en parlak işaretleridir. Müslümanların günde beş vakit bir araya gelip buluştuğu; cumada, bayramda, cenazede sevinç ve üzüntülerini paylaştığı kutsal mekânlardır.

Namazı bozan durumlar nelerdir?

- Namazın farzlarından birini yerine getirmemek,
- Namazda konuşmak,
- Dışarıdan bakıldığında, kişinin namazda olmadığı izlenimi oluşturacak şekilde farklı davranışlarda bulunmak,
- Kible yönünden ayrılmak,
- Bir şey yiyip içmek,
- Namazda iken gülmek,
- Namazda iken abdesti bozacak bir durumun meydana gelmesi namazı bozar.

4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. ZEKERİYA (A.S.)

Hiz. Zekeriya'nın (a.s.) hayatında Mescid-i Aksâ'nın rolü ve önemi nedir?

Hiz. Zekeriya (a.s.), Kur'an-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden biridir ve İsrailoğulları'na gönderilmiştir. Davud (a.s.) ve Süleyman (a.s.) peygamberin soyundan olup Kudüs'te yaşamıştır. Mescid-i Aksâ'nın (Beytü'l-Makdis) hizmetinde bulunmuştur. Hiz. Zekeriya (a.s.), Hiz. İsa'nın (a.s.) annesi Hiz. Meryem'in (a.s.) Beytü'l-Makdis'teki eğitim ve bakımını üstlenmiştir. Allah (c.c.), ilerlemiş yaşına rağmen Hiz. Zekeriya'ya (a.s.) ismi "Yahya" olarak belirlenmiş bir çocuk bağışlamıştır.

Hiz. Zekeriya'nın (a.s.) hiç çocuğu olmamıştı. Yaşı da hayli ilerlemişti. Ömrü boyunca insanlara Allah'ın (c.c.) bir ve tek olduğunu anlatmıştı. Kendisinden sonra dine zarar geleceği endişesini yaşadı. İnsanlara tevhidi anlatacak ve doğru yoldan ayrılmamalarını sağlayacak bir çocuk istedi.

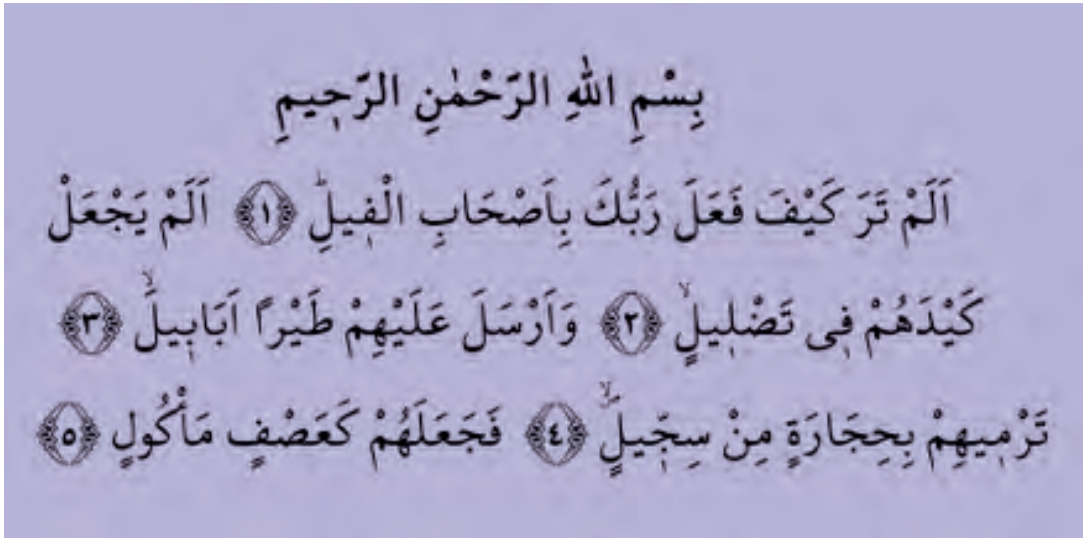
Allah'a (c.c.) şöyle dua etti: "Gerçek şu ki ben, benden sonra gelecek akrabalarımın isyankâr olmalarından korkuyorum. Karım ise kısırdır. Bana kendi tarafından; bana ve Yakup hanedanına varis olacak bir çocuk bağışla ve onu hoşnutluğuna ulaşmış bir kimse kıl!" (Meryem suresi, 5-6. ayetler.) Allah (c.c.) müjdeyle karşılık verdi: "Ey Zekeriya! Haberin olsun ki biz sana Yahya adlı bir oğul müjdeliyoruz. Daha önce onun adını kimseye vermedik." (Meryem suresi, 7. ayet.) Hiz. Zekeriya (a.s.) şaşkınlığını şöyle dile getirmişti: " 'Rabbim!' dedi. 'Karım kısır olduğu, ben de ihtiyarlığın son sınırına vardığım hâlde, benim nasıl oğlum olabilir?' (Meryem suresi, 8. ayet.) Allah (c.c.) şöyle yanıtladı: "... Bu bana göre kolaydır. Nitekim daha önce, hiçbir şey değil iken seni de yarattım." (Meryem suresi, 9. ayet.)

5. BİR SURE TANİYORUM: FİL SURESİ VE ANLAMI

Fil suresi, Kur'an-ı Kerim'in yüz beşinci suresidir. Mekke'de indirilmiştir, beş ayetten oluşmaktadır. İsmi, surede geçen "Fil Olayı"ndan almıştır.

Fil Olayı, Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) doğumundan çok az bir zaman önce gerçekleşmişti. Yemen Valisi Ebrehe, Kâbe'yi yıkmak için ordusuyla birlikte Mekke'ye gelmişti. Ebrehe'nin ordusu oldukça şaşırtıcıydı. Orduya devasa yapılı filler öncülük etmekteydi. Kâbe'yi yıkmak üzere hücum ettiklerinde ise bir mucize meydana geldi. Filler, Kâbe yönüne doğru ilerlemiyordu. Bu sırada gökyüzünü sürü sürü kuşlarla doldurdu. Küçük Ebabil kuşları, ayaklarında getirdikleri pişkin tuğladan yapılmış taşları, Ebrehe'nin ordusunun üzerine bırakıyordu.

Nihayetinde, Kâbe'yi yıkmak için gelen ordu bozguna uğramıştı. Yani kuşlar, filleri yenmişti. Allah (c.c.) kimin yanındaysa galip olan odur. Bir ayette "Allah'ın izniyle büyük bir topluluğa galip gelen nice küçük topluluklar vardır." (Bakara suresi, 249. ayet.) buyurulmaktadır. Allah'ın (c.c.) hükümlerine karşı yarışarcasına mücadele edenler ise kaybetmeye mahkûmdur. İslam'a ve onun kutsal değerlerine savaş açanlar, ne kadar büyük ve güçlü görünürlerse görünsünler amaçlarını gerçekleştiremeyeceklerdir. Bu sureyi okuyan her Müslüman, yegâne galip olanın yalnızca Allah olduğu bilinciyle asla ümitsizliğe düşmez.

Okunuşu: Elemtera keyfe fe'ale Rabbüke bi-ashâbi'l-fil. Elem ye'al keydehüm fi tadril. Ve ersele 'aleyhim tayran ebâbil. Termîhim bi-hicâratin min siccil. Fec'ealehüm ke'asfin me'kül.

Anlamı: Rabbinin, fil sahiplerine ne yaptığını bilmedin mi? Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı? Onların üzerine sürü sürü kuşlar gönderdi. O kuşlar, onların üzerine gökten taş yağdırıyordu. Ve böylece onları çiğnenmiş ekin yaprakları gibi paramparça yapıverdi.

ÖZET

1. Namaz İbadeti ve Önemi

Namaz; tekbir ile başlayıp selam ile sona eren, belirli hareket ve sözlerden oluşan bedenî ibadeti ifade eder. Kur'an'da salat kelimesiyle ifade edilmiştir Mü'minûn suresinin ilk ayetlerinde, kurtuluşa eren Müslümanların öncelikli görevlerinin namazı eda etmek olduğu vurgulanmıştır. Hz. Peygamber'in (s.a.v.) "Namaz, dinin direğidir." sözü, namazın önemini ifade etmektedir. Namaz, insanın Allah (c.c.) ile bağını güçlendirir. Namaz; insanı kötülüklerden uzaklaştırır ve günahlarından arındırarak insanın kurtuluşuna vesile olur.

2. Namaz Çeşitleri

Namazlar hükümlerine göre farz, vacip ve nafil olarak üçe ayrılır. Farz namazlar, Rabbimizin kesinlikle kılınmasını emrettiği namazlardır. Günlük beş vakit namaz, cuma namazı ve cenaze namazı farz olan namazlardır. Vacip namazlar, farz seviyesinde olmayan fakat kılınması emredilen namazlardır. Bayram namazları ile yatsı namazından sonra kılınan vitir namazı, vacip namazlardır. Nafil namazlar ise farz ve vacibin dışında Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak amacıyla kılınan namazlardır. Beş vakit farz namazın öncesi ve sonrasında kılınan sünnetler, teravîh namazı, teheccüd namazı ve evvabin namazı nafil namazlara örnek olarak verilebilir.

3. Namazın Kılınışı

Namazdan önce ve namaz esnasında yerine getirmemiz gereken bazı farzlar vardır. Bu farzlar; altısı namaza hazırlanırken, altısı da namazı kılarken olmak üzere toplam on iki tanedir. Bu farzlardan bir tanesi bile yerine getirilmezse namaz geçersiz olur. Namazdan önce yerine getirmemiz gereken farzların ilki, abdest almaktır. Bazı durumlarda gusül abdesti almamız gerekir. Ağız ve burnun temizlenerek tüm bedenin yıkanması suretiyle gusül alınır. Namaz kılınacak yerin temiz olması ve bedenimizin örtülmesi gereken yerlerinin örtülmesi şarttır. Namaz vaktinin girmesi, kıbleye dönülmesi ve hangi namaz kılınacaksa ona niyet edilmesi diğer şartlardandır.

Namaza tekbirle başlanır. Kıyamda iken bazı sure ve ayetler okunur. Rükû ve secde yapılır. Namazda oturulunca “Ettehiyyâtü” duası okunur. Selam verilerek namaz tamamlanır. Namaz vaktinin geldiğini duyurmak için ezan okunur. Farz namazlardan önce kâmet getirilir. Camiler, Müslümanlar için önemli ve kutsal mekânlardır.

İki rekâtlı bir namazın kılınışını öğrenen bir kimse namaz kılmayı öğrenir. Örneğin; iki rekâtlı sabah namazın sünnetinin kılınışını öğrenen bir kimse diğer namazları da kolaylıkla öğrenir.

4. Bir Peygamber Tanıyorum : Hz. Zekeriya (a.s.)

Kur’an-ı Kerim’de adı geçen peygamberlerden biridir ve İsrailoğulları’na gönderilmiştir. Hz. Meryem’in (a.s.) Beytül-Makdis’teki eğitim ve bakımını üstlenmiştir. Allah (c.c.) ilerlemiş yaşında ona “Yahya” isminde bir oğulla müjdelemiştir.

5. Bir Sure Tanıyorum: Fil Suresi ve Anlamı

Fil suresi, Kur’an-ı Kerim’in yüz beşinci suresidir ve beş ayetten oluşmaktadır. İsmi, surede geçen “Fil Olayı”ndan almıştır.

Okunuşu:

Elemtera keyfe fe’ale Rabbüke bi-ashâbi’l-fil.

Elem yec’al keydehüm fi tadrîl.

Ve ersele ‘aleyhim tayran ebâbil.

Termîhim bi-hicâratın min siccîl. Fec’alehüm ke’asfin me’kûl.

Anlamı:

Rabbinin, fil sahiplerine ne yaptığını bilmedin mi?

Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı?

Onların üzerine sürü sürü kuşlar gönderdi.

O kuşlar, onların üzerine gökten taş yağdırıyordu.

Ve böylece onları çiğnenmiş ekin yaprakları gibi paramparça yapıverdi.

2. ÜNİTE

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Müminler kesinlikle kurtuluşa ermiştir; ki onlar, namazlarında derin bir saygı hali yaşarlar. Onlar ki, faydasız işlerden ve boş sözlerden yüz çevirirler. Zekâtı verirler. İffetlerini korurlar. Yine o müminler emanetlerine ve ahitlerine sadakat gösterirler; Namazlarını titizlikle eda ederler. (Müminün suresi, 1 - 9. ayetler)

Yukarıdaki ayetlerde, kurtuluşa eren Müslümanların özelliklerinden bahsedilirken özellikle vurgulanan ibadet hangisidir?

- A) Zekat vermek
B) Emanete sahip çıkmak
C) Namaz kılmak
D) İffetli olmak

2. **Aşağıdakilerden hangisi namazın bireysel ve toplumsal faydalarından biri değildir?**

- A) Her an Allah'ın (c.c.) yakınlığını hissetmeden insan, namaz sayesinde Allah (c.c.) ile bağını güçlendirir.
B) Huşu içerisinde ve titizlikle kılınan bir namaz, insanı güzel işler yapmaya yönlendirir.
C) Camide cemaatle kılınan namaz Müslümanlar arasındaki birlik ve beraberliği güçlendirir.
D) Namaz, insanı günah kirlerinden arındırdığı için insan başka bir ibadet yapmasa da kurtuluşa ulaşır.

3. **Namaz, Kur'an-ı Kerim'de hangi kelimeyle ifade edilir?**

- A) Kâmet
B) Salat
C) Vacip
D) Teheccüd

4. **Aşağıdakilerden hangisi farz namazlardan biridir?**

- A) Evvabin namazı
B) Teravih namazı
C) Günlük beş vakit namaz
D) Vitir namazı

5. 1. Hadesten Tahâret: Abdest veya gerekirse gusül almak
2. Necâsetten Tahâret: Namazda Kur'an'dan sure ve ayetler okumak
3. Setr-i Avret: Namazda örtülmesi gereken yerleri örtmek
4. İstikbâl-i Kible: Kâbe'nin bulunduğu yöne doğru dönmek
5. Vakit: Kılınacak namazın vaktine ulaşmak
6. Niyet: Kılınacak namaz için niyet etmek

Yukarıda yer alan namaza hazırlık şartlarından hangisinde yanlışlık yapılmıştır.

- A) 2 B) 1 C) 5 D) 4

2. Ünite: Namaz

6. Akıllı ve ergenlik çağına girmiş olan her Müslümanın bazı durumlarda gusül abdesti alması gerekir.

Aşağıdakilerden hangisi gusül abdestinin alınışıyla ilgili yanlış bir bilgidir?

- A) Üç kez ağza su alıp gargara yaparak ağız temizlenir.
B) Eller toprağa sürülür ve yüz mesh edilir.
C) Tüm beden kuru yer kalmayacak şekilde yıkanır.
D) Üç defa burna su çekilerek burun temizlenir.

7. “Meryem, sabah namazının sünnetini kılmak için hazırlık şartlarını tamamladı. Ardından tekbir alarak namaza başladı. Ayaktayken sırasıyla Sübhâneke duasını, Fâtiha suresini ve zammı sureyi okudu. Sonra tekbir getirerek secdeye gitti. İki kez secde yaptıktan sonra tekrar ayağa kalkıp Fâtiha suresini ve zammı sureyi okudu. Tekrar iki kez secde edip oturdu. Tahiyât, Sâlli, Bârik ve Rabbenâ dualarını okuyup ve selam verdi.”

Yukarıdaki metne göre, Meryem, namazın kılınış şartlarından hangisini yerine getirmemiştir?

- A) Kıraat
B) Tekbir
C) Kıyam
D) Rükû

8. **Aşağıda verilen namazlardan hangisinin cemaatle kılınması zorunludur?**

- A) Sabah namazı
B) Teravih namazı
C) Cuma namazı
D) Vitir namazı

9. 1. İftitah tekbiri 2. Niyet
3. Sübhâneke 4. Eûzü Besmele
5. Zammı sure 6. Fâtiha suresi
7. Rükû 8. Secde

Yukarıdaki günlük beş vakit namazın ilk rekâtında yapılacaklar sırasıyla verilmek istenmiştir ancak sıralamada bir hata yapılmıştır.

Doğru bir sıralama için yer değiştirmesi gereken maddeler hangi şıkta verilmiştir?

- A) 1-2, 5-6
B) 2-3
C) 3-4, 5-6
D) 7-8

10. **Fil suresi hakkında verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

- A) İsmi, surede geçen fil olayından almıştır.
B) Kur'an-ı Kerim'in yüz beşinci suresidir.
C) Mekke'de indirilmiştir.
D) Müslümanların özelliklerinden bahsedilmektedir.

3. ÜNİTE

ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

ÜNİTE KONULARI

- 1. BAZI ZARARLI ALIŞKANLIKLAR**
- 2. ZARARLI ALIŞKANLIKLARA BAŞLAMA SEBEPLERİ**
- 3. ZARARLI ALIŞKANLIKLARDAN KORUNMA YOLLARI**
- 4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. YAHYA (A.S.)**
- 5. BİR SURE TANIYORUM: TEBBET SURESİ VE ANLAMI**

3. ÜNİTE

BAZI ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

NELER ÖĞRENECEĞİZ ?

Bu bölümü tamamladığınızda

- Ayet ve hadislerden örneklerle İslam dininin yasakladığı zararlı alışkanlıkları,
- Zararlı alışkanlıkların başlama sebeplerini,
- Zararlı alışkanlıklardan korunma yollarını,
- Zararlı alışkanlıklardan kaçınmayı,
- Ana hatlarıyla Hz. Yahya'nın (a.s.) hayatını,
- Tebbet suresinin okunuşunu ve anlamını öğreneceksiniz.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Haram
- Mekruh
- Kul hakkı
- Bağımlılık

DÜŞÜNELİM

1. Dinimiz, bazı alışkanlıkları neden yasaklamıştır?
2. Zararlı alışkanlıklar sizce toplumsal hayatı nasıl etkiler?
3. Zararlı alışkanlıklardan korunmak için neler yapabiliriz?

1. BAZI ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

Allah (c.c.), insanın iyi ve güzel işler yapmasını; kötü ve çirkin davranışlardan uzak durmasını ister. Bundan dolayı insanın kendisine ve çevresine olumsuz etkileri olan zararlı alışkanlıkları yasaklamıştır. Bunlar; alkollü içki içmek, uyuşturucu kullanmak, sigara içmek ve kumar oynamak gibi alışkanlık ve davranışlardır.

Alkollü İçki İçmek ve Uyuşturucu Kullanmak

Alkollü içki içmek ve uyuşturucu kullanmak, insanın aklını ve iradesini kullanmasına engel olur. Hâlbuki insanın akıl ve irade gücü, onu diğer varlıklardan ayıran en önemli iki özelliğidir. Alkollü içki tüketiminin ve uyuşturucu kullanmanın birey ve toplum sağlığına birçok zararı vardır. Bağımlılık, bu zararların temelini oluşturur.

Allah (c.c.), Kur'an-ı Kerim'de “Ey iman edenler! (Aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. (Mâide suresi, 90. ayet.) buyurmuştur. Rabbimiz, “şeytan işi birer pislik” olarak nitelediği zararlı alışkanlıkları ve kötü davranışları kesin olarak yasaklamıştır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) “İçki, bütün kötülüklerin anasıdır.” (Nesâî, Eşribe, 44.) buyurarak Müslümanları kötülüklerin kaynağı olan alkollü içeceklerden uzak durmaları konusunda uyarmıştır.

İnsan, Allah'ın (c.c.) kendisinden istediği iyi ve güzel davranışları, akıl ve iradesini kullanarak yerine getirebilir. İnsan, akli sayesinde iyi ile kötüyü ayırt edebilir; iradesi de iyi ile kötü arasında tercihte bulunmasını sağlar. Alkol ve uyuşturucu madde kullanımı ise insanın akıl ve iradesini sağlıklı bir şekilde kullanmasına imkân vermez. Alkollü içecekler ve uyuşturucu maddeler, beyin ve merkezî sinir sistemini olumsuz yönde etkiler.

Akıl ve irade gücünden mahrum olan insan, yaratılış amacından uzaklaşır. Alkol ve uyuşturucu madde kullanımının en büyük zararı, kişide **bağımlılık** oluşturmasıdır. Bağımlılık ciddi bir hastalıktır. Bu durumdaki bireyde, stres ve kaygı seviyesi yüksek olduğundan, akıl ve iradesini sağlıklı bir şekilde kullanamaz. Bireyde alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı geliştikten sonra tedavisi son derece güçtür. Bundan dolayı bağımlılıktan korunmak çok önemlidir.

Alkol ve uyuşturucu madde kullanımının, bireysel ve toplumsal zararları vardır.

Bireysel zararları şunlardır:

- Ruh ve beden sağlığını bozar.
- Akıl yetisini kullanmayı engeller ve iradeyi zayıflatır.
- Bağımlılığa yol açar.
- Güvenirliği ve saygınlığı zedeler .
- Maddi zarara uğratar.

Toplumsal zararları şunlardır:

- Aile huzurunu bozar.
- Sağlık harcamalarını arttırarak milli ekonomimize zarar verir.
- Sosyal ilişkileri zedeler.
- Suç oranları artar.
- Farklı meslek gruplarında iş gücü kaybı yaşanır.

Zararlı alışkanlıklardan biri de sigara içmektir. Sigara, insan sağlığına zararlı birçok kimyasal madde içermektedir. Sigara içmek, insan vücuduna verdiği zararlardan dolayı tahrimen mekruh (harama yakın mekruh) sayılmıştır. Nargile vb. tütün ürünleri de aynı kapsamdadır.

Kumar Oynamak

Para veya değerli bir mal karşılığında oynanan tüm oyunlar kumar olarak kabul edilmiştir. Emek verilmeden şans faktörüne bağlı olarak elde edilmiş olduğundan kumardan elde edilen kazanç, haramdır. Kumarda kolaylıkla çok büyük miktarda mal kazanmak veya çok büyük miktardaki serveti bir anda kaybetmek mümkündür Rabbimiz, insanın çalışarak alın teriyle elde ettiği kazancı helal kılmıştır Rabbimiz, bir ayette şöyle buyurmuştur: “Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin...” (Nisâ suresi, 29. ayet.) Allah Resulü (s.a.v.), “ . . . Kim arkadaşına, ‘Gel seninle kumar oynayalım. ‘ derse (harama ön ayak olduğu için pişman olup) derhal sadaka versin!” (Buhari, Tefsir, (Necm) 2.) buyurmuş, böylece kumara davet etmenin dahi yaptırımını olduğuna işaret etmiştir.

Arabistan’da, İslam Öncesi Dönem’in en belirgin özelliklerinden biri de kumar oyunlarıydı. Cahiliye Dönemi Arap toplumu; fal okları, zar ve tavla gibi oyun araçlarıyla kolay kazanç elde ederlerdi. Kumar, günümüzde kumar makineleri, piyango biletleri, sanal ortamda da oynanabilen şans oyunları gibi oyunlarla oynanmaktadır. Şekli ve yöntemi ne olursa olsun kumar haksız kazanç yöntemidir. Kişiyi ve topluma pek çok zarar vermektedir.

3. Ünite: Zararlı Alışkanlıklar

BİLGİ KUTUSU

Haram: Allah'ın (c.c.) kesin olarak yasakladığı eylemlerdir.

Helal: Allah'ın (c.c.) yasaklamadığı, dinî kurallara aykırı olmayan eylemlerdir.

Mekruh: Yapılması doğru bulunmayan, terk edilmesi istenen davranışlardır.

Kumar oynamanın, birey ve topluma maddi ve manevi pek çok zararı bulunmaktadır. Alkol ve uyuşturucu madde kullanımında olduğu gibi kumar da bağımlılığa yol açar. Bağımlılık, iradeyi zayıflatarak insanın sağlıklı kararlar almasına engel olur. Maddî kayıplara yol açar. İnsanın en değerli hazinesi olan vaktini boşa harcamasına neden olur. Tüm bunlar, insanın ruh ve beden sağlığını bozarak toplumsal zararların temelini oluşturur.

Toplum, bireylerden meydana gelir. Sağlıklı ve huzurlu bir toplum ancak ruh ve beden sağlığı yerinde olan bireylerden meydana gelebilir. Kumar, bireye zarar verdiği gibi doğrudan ya da dolaylı olarak topluma da ciddi zararlar verir. Toplumunun çekirdeğini oluşturan ailenin huzurunu bozar ve sosyal ilişkileri zedeler. Ülke ekonomisine zarar verir.

İslam'ın yasaklamadığı, kişiye ve topluma zararı olmayan oyun ve eğlenceler, insani bir ihtiyaçtır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) de bu tür eğlence ve oyunlara izin vermiş zaman zaman da teşvik etmiştir.

2. ZARARLI ALIŞKANLIKLARA BAŞLAMA SEBEPLERİ

Alışkanlık ve davranışlarımızın oluşmasında aile, arkadaş, eğitim ve çevre gibi etkenlerin önemli bir rolü vardır. Bu etkenlerin başında hiç şüphesiz aile gelmektedir. Hayata bakış açımızı ve alışkanlıklarımızı ilk olarak ailemizde ediniriz. Başta anne ve babamız olmak üzere aile bireyleri bizim için ilk örneklerdir. Güzel ahlakı, iyi davranışları onlardan öğreniriz. Aile bireylerinin olumsuz davranışlara sahip olduğu bir ortam ise zararlı alışkanlıklara başlama nedenlerinin başında gelir.

Alışkanlık ve davranışlarımızın oluşmasında aileden sonra en önemli etken arkadaş ortamıdır. Bir arkadaş ortamına kendini kabul ettirme isteği çoğu kez olumsuz davranışlara yönlendirmektedir.

Özenme, iddialaşma ve kendini kanıtlama kaygısı da zararlı alışkanlıklara başlama nedenleri arasında sayılabilir. Zararlı alışkanlıklara başlama nedenleri arasında sorunlardan kaçma eğilimi de önemli bir etkidir. Zararlı alışkanlıklar, sorunları çözmediği gibi sıkıntıların katlanarak artmasına neden olur. İnsan, Allah'a (c.c.) yönelerek ve aklını kullanarak sabırla çözüme odaklanmalıdır. Gerçeklerle yüzleşme cesareti göstermelidir. Sorunlardan kaçınmak adına zararlı alışkanlıklara yönelmek, kısır bir döngü içinde vaktimizi boşa harcamamıza neden olur.

Çağımızın en önemli sorunlarından biri de ekran bağımlılığıdır. Cep telefonu, televizyon ve bilgisayar gibi teknoloji ürünlerinin bireye zarar verecek kadar aşırı kullanımı zararlı alışkanlıklar arasında değerlendirilmektedir. İnsanın hayatını kolaylaştıracak bu ürünlerin dengeli kullanımı, insanın beden ve ruh sağlığı açısından oldukça önemlidir.

3. ZARARLI ALIŞKANLIKLARDAN KORUNMA YOLLARI

Zararlı alışkanlıklardan korunmak için bireye, aileye ve devlete düşen sorumluluklar vardır. Birey olarak öncelikle bizi rahatsız eden bir teklifle karşılaştığımızda, karşımızdakine açıkça “Hayır!” diyebilmeliyiz. Kendi duygu, düşünce ve isteklerimizi açık ve net bir şekilde ifade edebilmemiz zararlı alışkanlıklardan korunmada hayati bir öneme sahiptir.

Söz ve davranışlarıyla çevresine güzel örnek olan kişilerle arkadaşlık kurmalıyız. Zararlı alışkanlıklardan korunmanın en önemli yollarından biri de doğru arkadaş seçimidir. Bir arkadaş grubuna dâhil olmak için karakterimizle uyuşmayan yanlış davranışlara yönelmemeliyiz.

Aile, tüm duygu, düşünce ve davranış kalıplarımızın oluştuğu ve şekillendiği yuvamız, bizi zararlı alışkanlıklardan koruyan sığınağımızdır. Aile fertlerimiz dert ve sıkıntılarımızı paylaşacağıımız bize en yakın insanlardır. Bu nedenle aile bireyleri arasında ilişki çok önemlidir. Bu ilişki de “büyüklerimize saygı, küçüklerimize merhamet” ilkesi çerçevesinde şekillenmelidir.

Zararlı alışkanlıklardan korunmada devlet ve çeşitli sivil toplum kuruluşları da önemli rol oynamaktadır. Anayasada “Devlet gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.” hükmü yer almaktadır. Bu hüküm, birey ve toplum sağlığını korumanın devletin görevleri arasında bulunduğunu göstermektedir. Zararlı alışkanlıklar ve bağımlılıkla mücadele eden sivil toplum kuruluşları da bulunmaktadır. Bunlardan biri de Yeşilay’dır. Bu tür dernekler, gönüllü insanların çalışmaları ile faaliyetlerini devam ettirebilmektedir.

Zararlı alışkanlıklardan korunmak için şunlara dikkat etmeliyiz:

- İbadetlerimizi yerine getirerek Allah (c.c.) ile bağımızı güçlü tutmalıyız.
- Farklı sportif ve sanatsal faaliyetlerle meşgul olmalıyız.
- Sorunlarımızı aile bireyleri ile paylaşmalı ve onlarla birlikte çözüm aramalıyız.
- Zararlı alışkanlıklarla mücadele eden Yeşilay gibi derneklere destek olmalıyız.
- Kötü alışkanlık ve davranışlara sahip olmayan akranlarımızla arkadaşlık yapmalıyız.
- Zararlı alışkanlıklarla ilgili tekliflere açıkça “Hayır!” diyebilmeliyiz.

Başkalarına Zarar Vermek: Kul Hakkı

Müflis Kimdir?

Ebu Hüreyre'den (r.a.) nakledildiğine göre, bir gün Resûlullah (s.a.v.), “Müflis kimdir, biliyor musunuz?” diye sordu. Ashabı, “Bize göre müflis, parası ve malı olmayan kimse-dir.” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber, “Şüphesiz ki ümmetimin müflisi, kıyamet günü namaz, oruç ve zekâtla gelir. Aynı zamanda şuna sövmüş, buna iftira etmiş, şunun malını yemiş, bunun kanını dökmüş ve şunu dövmüş bir hâlde gelir. Bunun üzerine iyiliklerinin sevabı şuna buna verilir. Üzerindeki kul hakları bitmeden sevapları biterse, hak sahiplerinin günahları kendisine yüklenir. Sonra da cehenneme atılır.” buyurdu. (Müslim, Birr, 59.)

Rabbimizin kullarına verdiği birtakım haklar vardır. Bu haklara **kul hakkı** denilir. İnsanın yaşamına, onuruna, özgürlüğüne, malına vb. haklarına zarar vermek kul hakkını ihlal etmektir. Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de “İnsanlardan alırken ölçüp tarttıklarında tam, onlara vermek için ölçüp tarttıklarında ise noksan yapan hilekârlara yazıklar olsun! Onlar düşünmezler mi ki, büyük bir günde (hesap vermek için) diriltilecekler! Öyle bir gün ki, insanlar o günde âlemlerin Rabbinin huzurunda divan duracaklardır. (Mutaffifin suresi, 1-6. ayetler.) buyurmuştur.

Kul hakkı yemek, büyük günahlardandır. Allah (c.c.), kendisine karşı yapılan hataları affettiği hâlde kul hakkı ihlalini affetmemektedir. Üzerinde kul hakkı bulunan bir kimse verdiği zararı karşılayıp helallik dilemedikçe affolunmaz.

Kaçak elektrik ve su kullanmak, devlet malına zarar vermek, tartıda hile yapmak, trafik kurallarına uymamak, sınavları kopya ile geçmek, insanların ortak kullanım alanlarını kirletmek, iftira ile bir kişinin onurunu zedelemek, alkollüken direksiyon başına geçmek, gürültü yapmak, sağlıksız gıdalar üretmek, haksız fiyat artışı yapmak vb. davranışlar kul hakkı ihlali olan davranışlardandır .

İçki, uyuşturucu ve kumar gibi zararlı alışkanlıklar, akıl ve iradenin sağlıklı çalışmasına engel olur. Sağlıklı düşünemeyen insanlar kendilerine olduğu kadar başka insanlara da zarar verirler. Zararlı alışkanlıkların neden olduğu zararlar da kul hakkı kapsamındadır.

3. Ünite: Zararlı Alışkanlıklar

4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. YAHYA (A.S.)

Hz. Yahya (a.s.) hakkında neler biliyorsunuz?

Hz. Yahya (a.s.), Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen yirmi beş peygamberden biridir. Hz. Zekeriya'nın (a.s.) oğlu, Hz. Meryem'le teyze çocuklarıdır. Hz. İsa (a.s.) ile aynı dönemde yaşamıştır.

Hz. Zekeriya (a.s.) kendisine bir evlat nasip etmesi için Allah'a (c.c.) dua etmişti. Allah (c.c.), ilerlemiş yaşlarda bulunan Hz. Zekeriya (a.s.) ve eşine Yahya isminde bir oğul müjdelemişti. Bu müjde Kur'an-ı Kerim'de şu şekilde geçmektedir: “Zekeriya mabette namaz kılarken melekler ona, ‘Allah sana, kendisinden gelen bir kelimeyi (İsa’yı) doğrulayıcı, efendi, nefesine hâkim ve salihlerden bir peygamber olarak Yahya’yı müjdeler’ diye seslendiler.” (Âl-i İmrân suresi, 39. ayet.)

Rabbimiz, Hz. Yahya'ya (a.s.), henüz çocuk yaşta iken hikmet, kalp yumuşaklığı ve safiyet vermişti. O, insanlara karşı son derecede şefkatli, Allah'a (c.c.) karşı saygılı, dinine bağlı, ana-babasına iyilik eden, insanların hukukunu gözeten bir insandı. Zorbalık ve isyankârlık gibi kötü vasıflardan uzaktı. Allah (c.c.), Kur'an-ı Kerim'de onun güzel ahlakını şöyle övmüştür: “O, ana-babasına çok iyi davranırdı; o, isyankâr bir zorba değildi.” (Meryem suresi, 14. ayet.)

Babası gibi Hz. Yahya (a.s.) da peygamberlikle görevlendirildi. İçinde yaşadığı toplumu doğru yola çağırırdı. Hz. Yahya (a.s.), tebliğine karşı çıkan İsrailoğulları tarafından şehit edilmiştir.

BİLGİ KUTUSU

Hikmet: Dinî hükümleri anlama yeteneği.

Safiyet: Safılık, temizlik, masumluk.

Hz. Yahya'nın (a.s.) Kur'an-ı Kerim'de anlatılan üstün ahlakı, tüm Müslümanlarda bulunması gereken özelliklerdir. Hz. Yahya (a.s.), diğer tüm peygamberler gibi biz Müslümanlar için güzel bir örnektir.

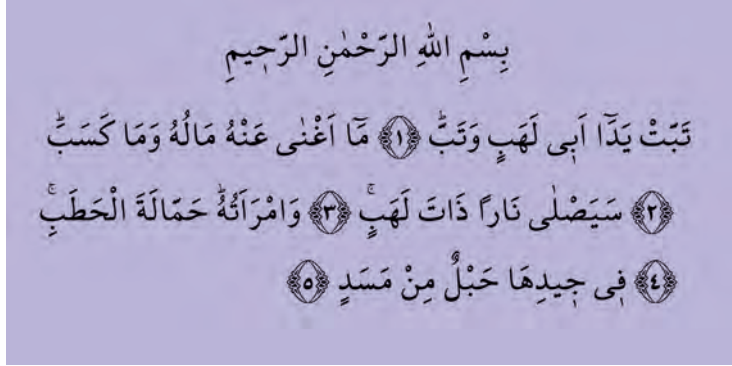
5. BİR SURE TANIYORUM: TEBBET SURESİ VE ANLAMI

Tebbet suresi, Kur'an-ı Kerim'in 111. suresidir. Mekke'de indirilmiştir. Beş ayetten oluşur. İsmi; kurusun, kahrolsun anlamındaki "tebbet" kelimesinden almıştır. Surede, Peygamberimizin (s.a.v.) amcası Ebu Leheb ve eşinden bahsedilmektedir.

Allah (c.c.), Hz. Peygamber'e (s.a.v.), yakınlarını uyarıp İslâm'a çağırmasını emretmişti. Peygamberimiz (s.a.v.), Mekkelileri Safa Tepesi'ne çağırarak orada bulunanlara İslâm'ı tebliğ etmişti. Ebu Leheb'in bu olaya kızarak "Kuruyup yok olasıca! Bizi bunun için mi çağırdın?" demesi üzerine bu sure inmiştir.

Ebu Leheb, İslâm'ın en azılı düşmanlarından idi. Hz. Peygamber'in (s.a.v.) amcası olduğu için onu desteklemesi ve düşmanlarına karşı koruması gerekirdi. O ise tam tersine karısıyla birlikte Peygamberimize (s.a.v.) ve Müslümanlara eziyet ve sıkıntı vermişlerdi. Bundan dolayı cehenneme girecekleri haber verilmiştir.

Surede; Allah'a (c.c.), İslâm'a, Hz. Peygamber'e (s.a.v.) düşmanlık eden her inkârcı kınanmaktadır. Rabbimiz, İslâm'ın sembolü olan camileri yıkan, Kur'an'ın okunmasına engel olan, Allah'ın (c.c.) emir ve yasaklarının iptali için yarışircasına çaba gösterenleri uyarmıştır. Ebu Leheb ile eşinin, dünya ve ahiretteki kötü sonları, İslâm düşmanlarının da benzer bir durumla karşılaşacaklarını anlatır.

Okunuşu

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. Tebbet yedâ ebî lehebin ve tebbe.
2. Mâ ağnâ anhu mâluhu ve mâ keseb.
3. Seyaslâ nâran zâte leheb.
4. Vemraetuhû, hammâlelel hatab.
5. Fî cîdihâ hablun min mesed.

Anlamı

Rahmân Rahîm Olan Allah'ın Adıyla

1. Ebû Leheb kahrolsun. Zaten kahroldu.
2. Ona ne malı ne de kazandığı fayda vermedi.
3. O, alevli bir ateşe girecektir,
- 4-5. Karısı da, boynunda bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğu halde sırtında odun taşıyarak (o ateşe girecektir).

ÖZET

1. Bazı Zararlı Alışkanlıklar

Alkollü içki içmek, uyuşturucu kullanmak, sigara içmek ve kumar oynamak İslam dininin yasakladığı zararlı alışkanlık ve davranışlardır. Kur'an-ı Kerim ve hadislerde kesin bir dille yasaklanan bu alışkanlıklar bağımlılığa yol açar. İnsanın aklını ve iradesini kullanmasına engel olur. Para veya değerli bir mal karşılığında oynanan tüm oyunlar kumar olarak kabul edilmiştir. Tüm bu alışkanlık ve davranışların bireysel ve toplumsal pek çok zararları bulunmaktadır. Alkollü içecekler, uyuşturucu maddeler ve kumar haramdır. Sigara ise tahrimen mekruh (harama yakın mekruh) sayılmıştır.

2. Zararlı Alışkanlıklara Başlama Sebepleri

Alışkanlık ve davranışlarımızın oluşmasında aile, arkadaş, eğitim ve çevre gibi etkenlerin önemli bir rolü vardır. Bu etkenlerin başında hiç şüphesiz aile gelmektedir. Bir arkadaş ortamına kendini kabul ettirme isteği çoğu kez olumsuz davranışlara yönlendirmektedir. Özenme, iddialaşma ve kendini kanıtlama kaygısı da zararlı alışkanlıklara başlama nedenleri arasında sayılabilir. Zararlı alışkanlıklara başlama nedenleri arasında sorunlardan kaçma eğilimi de önemli bir etkidir. Zararlı alışkanlıklar, sorunları çözmediği gibi sıkıntıların katlanarak artmasına neden olur.

3. Zararlı Alışkanlıklardan Korunma Yolları

Sağlıklı iletişimin olduğu bir aile, zararlı alışkanlıklardan muhafaza eden bir sığınaktır. Doğru arkadaş seçimi de zararlı alışkanlıklardan korunmanın en önemli yollarından biridir. Kendimizi net bir şekilde ifade edebilmek, kötü tekliflere açıkça "Hayır!" diyebilmek de oldukça önemlidir. Zararlı alışkanlıklardan korunmada devlet ve çeşitli sivil toplum kuruluşları da önemli rol oynamaktadır. Birey ve toplum sağlığını korumak, devletin görevleri arasındadır. Yeşilay gibi zararlı alışkanlıklar ve bağımlılıkla mücadele eden sivil toplum kuruluşları da bulunmaktadır. Zararlı alışkanlıklar kul hakkına girer.

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yahya (a.s.)

Hz. Yahya (a.s.), Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen yirmi beş peygamberden biridir. Allah (c.c.), Hz. Yahya'ya (a.s.), henüz çocuk yaşta iken hikmet, kalp yumuşaklığı ve safiyet vermişti. O, her türlü kötü vasıflardan uzaktı. Babası gibi Hz. Yahya (a.s.) da peygamberlikle görevlendirildi. İçinde yaşadığı toplumu doğru yola çağırdı. Hz. Yahya (a.s.), tebliğine karşı çıkan İsrailoğulları tarafından şehit edilmiştir.

5. Bir Sure Tanıyorum: Tebbet Suresi ve Anlamı

Tebbet suresi, Kur'an-ı Kerim'in yüz on birinci suresidir ve beş ayetten oluşmaktadır. Sure, Hz. Peygamberin (s.a.v.) amcası Ebu Leheb hakkında indirilmiştir.

3. ÜNİTE

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Aşağıdakilerden hangisi alkollü içecekler ve uyuşturucu maddeler hakkında yanlış bir bilgidir?

- A) İnsanın aklını ve iradesini kullanmasına engel olur.
- B) Sadece kullanan kişiye zarar verir.
- C) Beyin ve merkezî sinir sistemini olumsuz yönde etkiler.
- D) Bağımlılığa neden olur.

2. Alkollü içecekler ve uyuşturucu maddelerin bireysel ve toplumsal pek çok zararı vardır.

Aşağıdakilerden hangisi bireysel zararlarından biridir?

- A) Sağlık harcamalarını arttırarak millî ekonomimize zarar verir.
- B) Farklı meslek gruplarında iş gücü kaybı yaşanır.
- C) Aile huzurunu bozar.
- D) Ruh ve beden sağlığını bozar.

3. Sigara içmenin hükmü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tahrimen mekruh
- B) Helal
- C) Haram
- D) Mubah

4. Aşağıdakilerden hangisi zararlı alışkanlıklara başlama sebeplerinden biri değildir?

- A) Sorunlardan kaçma eğilimi
- B) Kendini kanıtlama kaygısı
- C) İyi bir aile ortamı
- D) Bir kere denemekten bir şey olmaz düşüncesi

5. Aşağıdaki ayetlerden hangisi kumar vb. haksız kazanç yollarını yasaklayan ayetlerden biri değildir?

- A) “İnsanlardan alırken ölçüp tarttıklarında tam, onlara vermek için ölçüp tarttıklarında ise noksan yapan hilekârlara yazıklar olsun! (Mutaffifin suresi, 1-3. ayetler.)
- B) Ey iman edenler! İçki, kumar, dikili taşlar, fal okları şeytan işi iğrenç şeylerdir. Bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. (Mâide suresi, 90. ayet.)
- C) “Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin...” (Nisâ suresi, 29. ayet.)
- D) “Allah, size ancak leş, kan, domuz eti ve Allah’tan başkası adına kesileni haram kıldı ama kim mecbur olur da istismar etmeksizin ve zaruret ölçüsünü aşmaksızın yemek zorunda kalırsa ona günah yoktur. Şüphesiz, Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (Bakara suresi, 173. ayet.)

3. Ünite: Zararlı Alışkanlıklar

6. “Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah’ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?” (Mâide suresi, 91. ayet.)

Yukarıdaki ayette altı çizili bölümle alkol ve kumarın hangi zararına değinilmektedir?

- A) Toplumsal huzuru bozmaları
- B) İbadetlerden uzaklaştırması
- C) Millî ekonomiye zarar vermeleri
- D) İş gücü kaybına yol açmaları

7. “Dışarıdan gelecek tehditlere karşın çocuğun savunmasız olacağına dair ebeveynlerin duyduğu endişelere de değinen Öztürk, ‘Aile tarafından verilen ilk ve doğru bilgiler, beceriler çocuğun dışarıdaki tehlikeye karşı savunmasız olmasını ve zararlı alışkanlıklara kaymasını büyük oranda engelleyecektir. Kendine güvenme, hayır diyebilme, problem çözüme, stresle baş edebilme, öfke kontrolü ve arkadaş seçimi gibi yaşam becerileri savunma sisteminin birer parçalarıdır. İşte bu sistem dışarıdaki tehlikelere karşı çocuğu koruyandır.’ dedi.”

Yukarıdaki paragrafa göre zararlı alışkanlıklardan korunmada hangisinin rolü diğerlerine göre daha önemli ve önceliklidir?

- A) Arkadaş seçimi
- B) Kendine güven
- C) Aile ortamı
- D) “Hayır!” diyebilme

8. **Aşağıdakilerden hangisi Hz. Yahya (a.s.) ile ilgili yanlış bir bilgidir?**

- A) Kur’an-ı Kerim’de ismi geçen yirmi beş peygamberden biridir.
- B) Tebliğine karşı çıkan İsrailoğulları tarafından şehit edilmiştir.
- C) Hz. Zekeriya’nın (a.s.) oğludur.
- D) Dört kutsal kitaptan biri olan İncil, kendisine indirilmiştir.

HAYAT BOYU ÖĞRENME

9. 1. Surede, Peygamberimizin (s.a.v.) amcası Ebu Leheb ve eşi İslam’a ve Müslümanlara düşmanlıklarından dolayı kınanmaktadır.
2. Kur’an-ı Kerim’in 111. suresidir. Mekte’de indirilmiştir. 5 ayetten oluşur.
3. Her devirde İslam’a ve Müslümanlara düşmanlık eden inkârcılar uyarılmaktadır.
4. Ebû Leheb ve eşi gibi servet ve gücüne güvenenlerin acı sonu bildirilmektedir.

Tebbet suresiyle ilgili yukarıda verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) 1 ve 3
- B) 1,2,3 ve 4
- C) 2, 3 ve 4
- D) 1 ve 4

www.Graphic.ir

4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

ÜNİTE KONULARI

- 1. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DAVETİ: MEKKE DÖNEMİ**
- 2. HİCRET**
- 3. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DAVETİ: MEDİNE DÖNEMİ**
- 4. BİR SURE TANIYORUM: NASR SURESİ VE ANLAMI**

4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İN HAYATI

NELER ÖĞRENECEĞİZ ?

Bu bölümü tamamladığınızda;

- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) davetinin Mekke Dönemi'ni değerlendirebileceksiniz.
- Medine'ye hicretin sebeplerini ve sonuçlarını irdeleyebileceksiniz.
- Hz. Muhammed'in (s.a.v.) davetinin Medine Dönemi'ni değerlendirebileceksiniz.
- Nasr suresini okuyup anlamını söyleyebileceksiniz.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Mescit
- Muhacir
- Sahabi
- Davet
- Tebliğ
- Ensar
- Hicret

DÜŞÜNELİM

1. Peygamberimize (s.a.v.) ilk inen ayetler hangileridir?
2. Hicret ne demektir?
3. Veda Hutbesi'nden çıkarılacak dersler nelerdir?

1. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DAVETİ: MEKKE DÖNEMİ

Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) 12 Rebiülevvel 571 yılında Mekke'de doğdu. Babası Abdullah, Peygamberimiz (s.av.) daha doğmadan önce, annesi Âmine ise Peygamberimiz (s.a.v.) henüz altı yaşında iken vefat ettiler. Sekiz yaşına kadar dedesi Abdülmuttalib'in yanında kaldı. Daha sonra evleninceye kadar, amcası Ebu Talib Peygamberimize (s.a.v.) kol kanat gerdi. Yirmi beş yaşında Hz. Hatice ile evlendi. Kırk yaşında kendisine peygamberlik verildi ve en yakınından başlayarak insanları hak din olan İslam'a davet etmeye başladı.

Peygamberimizin (s.a.v.) yaşadığı döneme, insanların kötü alışkanlıklarından, zayıfları ve güçsüzleri ezmelerinden, puta tapmalarından, kadın ve kız çocuklarına kötü davranmalarından dolayı **Cahiliye Dönemi** ismi verilmiştir. Cahiliye toplumunda putlara ve ateşe tapanlar olduğu gibi Hristiyan ve Yahudiler de vardı. Sayıları azda olsa Hanifler diye isimlendirilen Allah'ın (c.c.) birliğine inananlar da vardı.

Peygamber Efendimiz(s.a.v.), içinde yaşadığı bu toplumun, kötü gidişatından dolayı çoğu zamanını Mekke yakınlarında bulunan Nur dağındaki Hira mağarasında geçirirdi. Burada Allah'ın (c.c.) varlığı, birliği ve yaşadığı toplumun problemleriyle ilgili derin düşüncelere daldı.

Hz. Muhammed (s.a.v.) peygamberliğinden önceki yaşantısında da hâl ve hareketleriyle insanların güvenini kazanmış ve **Muhammedül Emin** lakabıyla anılır olmuştu.

Peygamberimize ilk vahyin gelişinden, Medine-i Münevvere'ye hicretine kadar geçen döneme, **Mekke Dönemi** denir.

İlk Vahiy: Yaratan Rabbinin Adıyla Oku!

Peygamberimiz 40 yaşında iken 610 yılının Ramazan ayının, Kadir gecesinde, Hira Mağarası'nda iken vahiy meleği Cebrail (a.s.) kendisine “Oku” dedi. Peygamberimiz “Ben okuma bilmem” diyerek cevap verdi. Cebrail’in (a.s.) ikinci kez “Oku” emrine, Peygamberimiz (s.a.v.) yine “Ben okuma bilmem” diye cevap verdi. Cebrail (a.s.) üçüncü kez aynı istekte bulununca Peygamberimiz (s.a.v.) “Ne okuyayım” diye sordu. Bunun üzerine Cebrail (a.s.), Alak suresinin ilk beş ayetini ona okudu.

ALAK SURESİ (1-5. Ayetler)

“Yaratan Rabbinin adıyla oku!

O insanı alaktan yarattı.

Oku, senin Rabbin kerem sahibidir.

O, insana kalemlle yazmayı öğretendir.

İnsana bilmediğini öğretendir.”

İlk inen ayetlerden aşağıdaki mesajları çıkarabiliriz.

- Yüce Allah yaratıcıdır. İnsan da dâhil bütün varlıkları O yaratmıştır.
- Yüce Allah cömerttir. O, evreni, insanın ihtiyacı olan her türlü nimetle donatmıştır.
- İnsan okuyabilecek ve okuduklarını anlayabilecek bir donanımla yaratılmıştır.

4. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayatı

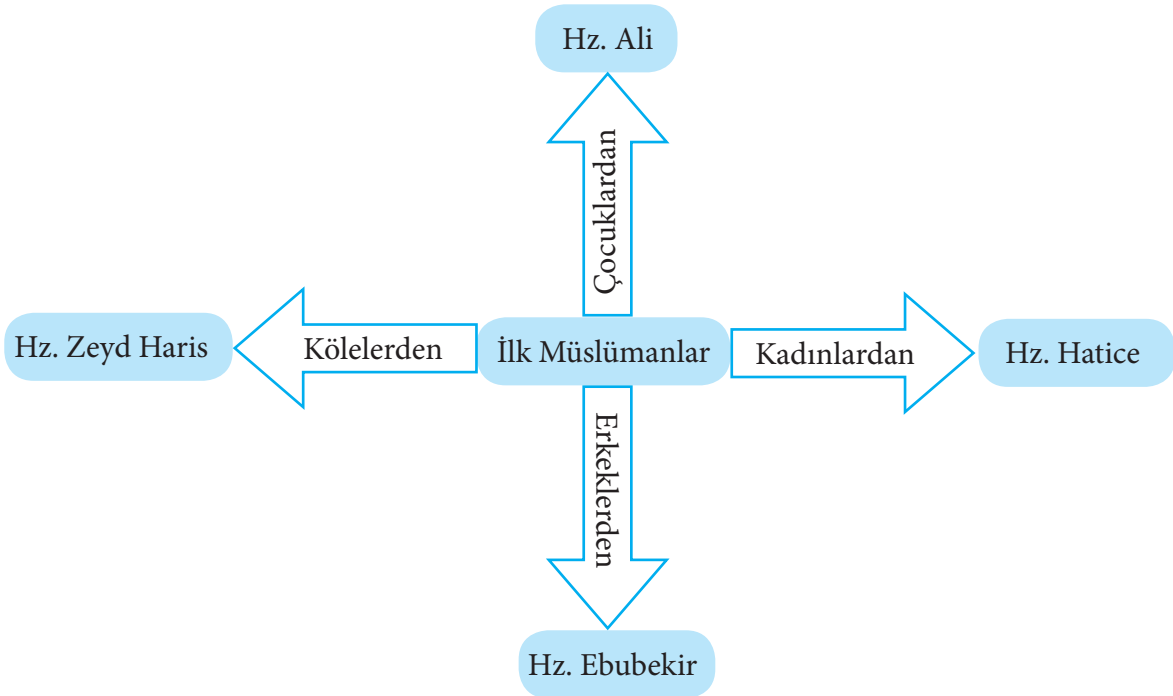
- İnsan için okumak ve bilgi edinmek çok önemlidir.
- İnsan okumaya Allah'ın adıyla başlamalıdır.
- İlk ayetler Rabbimizin okumaya ve bilmeye verdiği önemi gösterir.

Yakın Çevreye Çağrı

Size gelen önemli bir haberi kiminle paylaşırsınız?

İlk inen ayetlerden sonra, Müddessir suresinin, ilk beş ayeti vahyolundu. Yüce Rab-bimiz bu ayetlerde: **“Ey bürünüp sarınan (Resûlüm)! Kalk ve (insanları) uyar. Sadece Rabb’ini büyük tanı. Elbiseni tertemiz tut. Kötü şeyleri terket.”** buyurmaktadır. Allah (c.c.) bu ayetlerle Peygamberimize (s.a.v.) insanları İslam’a çağırma görevini verdi.

Peygamberimiz (s.a.v.) kendisine verilen bu ilahi vazifeye, ilk olarak yakın çevresinden başlamıştır. İslam’a ilk davet ettiği kişi de en yakını olan eşi Hz. Haticedir. İlk iman eden de Hz. Hatice olmuştur. Daha sonra evlatlığı Hz. Zeyd bin Hâris ile daha çocuk yaşta olan amcasının oğlu Hz. Ali, Müslüman oldu. Daha sonra, en yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir’i İslam’a çağırdı. Mekke’nin zenginlerinden ve kültürlü bir insan olan Hz. Ebu Bekir, Pey-gamberimizin (s.a.v.) anlattıklarının doğruluğunu kabul edip Müslüman oldu. Peygam-berimiz (s.a.v.) İslam’a davet görevini ilk üç yıl gizli olarak yapmış ve bu davet neticesinde de Müslümanların sayısı kırka ulaşmıştır.

Çağrının Yaygınlaşması

Peygamberimiz (s.a.v.) aile fertlerine ve arkadaşlarına gizli davetini sürdürürken Allah (c.c.), Peygamberimize **“Sana emrolunanı açıkça ortaya koy ve Allah’a ortak koşanlara aldırış etme”** (Hicr suresi, 94. ayet) ayetiyle insanları açıkça İslam’a davet etmesini istemiştir.

Hz. Muhammed (s.a.v.) bütün Kureyş kabilesini Safa Tepesi’ne toplayarak onlara, **“Eğer ben size şu tepenin ardında bir düşman ordusu var desem bana inanır mısınız?”** diye sordu. Akrabaları, “Biz senin yalan söylediğine hiçbir zaman şahit olmadık.” diyerek cevap verdiler. Bunun üzerine Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) şöyle cevap verdi: **“...Yemin ederim ki Allah’tan başka ibadete layık olan yoktur. Ben de Allah’ın (c.c.) size ve bütün insanlara gönderdiği peygamberiyim... Ey Kureyş topluluğu! Uykuya dalar gibi öleceksiniz. Uykudan uyanır gibi de dirileceksiniz. Hiç şüphesiz yaptıklarınızdan hesaba çekileceksiniz. İyiliğin karşılığında iyilikle ödüllendirileceksiniz. Kötülüğün karşılığında da kötülükle cezalandırılacaksınız. Sonuç, ya ebedî cennet ya da ebedî cehennemdir.”** Peygamberimizin (s.a.v.) bu daveti karşısında başta Ebu Lehep olmak üzere orada toplanan kişilerin çoğu ona inanmadılar. Hatta onlardan bazıları çirkin sözler söylediler.

Hz. Muhammed (s.a.v.) her ortamda insanlara çağrıda bulunmaya devam etti. Her ne kadar Ebu Lehep, Ebu Cehil ve Ebu Süfyan gibi Mekke’nin ileri gelenleri Müslüman olmasalar da İslamiyet toplumda hızla yayılıyordu. Müslümanların sayılarının her geçen gün artması müşrikleri kaygılandırmaya başladı. Bunun neticesinde de aylarca Müslümanlara eziyet ve işkence edip, onlara ambargo (bir şey alıp vermeme) uyguladılar. Müslümanları İslam dininden dönmeye zorladılar. Tüm bu yapılan işkence ve baskılara rağmen hiç kimse hak bildiği iman davasından dönmedi.

Peygamberimiz (s.a.v.) sadece Mekkelilere değil, Mekke dışındaki insanlara da İslam’ı anlatıyordu. Müşrikler Peygamberimize (s.a.v.) yaptığı çağrıdan vazgeçmesi hâlinde istediği her şeyi vereceklerini söylediklerinde Peygamberimiz, **“Bir elime Ay’ı, öbür elime Güneş’i verseniz ben bu davadan yine de vazgeçmem!”** diyerek inancında ve davasında ne kadar kararlı olduğunu ortaya koymuştur.

Bu kararlılık karşısında müşrikler Müslümanlara baskılarını artırdılar. Bu baskılar dayanılmaz durum alınca Müslümanlardan on altı kişi, İslam’ın beşinci yılında Habeşistan’a hicret ettiler. Bu tarihten bir yıl sonra da doksan kişi Habeşistan’a hicret etmiştir.

İslam’ın altıncı yılında, önce Hz. Hamza, sonra da Hz. Ömer Müslüman oldu. Toplumun saygı duyduğu bu kişilerin Müslüman olması hem Müslümanlara moral oldu hem de İslam’ın yayılışı hızlandı.

4. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayatı

İslam'ın onuncu yılında Sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) hep yanında olan amcası Hz. Ebu Talip ve eşi Hz. Hatice vefat etti. Peygamberimiz (s.a.v.) onların vefatına çok üzüldü. İslam tarihinde bu yıla **Hüzün Senesi** denir. Peygamberimiz üzüntülü olmasına rağmen İslam'a davet için Taif'e gitti. Burada ağır hakaretlere uğradı, taşlandı ve yaralandı. Buna rağmen rahmet Peygamberi olan Hz. Muhammed (s.a.v.) onların doğru yolu bulmaları için dua etti.

Peygamberimiz hac mevsiminde Medine'den gelen insanlara da İslam'ı anlatıyordu. 620 yılında Medine'den gelen altı kişi İslâm'ı kabul edip müslüman oldu. Bu olaydan bir yıl sonra on iki Medineli Akebe denilen yerde Peygamberimize (s.a.v.) bağlılıklarını bildirdiler. Buna **"Birinci Akabe Biati"** denir. Bir yıl sonra yetmiş beş Medineli aynı yerde biat etti buna da **"İkinci Akabe Biati"** denir. Bu biatte Mekke'deki Müslümanların, giderek artan baskılardan dolayı Medine'ye hicret etmelerine karar verildi.

2. HİCRET

Müslümanlar Mekkeli müşriklerin baskılarından bunalınca Peygamberimiz (s.a.v.) Medine'ye hicretlerine izin verdi. Müslümanlar doğup büyüdüğü evlerini, tüm eşyalarını geride bırakarak Medine'ye hicret ettiler. Mekke'de sadece Hz. Ebu Bekir, Hz. Ali ve Peygamberimizle (s.a.v.) birlikte az sayıda Müslüman kalmıştı. Müslümanların Medine'ye hicret etmeleri, İslamiyet'in hızla yayılması müşrikleri endişelendirmeye başladı. Ayrıca Peygamberimizin (s.a.v.) de Mekke'den ayrılmasını istemiyorlardı.

Müşrikler, Peygamberimizi (s.a.v.) öldürerek İslam dininin yayılmasını tamamen ortadan kaldırmak için haince bir plan yaptılar. Her kabileden güçlü birer kişi seçerek Peygamberimizin (s.a.v.) evinin etrafını sardılar. Yüce Allah (c.c.) onların bu planını Peygamberimize (s.a.v.) haber verdi ve onun da Medine'ye göç etmesini istedi. Peygamberimiz (s.a.v.), Medine'den ayrılırken kendi yatağına yeğeni Hz. Ali'nin yatmasını istedi. Müşriklerin kendisinde bulunan değerli emanetlerini ona vererek, sahiplerine teslim ettikten sonra

Medine'ye hicret etmesini söyledi. Peygamberimiz (s.a.v.) en yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir'le yola çıktı. Evinin etrafını saran Mekkeli müşrikler Allah'ın (c.c.) izni ile Peygamberimizin (s.a.v.), evinden ayrılışını görmediler. Müşrikleri yanıltmak için Medine yönüne değil de, ters yöndeki Sevr Dağı'na doğru gittiler. Peygamberimiz (s.a.v.) Hz. Ebu Bekir ile birlikte Sevr Mağarası'nda üç gün gizlendi. Müşrikler iz sürücüler sayesinde mağaranın önüne kadar geldiler ama bir örümceğin ağ ile mağaranın ağzını tamamen ördüğünü ve yuva yapıp yumurtlayan güvercini görünce, içeride hiç kimsenin olamayacağını düşünerek geri döndüler. Daha sonra yoluna devam eden Peygamberimiz Kubâda konakladı ve İslam Tarihi'nin ilk mescidi olan Kuba Mescidi'ni yaptırdı. Kubâdan ayrıldıktan sonra Ranuna Vadisi'ne ulaştıklarında da ilk Cuma namazını kıldılar. Peygamberimiz (s.a.v.) sıkıntılı ve zorlukla geçen bir yolculuktan sonra Medine'ye ulaştı.

- Peygamberimizin ve sahabilerin İslam'ı gereği gibi yaşamak, müşriklerin işkencelerinden kurtulmak amacıyla Mekke'den Medine'ye **622** tarihinde yapmış oldukları göçe **hicret** denir.
- Hicret, Hz. Ömer'in hilafeti zamanında hicri **takvimin** başlangıcı sayılmıştır.
- Mekke'den Medine'ye hicret edenlere, göç edenler anlamında **muhacir** denir.
- Onlara yardım eden Medinelilere de **ensar** denir.
- Medine'nin ismi hicretten önce **Yesrip** idi.

3. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DAVETİ: MEDİNE DÖNEMİ

Müslümanlar, Mekke'den Medine'ye hicret etmekle müşriklerin zulüm ve baskılarından kurtuldular. Medine'de güçlü bir toplum hâline geldiler ve güvenli bir vatana sahip oldular. Hicretle beraber İslam dini geniş bir coğrafyaya yayılma imkânı buldu. Peygamberimizin 23 yıl sürecek peygamberlik döneminin 13 yıllık Mekke Dönemi sona erdi, 10 yıl sürecek olan Medine Dönemi başladı. Peygamberimiz (s.a.v.) Medine Dönemi'nde ilk yaptığı işlerden biri, oldukça karışık olan sosyal yapıyı düzenlemek olmuştur.

4. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayatı

Peygamber Mescidi ve Sosyal İşlevi

Peygamberimiz (s.a.v.) Medine'ye hicret ettikten sonra ilk iş olarak Müslümanların toplanıp ibadet edebileceği, birtakım sosyal işlerinin görüşüleceği bir mescit yaptırmak oldu. Yapımı yedi ay süren bu mescide "Peygamber Mescidi" anlamında **Mescid-i Nebi** denir. Mescidin yanında Peygamberimiz (s.a.v.) ve eşleri için odalar yapıldı. Özellikle kimsesiz, yoksul Müslümanların hem barınma hem de eğitim alacağı yerler inşa edildi. Bu bölümlere de **suffe** adı verildi. Suffe Müslümanların inşa ettikleri ilk eğitim öğretim kurumudur.

Mescid-i Nebi'nin Müslümanların toplumsal yaşamında çok önemli bir yeri vardır. Müslümanların bir araya geldiği, topluca ibadet ettikleri, Peygamberimizin (s.a.v.) sohbetini dinledikleri, ortaya çıkan problemleri çözüme kavuşturdukları bir yerdi. Ayrıca şehir dışından gelen misafirler, elçiler burada ağırlanırdı.

Mescid-i Nebi

1. Topluca namaz kıldıkları cami.
2. Peygamberimizin Müslümanlara öğüt verdiği bir yer.
3. Eğitim aldıkları okul.
4. Dışardan gelen misafirlerini ağırladıkları misafirhane.
5. Tüm sevinç ve üzüntülerin paylaşıldığı sosyal bir kurumdur.

Eğitim ve Öğretim Etkinlikleri

Kur'an-ı Kerimin ilk inen ayeti "**Oku**" emri olmuştur. Kur'an-ı Kerim'de "**Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?**" (Zümer suresi, 9. ayet) buyrulurak Müslümanlar ilim öğrenmeye teşvik edilmiştir. Peygamberimiz de (s.a.v.) "**İlim öğrenmek her Müslümana farzdır.**" (İbn Mace, Mukaddime, 17) buyurarak, ilme ve okuyup öğrenmenin önemine dikkat çekmiştir.

İslam dini, okumaya ve eğitim-öğretime büyük önem verir. Medine Dönemi'nde ilk iş olarak yapılan Mescid-i Nebi eğitim ve öğretim merkezi olmuştur. Mescidi-i Nebi'nin hemen yanında yapılan suffe yatılı bir okul hâlini almıştır. Buradan yetişenlere de **Ashabı Suffe** adı verilmiştir. Ashab-ı Suffe'nin eğitimiyle Peygamberimiz (s.a.v.) bizzat kendisi ilgilenmiştir.

Peygamberimiz (s.a.v.), kendilerine dini öğretmek için öğretmen isteyen hiçbir topluluğu geri çevirmemiştir. Zeyd bin Sabit'e İslam dinini öğretmek için gittiği milletlerin dillerini öğrenmesini tavsiye etmiştir. Bu tavsiye üzerine de Zeyd bin Sabit İbranice ve Süryaniceyi öğrenmiştir.

Peygamberimiz (s.a.v.) bütün Müslümanların okuma yazma öğrenmelerini teşvik ederdi. Bunun en güzel örneklerinden biri Bedir Savaşı sonrasında yaşandı. Peygamberimiz Bedir Savaşı'nda esir düşen müşrikleri on Müslümana okuma-yazma öğretmeleri karşılığında serbest bırakmıştır.

Toplumsal Barışın Kurulması

Peygamberimizin (s.a.v.), Medine'ye hicretten sonra üzerinde durduğu önemli konulardan biri toplumsal barışın sağlanması olmuştur. Yüce Allah (c.c.) Kur'an-ı Kerim'de "... **Sulh (barış) daima hayırlıdır...**" (Nisa suresi, 128. ayet) buyurmuştur. Peygamberimiz de Müslümanların din kardeşi olduklarını bir hadisinde şöyle bildirmiştir: "**Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir. Ona kötülük yapmaz, onu düşmanına teslim etmez. Kim Müslüman kardeşinin bir ihtiyacını giderirse Allah da onun bir ihtiyacını giderir. Kim Müslüman'ı bir sıkıntıdan kurtarırsa Allah da onu kıyamet günü sıkıntılarının birinden kurtarır. Kim bir Müslüman'ın kusurunu örterse Allah da kıyamet günü onun kusurunu örter.**" (Buhari, Sahih, Mezalim, 3.)

Peygamberimiz (s.a.v.), ilk olarak Medine'de Mekke'den gelen Muhacirlerle onlara yardım eden Medineli Ensar'ı kardeş ilan etti. Yine İslam'dan önce birbirleriyle kavgalı olan Evs ve Hazreç kabilelerini barıştırdı.

Peygamberimizin (s.a.v.) toplumsal barış adına yaptığı en dikkat çeken uygulaması ise Mekke'de yaşayan Yahudi kabileleri ile **Medine Sözleşmesi** adı verilen bir vatandaşlık anlaşması yaptı. Bu sözleşmeye göre Müslümanlar ve Yahudiler eşit haklara sahip olacaklar, herkes inancının gereğini özgürce yerine getirebilecekti. Eğer bir Yahudi'ye zarar verilirse ona hem Müslümanlar hem de Yahudiler yardım edecekti. Aynı durum Müslümanlar için de geçerli olacaktı. Dışardan gelen saldırılarda şehri birlikte savunacaklardı. Herhangi bir anlaşmazlık olduğunda da o sorunu Hz. Muhammed (s.a.v.) çözecekti.

Medine Sözleşmesinin Bazı Maddeleri

- Müslümanlarla Yahudiler barış içinde yaşayacaklar.
- Müslümanlar ve Yahudiler kendi dinlerini serbestçe yaşayacaklar.
- Medine'ye dışardan yapılacak bir saldırıda şehir beraberce savunulacak.
- Karşı tarafa dışardan herhangi bir zarar geldiğinde ona yardım edilecek.
- Müslümanlarla Yahudiler arasında herhangi bir anlaşmazlık olduğunda Hz. Muhammed (s.av.) hakem olacak.

4. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayatı

Mekkeli Müşriklerle Mücadele: Bedir, Uhud ve Hendek Savaşları

Medine'ye hicret eden Müslümanların her geçen gün daha da güçlenmeleri Mekkelileri endişelendiriyordu. Güçlenerek Mekke'ye dönmelerinden korkuyorlardı. Mekkeli-ler, Müslümanların geride bıraktıkları eşyalarını yağmalayarak, satmak için bir kervan-la Şam'a gönderdiler. Müslümanların kendi eşyalarını kurtarmak için kervanın önünü kesmek istediklerini öğrenen müşrikler, Bedir kuyularının yakınlarında Müslümanlarla karşılaştılar. 300 kişilik İslam ordusu 1000 kişilik müşrik ordusunu 624 yılında bozguna uğrattı. Kur'an-ı Kerim'de bu savaş: **“Andolsun, sizler güçsüz olduğunuz halde Allah, Bedir'de de size yardım etmişti. Öyle ise Allah'tan sakının ki O'na şükretmiş olasınız.”** (Al-i İmran suresi, 123. ayet.) şeklinde anlatılmaktadır.

Ertesi yıl Bedir'deki yenilginin intikamını almak isteyen müşrikler 3000 kişilik bir ordu hazırlayarak Uhud'a geldiler. Ashabı ile istişare eden Peygamberimiz de 700 kişilik bir ordu ile Uhud'a geldi. Savaşın başlarında Müslümanlar galip geldi. Müşriklerin geri çekilmeye başlaması ile Peygamberimizin Ayneyn tepesine yerleştirerek, ayrılmamaları konusunda sıkı sıkı tembihlediği sahabeler yerlerini terk ettiler. Henüz Müslüman olmamış Halid bin Velid komutasındaki müşrik ordusu Müslümanlara arkadan hücum etti. Müşrik ordusu Müslümanları iki taraftan da kuşatarak zor durumda bıraktı. Müslümanlar kuşatmayı yarararak Uhud Dağı'na çekilmek zorunda kaldılar. Müşrikler bu durumu

yeterli bularak geri çekildiler. Peygamberimiz (s.a.v.) İslam ordusunu tekrar toplayarak müşrikleri takip ettirdi.

Uhud Savaşı'ndan iki yıl sonra müşrikler, İslam'ın daha fazla yayılmasını engellemek için 10.000 kişilik büyük bir ordu hazırlayarak Medine üzerine yürüdüler. Peygamberimiz (s.a.v.) müşriklerin kalabalık ordusu karşısında Selman-ı Farisi'nin hendek kazma teklifini kabul ederek, Medine'nin etrafına büyük hendekler kazdırdı. Yaklaşık bir ay süren kuşatmadan sonra 627 yılında müşrikler, başarısız oldular ve geri dönmek zorunda kaldılar.

Hudeybiye Antlaşması ve Mekke'nin Fethi

Peygamberimiz (s.a.v.) Hendek Savaşı'ndan bir yıl sonra bin beş yüz kadar Müslümanla beraber Kâbe'yi ziyaret etmek için Mekke yakınlarındaki Hudeybiye'ye geldi. Mekke'ye elçi göndererek sadece Kâbe'yi ziyaret için geldiklerini bildirdi. İlk başta Müslümanların bu isteğini kabul etmeseler de yapılan görüşmeler neticesinde 628 yılında **Hudeybiye Antlaşması** imzalandı. Hudeybiye Antlaşması, müşriklerin Müslümanları resmen tanıdıkları ilk antlaşmadır. Bu antlaşma ile sağlanan barış ortamında, birçok kabile Müslüman oldu. Bu durumun İslam'ın yayılmasına katkısı oldu. Bu esnada Peygamberimiz (s.a.v.) devlet başkanlarına elçiler göndererek onları İslam'a davet etti.

BİLGİ KUTUSU

Hudeybiye Antlaşmasının Maddeleri

- Müslümanlar o yıl Kâbe'yi ziyaret etmeden geri dönecekler.
- Ertesi yıl Kâbe'yi üç gün süreyle ziyaret edecekler. Bu ziyaret esnasında Müslümanlar yanlarında kılıçtan başka silah taşımayacaklar.
- Müslümanlarla müşrikler on yıl boyunca savaşmayacaklar.
- Mekkeli biri, Müslüman olup Medine'ye sığınmak isterse kabul edilmeyecek. Medineli biri Mekke'ye gelerek sığınma hakkı isterse bu hak kendisine verilecek.
- Diğer Arap kabileleri istedikleri tarafla antlaşma yapma hakkına sahip olacak.

Mekkeli müşrikler antlaşmaya uymayarak iki yıl sonra antlaşmayı bozdular. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.) 10.000 kişilik bir orduyla 630 yılında Mekke'yi fethetti. Kabe-i Muazzama'yı putlardan temizledi. Mekkelileri bağışladı. Peygamberimizin bu davranışı Mekkelilerin Müslüman olmasını kolaylaştırdı.

4. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayatı

Veda Hutbesi

Hicretin 10. yılında Müslümanlık bütün Arabistan'a yayılmıştı. Peygamberimiz (s.a.v.) 632 yılında Hac ibadetini yapmak için Mekke'ye gideceğini ilan etti. Peygamberimizle (s.a.v.) beraber haccedebilmek için Medine'de toplananların sayısı 100 bine ulaştı. Yolda katılan ve doğrudan Mekke'ye gidenlerle beraber 124 bin Müslüman Peygamberimizin (s.a.v.) Veda Haccı'na katılmıştır.

VEDA HUTBESİ

Ey insanlar! Sözümü iyi dinleyiniz! Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada ebedî olarak bir daha buluşamayacağım. İnsanlar! Bugünleriniz, bu aylarınız, bu şehriniz (Mekke) nasıl mukaddes ise canlarınız, mallarınız, namuslarınız da öyle mukaddestir; her türlü tecavüzden korunmuştur.

Ashabım! Muhakkak Rabb'inize kavuşacaksınız. Bugünkü her hâl ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız. Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönüp de birbirinizin boynunu vurmayınız! Bu vasiyetimi burada bulunanlar bulunmayanlara bildirsin! Olabilir ki bildirilen kimse, burada bulunup da işitenden daha iyi anlayarak muhafaza etmiş olur.

Ashabım! Dikkat ediniz, Cahiliye Dönemi'nden kalma bütün âdetler kaldırılmıştır... Cahiliye Dönemi'nde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası Abdulmuttalib'in torunu Rabia'nın kan davasıdır.

İnsanlar! Bugün şeytan, sizin şu topraklarınız da yeniden tesir ve hâkimiyetini kurmak gücünü ebedî surette kaybetmiştir fakat siz, bu kaldırdığım şeyler dışında küçük gördüğünüz işlerde ona uyarsanız bu da onu memnun edecektir. Dininizi korumak için bunlardan da sakınınız.

İnsanlar! Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'tan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları, Allah'ın bir emaneti olarak aldınız; onların namuslarını ve iffetlerini Allah adına söz vererek helal edindiniz. Onların da sizin üzerinizde hakları vardır.

...

Müminler! Size iki emanet bırakıyorum ki onlara sıkı sarıldıkça yolunuzu hiç şaşmazsınız. O emanetler, Allah'ın kitabı Kur'an ve onun Peygamberinin sünnetidir.

Müminler! Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi belleğiniz. Rabbiniz birdir, babanız da birdir. Hepiniz Âdem'densiniz. Âdem de topraktan yaratılmıştır. Hiç kimsenin başkaları üzerinde soy sop üstünlüğü yoktur. Allah katında üstünlük ancak takva iledir. Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir, böylece bütün Müslümanlar kardeştir. Gönül hoşluğu ile kendisi vermedikçe başkasının hakkına el uzatmak helal değildir.

Veda Hutbesinden Evrensel Mesajlar

- Can, mal ve namus güvenliği esastır.
- Kadınların ve erkeklerin birbirlerine karşı hak ve sorumlulukları vardır.
- Emanete ihanet edilmemelidir.
- Kan davaları ve faiz kesinlikle yasaktır.
- Müslümanlar kardeştir.
- Hiç kimseye zulmedilemez ve hiç kimsenin malı haksız yere yenemez.

Veda, bir yerden ayrılan kimse ile geride kalanların birbirleriyle karşılıklı esenlik dilemeleridir. Peygamber (s.a.v.), Arafat'ta yaptığı hutbesinde dünya hayatından ayrılmasının yaklaştığına işaret ederek, ashabıyla vedalaştığı için, Medine'ye hicretten sonra yaptığı ilk ve son olan bu hacca, Veda Haccı, burada yaptığı konuşmaya da Veda Hutbesi denir.

“Bugün kâfirler dininizden (onu yok etmekten) ümitlerini kestiler. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı seçtim. Kim şiddetli açlık durumunda zorda kalır, günaha meyletmeksizin (haram etlerden) yerse şüphesiz ki Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir.” (Maide suresi, 3. ayet) Dini hükümlerin tamamlandığını bildiren bu ayette Veda Haccı esnasında indirilmiştir.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Vefatı

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimiz (s.a.v.) Veda Hacc'ını yapıp Medine'ye döndükten yaklaşık 2 ay sonra hastalandı. Hastalığı gün geçtikçe ağırlaştı. Mescide dahi çıkamaz duruma geldi. Sağlığında bütün vakit namazlarını kendisi kıldıran Peygamberimiz (s.a.v.), vakit namazlarını kıldırması için Hz. Ebu Bekir'i görevlendirdi. Peygamberimizin (s.a.v.) rahatsızlığı 13 gün sürdü. 8 Haziran 632 yılında vefat ederek Hakk'ın rahmetine kavuştu.

Hz. Peygamberin Vefatı

Yok mu, ey yolcu, bu yoldan dönmek;
Yeniden Refref'e binmek yok mu?
Göğe çıktın yine... Lakin bu sefer,
Ya Muhammed, yere inmek yok mu?
Seni görmekte gecikmişleri de,
Gelip ashabın edinmek yok mu?

Ağlıyor, ağlıyoruz ardından...

Bu sıcak yaşlara dinmek yok mu?
Varmış Ukba'da buluşmak... Amma
Bize dünyada sevinmek yok mu?
Seni görmekte gecikmişleri de,
Gelip ashabın edinmek yok mu?

Arif Nihat ASYA, Dualar ve Aminler, s. 78.

4. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayatı

Peygamberimizin (s.a.v.) vefatı bütün Müslümanları derinden üzdü. Vefat haberini alan birçok sahabe Peygamberimizin (s.a.v.) evinin etrafında toplandı. Hz. Ebu Bekir derin üzüntü içinde olan Müslümanları teselli için “Sizden her kim Muhammed (s.a.v.) tapıyorsa iyi bilsin ki, Muhammed (s.a.v.) öldü. Her kim Allah’a (c.c.) kulluk ediyorsa iyi bilsin ki Allah(c.c.) bakidir, asla ölmez,” dedi ve şu mealdeki ayetleri okudu. **“Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisin geriye (eski dininize) mi döneceksiniz? Kim gerisin geriye dönerse Allah’a hiçbir zarar veremez. Allah şükredenleri mükâfatlandıracaktır.”** (Âl-i İmrân suresi, 144. ayet)

Peygamberimizin (s.a.v.) defin ve cenaze işlemlerini ile yeğeni ve damadı olan Hz. Ali yaptı. Cenazesini Hz. Ali yıkadı. Müslümanlar gruplar hâlinde cenaze namazını kıldılar. Peygamberimiz Hz. Aişe'nin odasına defnedildi. Peygamberimizin (s.a.v.) kabrine tertemiz cennet bahçesi anlamına gelen **Ravza-i Mutahhara** denir.

4. BİR SURE TANIYORUM: NASR SURESİ VE ANLAMI

Kur'an-ı Kerim'in 110. suresidir. Mekke'nin Fethi sırasında nazil olmuştur. Surede Rabbimizin Müslümanlara yardımı, onlara fethi nasip edeceği, insanların bölük bölük İslam'ı kabul edeceği müjdelenmektedir. Peygamberimizden de bu nimetler için hamd etmesi ve mağfiret dilemesi istenmektedir. Bundan dolayı bu sureye yardım anlamına gelen "Nasr Suresi" denilmiştir

Okunuşu

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. İzâcâe nasrullâhi velfeth
2. Veraeytennâse yedhulûne fi dînillâhi efvâcâ.
3. Fesebbih bihamdi Rabbike vestağfirhu, innehû kâne tevvâbâ.

Anlamı

Esirgeyen ve Bağışlayan Allah'ın adıyla.

1. Allah'ın yardımı ve zaferi gelip de
2. İnsanların bölük bölük Allah'ın dinine girmekte olduklarını gördüğün vakit,
3. Rabb'ine hamd ederek onu tespih et ve ondan mağfiret dile. Çünkü o, tövbeleri çok kabul edendir.

ÖZET

1. Hz. Muhammed'in (S.a.v.) Daveti: Mekke Dönemi

Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) 12 Rebiülevvel 571 yılında Mekke'de doğdu. Babası Abdullah, Peygamberimiz (s.av.) daha doğmadan önce, annesi Âmine ise Peygamberimiz (s.a.v.) henüz altı yaşında iken vefat ettiler. Sekiz yaşına kadar dedesi Abdülmuttalib'in yanında kaldı. Daha sonra evleninceye kadar, amcası Ebu Talib Peygamberimize (s.a.v.) kol kanat gerdi. Yirmi beş yaşında Hz. Hatice ile evlendi. Kırk yaşında kendisine peygamberlik verildi ve en yakınından başlayarak insanları hak din olan İslam'a davet etmeye başladı.

2. Hicret

Müslümanlar Mekkeli müşriklerin baskılarından bunalınca Peygamberimiz (s.a.v.) Medine'ye hicretlerine izin verdi. Müslümanlar doğup büyüdüğü evlerini, tüm eşyalarını geride bırakarak Medine'ye hicret ettiler. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ise daha sonra Hz. Ebu Bekir (r.a.) Efendimizle beraber 622 yılında hicret ettiler.

3. Hz. Muhammed'in (S.a.v.) Daveti: Medine Dönemi

Müslümanlar, Mekke'den Medine'ye hicret etmekle müşriklerin zulüm ve baskılarından kurtuldular. Medine'de güçlü bir toplum hâline geldiler ve güvenli bir vatana sahip oldular. Hicretle beraber İslam dini geniş bir coğrafyaya yayılma imkânı buldu. Peygamberimizin 23 yıl sürecek peygamberlik döneminin 13 yıllık Mekke Dönemi sona erdi, 10 yıl sürecek olan Medine Dönemi başladı. Peygamberimiz (s.a.v.) Medine Dönemi'nde ilk yaptığı işlerden biri, oldukça karışık olan sosyal yapıyı düzenlemek olmuştur.

Peygamberimiz (s.a.v.) Medine'ye hicret ettikten sonra ilk iş olarak Müslümanların toplanıp ibadet edebileceği, bir takım sosyal işlerinin görüşüleceği bir mescit yaptırmak oldu. Yapımı yedi ay süren bu mescide "Peygamber Mescidi" anlamına gelen **Mescid-i Nebi** denir. Mescid-i Nebi'nin hemen yanına da İslâm'da ilk eğitim öğretim müessesesi olan **suffe** yapıldı.

Peygamberimiz (s.a.v.), İlk olarak Medine'de Mekke'den gelen Muhacirlerle onlara yardım eden Medineli Ensar'ı kardeş ilan etti. Yine İslâm'dan önce birbirleriyle kavgalı olan Evs ve Hazreç kabilelerini barıştırdı.

Peygamberimizin (s.a.v.) toplumsal barış adına yaptığı en dikkat çeken uygulaması ise Mekke'de yaşayan Yahudi kabileleri ile **Medine Sözleşmesi** adı verilen bir vatandaşlık anlaşması yaptı. Bu sözleşmeye göre Müslümanlar ve Yahudiler

eşit haklara sahip olacaklar, herkes inancının gereğini özgürce yerine getirebilecekti. Eğer bir Yahudi'ye zarar verilirse ona hem Müslümanlar hem de Yahudiler yardım edecekti. Aynı durum Müslümanlar için de geçerli olacaktı. Dışardan gelen saldırılarda şehri birlikte savunacaklardı. Herhangi bir anlaşmazlık olduğunda da o sorunu Hz. Muhammed (s.a.v.) çözecekti.

Mekkeli Müşriklerle Mücadele: Bedir, Uhud ve Hendek Savaşları

Medine'ye hicret eden Müslümanların her geçen gün daha da güçlenmeleri Mekkelileri endişelendiriyordu. Güçlenerek Mekke'ye dönmelerinden korkuyorlardı. Mekkeliler, Müslümanların geride bıraktıkları eşyalarını yağmalayarak, satmak için bir kervanla Şam'a gönderdiler. Müslümanların kendi eşyalarını kurtarmak için kervanın önünü kesmek istediklerini öğrenen müşrikler, Bedir kuyularının yakınlarında Müslümanlarla karşılaştılar. 300 kişilik İslam ordusu 1000 kişilik müşrik ordusunu 624 yılında bozguna uğrattı.

Ertesi yıl Bedir'deki yenilginin intikamını almak isteyen müşrikler 3000 kişilik bir ordu hazırlayarak Uhud'a geldiler. Ashabı ile istişare eden Peygamberimiz de 700 kişilik bir ordu ile Uhud'a geldi. Savaşın başlarında Müslümanlar galip geldi. Müşriklerin geri çekilmeye başlaması ile Peygamberimizin Ayneyn tepesine yerleştirerek, ayrılmamaları konusunda sıkı sıkı tembihlediği sahabeler yerlerini terk ettiler. Henüz Müslüman olmamış Halid bin Velid komutasındaki müşrik ordusu Müslümanlara arkadan hücum etti. Müşrik ordusu Müslümanları iki taraftan da kuşatarak zor durumda bıraktı. Müslümanlar kuşatmayı yarararak Uhud Dağı'na çekilmek zorunda kaldılar. Müşrikler bu durumu yeterli bularak geri çekildiler. Peygamberimiz (s.a.v.) İslam ordusunu tekrar toplayarak müşrikleri takip ettirdi.

Uhud Savaşı'ndan iki yıl sonra müşrikler, İslam'ın daha fazla yayılmasını engellemek için 10.000 kişilik büyük bir ordu hazırlayarak Medine üzerine yürüdüler. Peygamberimiz (s.a.v.) müşriklerin kalabalık ordusu karşısında Selman-ı Farisi'nin hendek kazma teklifini kabul ederek, Medine'nin etrafına büyük hendekler kazdırdı. Yaklaşık bir ay süren kuşatmadan sonra 627 yılında müşrikler, başarısız oldular ve geri dönmek zorunda kaldılar.

Hudeybiye Antlaşması ve Mekke'nin Fethi

Peygamberimiz (s.a.v.) Hendek Savaşı'ndan bir yıl sonra Müslümanla beraber Kâbe'yi ziyaret etmek için Mekke yakınlarındaki Hudeybiye'ye geldi. Mekke'ye elçi göndererek sadece Kâbe'yi ziyaret için geldiklerini bildirdi. İlk başta Müs-

4. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayatı

lümanların bu isteğini kabul etmeseler de yapılan görüşmeler neticesinde 628 yılında **Hudeybiye Antlaşması** imzalandı. Hudeybiye Antlaşması, müşriklerin Müslümanları resmen tanıdıkları ilk antlaşmadır.

Mekkeli müşrikler antlaşmaya uymayarak iki yıl sonra antlaşmayı bozdular. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.) 10.000 kişilik bir orduyla 630 yılında Mekke'yi fethetti. Kabe-i Muazzama'yı putlardan temizledi. Mekkelileri bağışladı. Peygamberimizin bu davranışı Mekkelilerin Müslüman olmasını kolaylaştırdı.

Veda Hutbesi

Hicretin 10. yılında Müslümanlık bütün Arabistan'a yayılmıştı. Peygamberimiz (s.a.v.) 632 yılında Hac ibadetini yapmak için Mekke'ye gideceğini ilan etti. Peygamberimizle (s.a.v.) beraber haccedebilmek için Medine'de toplananların sayısı 100 bine ulaştı. Yolda katılan ve doğrudan Mekke'ye gidenlerle beraber 124 bin Müslüman, Peygamberimizin (s.a.v.) Veda Haccı'na katılmıştır.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Vefatı

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamberimiz (s.a.v.) Veda Hacc'ını yapıp Medine'ye döndükten yaklaşık 2 ay sonra hastalandı. Hastalığı gün geçtikçe ağırlaştı. Mescide dahi çıkamaz duruma geldi. Sağlığında bütün vakit namazlarını kendisi kıldırarak Peygamberimiz (s.a.v.), vakit namazlarını kıldırması için Hz. Ebu Bekir'i görevlendirdi. Peygamberimizin (s.a.v.) rahatsızlığı 13 gün sürdü. 8 Haziran 632 yılında vefat ederek Hakk'ın rahmetine kavuştu.

4. Bir Sure Tanıyorum: Nasr Suresi Ve Anlamı

Kur'an-ı Kerim'in 110. suresidir. Mekke'nin Fethi sırasında nazil olmuştur. Surede Rabbimizin Müslümanlara yardımı, onlara fethi nasip edeceği, insanların bölük bölük İslam'ı kabul edeceği müjdelenmektedir. Peygamberimizden de bu nimetler için hamd etmesi ve mağfiret dilemesi istenmektedir. Bundan dolayı bu sureye yardım anlamına gelen "Nasr Suresi" denilmiştir

Okunuşu

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. İzâcâe nasrullâhi velfeth
2. Veraeytennâse yedhulûne fi dînillâhi efvâcâ.
3. Fesebbih bihamdi Rabbike vestağfirhu, innehû kâne tevvâbâ.

Anlamı

Esirgeyen ve Bağışlayan Allah'ın adıyla.

1. Allah'ın yardımı ve zaferi gelip de
2. İnsanların bölük bölük Allah'ın dinine girmekte olduklarını gördüğün vakit,
3. Rabb'ine hamt ederek onu tespih et ve ondan mağfiret dile. Çünkü o, tövbeleri çok kabul edendir.

4. ÜNİTE

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Peygamberimize indirilen ilk ayetler aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

- A) İbadet
B) Tevhit
C) Ahlak
D) İlim

2. Peygamberimize ilk inananlar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Hz. Hatice
B) Hz. Ebu Bekir
C) Hz. Zeyd
D) Hz. Hamza

3. Peygamberimizin hicreti, kaç yılında ve nereye gerçekleşmiştir?

- A) 571 - Mekke
B) 610 - Mekke
C) 622 - Medine
D) 632 - Medine

4. Mescid-i Nebi hakkında verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Mescid-i Nebi hicretten hemen sonra yapılmıştır.
B) Mescid-i Nebi Müslümanların ihtiyaçlarının giderildiği yerdir.
C) Mescid-i Nebinin hemen yanında Peygamberimizin evi vardı.
D) Mescid-i Nebi Mekke şehrinde.

5. Peygamberimiz hangi savaşta alınan esirleri on Müslümana okuma yazma öğretme karşılığında serbest bırakmıştır?

- A) Uhut Savaşı
B) Hendek Savaşı
C) Bedir Savaşı
D) Mekke'nin Fethi

4. Ünite: Hz. Muhammed'in Hayatı

6. Peygamberimizin Mescid-i Nebinin yanına Suffe diye isimlendirdiğimiz yeri yapması, onun en çok hangi özelliğini vurgulamaktadır?

- A) İlme verdiği önemi
- B) Fakirleri koruduğunu
- C) Kimsesizleri koruduğunu
- D) Yardımlaşmaya verdiği önemi

7. I- Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicreti

II- Hz. Muhammed'in Mekkelileri İslam dinine davet etmeye başlaması

III- Bedir Savaşı

IV- Mekke'nin Müslümanlar tarafından fethedilmesi

Peygamberimizin hayatındaki olayların oluş tarihine göre sıralanışı hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) II-I-III-IV
- B) II-III-IV-I
- C) I-II-IV-III
- D) I-III-II-V

8. Peygamberimizin hicretten sonra toplumsal barış adına yaptıkları arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Muhacirlerle Ensar'ı kardeş ilan etmiştir.
- B) Bütün Kureyş Kabilesi'ni Safa tepesine toplayarak onları İslam'a davet etmiştir.
- C) Medineli Yahudilerle Medine Sözleşmesi diye bir anlaşma yapmıştır.
- D) Medine'de yıllardır kavgalı olan Evs ve Hazreç kabilelerini barıştırmıştır.

9. Veda Hutbesi'nde aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

- A) Kadın hakları
- B) Herkesin eşit olduğu
- C) Kan davalarının yasaklanması
- D) Mekke'nin Fethi

HAYAT BOYU ÖĞRENME

10. Aşağıdakilerden hangisinde Peygamberimizin vefat ettiği şehir ve kabrinin adı doğru olarak verilmiştir?

- A) Mekke - Nur Dağı
- B) Medine - Ravza-i Mutahhara
- C) Mekke - Ravza-i Mutahhara
- D) Medine - Kuba Mescidi

5. ÜNİTE

TEMEL DEĞERLERİMİZ

ÜNİTE KONULARI

- 1. TOPLUMUMUZU BİRLEŞTİREN TEMEL DEĞERLER**
- 2. DİNÎ BAYRAMLAR, ÖNEMLİ GÜN VE GECELER**

5. ÜNİTE

TEMEL DEĞERLERİMİZ

NELER ÖĞRENECEĞİZ ?

Bu bölümü tamamladığınızda;

- Toplumumuzu birleştiren temel değerleri fark edebileceksiniz.
- Dinî bayramların ve önemli gün ve gecelerin toplumsal bütünleşmeye olan katkısını yorumlayabileceksiniz.

ANAHTAR KAVRAMLAR

- Kandil
- Değer
- Gazilik
- Bayram
- Din
- Şehitlik

DÜŞÜNELİM

1. Toplumumuzu birleştiren temel değerlerimiz denince aklımıza gelen değerler nelerdir?
2. Vatan, millet ve bayrak sevgisi neyin göstergesidir?
3. Mübarek gün ve geceler hangileridir?

1. TOPLUMUMUZU BİRLEŞTİREN TEMEL DEĞERLER

Toplumumuzu birleştiren, bir arada tutan bazı değerlerimiz vardır. Bu değerlerimiz: Dinî değerler, Peygamber ve Ehl-i Beyt sevgisi, vatan, millet ve bayrak sevgisidir. Bu değerler bizi biz yapan ve bir arada tutan vazgeçilmez değerlerimizdir.

Din

Din, sözlükte âdet, yol ve gidişat anlamlarına gelir. Terim olarak ise: akıl sahibi insanların kendi istek ve arzuları ile hem bu dünyada hem de ahirette saadet ve selamete kavuşturan ilahi kanunlardır.

Dinimiz bizlere hem bireysel hem de toplumsal hayatımızda yol gösterir. Dinimiz bizleri bir arada tutan en önemli bağımızdır. Dinimiz bizlere sevgi, saygı, adalet, sorumluluk, yardımseverlik, dürüstlük ve güvenilirlik değerlerini aşilayarak toplumda huzur ve güveni sağlar.

İslam dinine inanan, onun ilkelerini benimseyen bir kişi; doğruluk, dürüstlük, yardımseverlik, düşkünlere yardım etmek, misafire ikram etmek, anne-babaya iyi davranmak, komşu hakkına riayet etmek, insanların kalbini kırmamak gibi değerlere bağlı kalmaya çok gayret gösterir. Bu açıdan din, insanın kişiliğine, düşünce yapısına ve yaşam tarzına değer katar. Din; adaleti, doğruluğu, dürüstlüğü, sorumluluğu, güzel örnek olmayı bizlere öğütleyerek hem dünyamızı hem de ahiretimizi güzelleştirir. Nitekim Yüce Rabbimiz: **“...Rabbimiz bize dünyada ve ahirette iyilik, güzellik ver...”** (Bakara suresi, 201. ayet.) ayeti ile bu hakikati bize ilan etmektedir.

Din, toplumsal düzeni ve barışı sağlayan değerlerimizi besleyen en önemli kaynaktır. Örneğin dinimizin, yardımlaşma ve dayanışmayı öğütleyen hükümleri toplumu birbirine kenetleyerek bir bütünün parçaları yapar. İnsanlar zekât ve sadaka ile birbirlerinin yardıma koşarlar, bu vesile ile toplumsal kaynaşma ve bütünleşme gerçekleşir.

Namaz Müslümanların bir araya gelerek, aynı yöne; Kâbe-i Muazzama'ya dönerek bir ve beraber olarak vücut bulan bir ibadettir. Camilerimiz, değerlerimizin gençlerimize

aktarıldığı uygulamalı bir eğitim alanıdır. Ramazan-ı şerif manevi havası ve değeri ile hepimizi etkisi altına alan bir aydır. Teravih namazları manevi havanın birlikte yaşandığı, çocukların ve gençlerin bu havayı teneffüs etmek için camilere koştuğu manevi bir ziyafet ortamıdır.

Dinimize göre Müslümanlar birbirlerinden sorumludurlar. Anne ve babalar evlatlarının hem maddi hem de manevi değerlerle süslenmeleri için ellerinden gelen bütün gayretleri gösterirler. Akrabalar ve komşular birbirlerini görüp gözetmelidirler. Peygamber Efendimiz (s.a.v.): **“Müminler bir binanın tuğlaları gibi birbirine bağlıdır.”** (Müslüm Birr, 65.) buyurarak inançları ve ibadetleri aynı olan bizlerin bu manevi değerler sayesinde bir ve beraber olmamızı işaret buyurmuşlardır. İşte manevi değerlere dönüşen bu erdemli davranışlarda dinin önemli bir etkisi vardır.

1. UYGULAMA

Toplumsal birlik ve beraberliğin sağlanması için yapmamız gerekenleri sıralayalım.

1. Birbirimizi kırmamalıyız.
2.
3.
4.
5.

Peygamber ve Ehl-i Beyt Sevgisi

Toplumumuzda Mehmet, Mustafa, Ahmet, Ayşe, Hatice ve Fatma isimlerinin yaygın olmasının nedeni sizce ne olabilir?

Toplumumuzu birleştiren değerler sıralandığında Peygamber Efendimizin ve Ehl-i Beyt'inin sevgisi önemli bir yer tutar. Kalbimizde, İslam'ı bütün zorlukları göze alarak bizlere ulaştıran ve yaşantısı ile bizlere örnek olan Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa'nın (s.a.v.) ayrı bir yeri vardır. Örneğin bizler Peygamber Efendimizin ismini anınca hemen "Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed (Allah'ım, Peygamberimiz Hz. Muhammed ve onun ailesine salat ve selam et.)" diyerek salavat getiririz.

Ülkemizde çocuklara isim verilirken Peygamber Efendimizin (s.a.v.) isimlerinden Ahmet, Mahmut ve Mustafa isimleri çokça tercih edilir. Peygamber Efendimizin (s.a.v.) ismine hürmet ve saygıdan dolayı da Muhammed ismi yerine Mehmet isminin verildiğini tarihimizde çokça görürüz.

Yazılı ve sözlü edebiyatımızda da Peygamber Efendimizin sevgisini ifade eden metin ve şiirlere çokça rastlarız.

**"Arayı arayı bulsam izini, İzinin tozuna sürsem yüzümü,
Hak nasip eylese görsem yüzünü, Ya Muhammed canım arzular seni."**

(Yunus Emre Divanı, s.186)

**"On sekiz bin âleme server olan Muhammed,
Otuz üç bin ashaba rehber olan Muhammed."**

(Hoca Ahmet Yesevi, Divan-ı Hikmet, s.51.)

Milletimiz, Peygamber Efendimize (s.a.v.) duyduğu saygı ve sevgi gibi onun Ehl-i Beyt'ine de büyük saygı ve sevgi duyarlar.

Ehl-i Beyt, sözlükte ev halkı anlamına gelir. Dinî bir terim olarak ise Peygamber Efendimizin (s.a.v.) tüm aile fertlerine denir. Peygamber Efendimizin neslini günümüze ulaştıran Hz. Ali (r.a.) - Hz. Fatıma (r.a.) ve çocukları Hz. Hasan (r.a.) ile Hz. Hüseyin (r.a.) Efendilerimiz de Ehl-i Beyt'tendir. Milletimiz çocuklarına isim verirken Ehl-i Beytin isimlerinden olan, Ali, Fatma, Hasan ve Hüseyin isimlerini de çokça kullanmışlardır.

**"Size çeşitli nimetler verdiği için Allah'ı sevin. Allah sevgisiyle beni seviniz.
Benim sevgimle de Ehl-i Beyt'imizi seviniz. (Tirmizi, Menâkıb, 32.)"**

Vatan ve Millet Sevgisi

İnsanın doğup büyüdüğü, hayatını devam ettirdiği, uğruna canını seve seve verdiği ve çocuklarına bırakabileceği en büyük mirastır vatan. Vatan; kendi değerlerimizi, inancımızı, özgürce yaşayabileceğimiz yerdir.

Vatan, bayrak ve İstiklal Marşı gibi değerler toplumumuzu bir arada tutan ortak değerlerimizdir. Bu değerler, milleti millet yapan ve birbirine kaynaştıran değerlerimizdendir. Bu değerlerin ortadan kaybolması, ülkenin yok olmasına sebep olur. Toplum kimliğini kaybeder.

Vatan sevgisi, vatan ve milletimize sahip çıkmakla gelişir. Vatanı ve milletimizi sevmek sadece sevgiyi dil ile ifade etmek değildir. Aynı zamanda üzerimize düşen görevleri en iyi şekilde yapmaya çalışmak demektir.

Bir toprak parçası, şehit kanları ile sulanarak vatan hâline gelir. Bizim bu cennet vatanımız da şanlı ecdadımızın kanları ile sulanarak bizlere yurt olmuştur. Yine üzerinde yaşadığımız kara parçasını bize yurt yapan manevi ve millî değerlerimiz vardır. Bunlar; din, dil, örf, âdet, gelenek ve göreneklerdir. Bir toplum bu değerleri koruduğu sürece varlığını devam ettirir.

Her insan doğup büyüdüğü ve atalarının bulunduğu yere sevgi besler. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de doğup büyüdüğü Mekke-i Mükerrerme'yi çok sevmiş ve bu sevgisini şu ifadelerle dile getirmiştir: “Ey Mekke! Vallahi sen Allah'ın en hayırlı ve Allah'a en sevimli olan beldesisin. Senden çıkarılmış olmasaydım seni asla terk etmezdim.” (Tirmizi, Menâkıp, 68.)

“Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır. Toprak eğer uğruna ölen varsa vatanıdır.” (Mithat Cemal KUNTAY)

5. Ünite: Temel Değerlerimiz

Vatanı sevmek, korumak ve vatanın kalkınması için üzerine düşen görevleri yerine getirmek kutsal bir vazifedir.

Bayrak, bağımsızlığımızın, birlik ve beraberliğimizin sembolüdür. Bayrağımız al rengini şehitlerimizin kanından alır. Üzerindeki hilal İslam'ı temsil eder. Onun için bayrağımız bizim için hem bağımsızlık sembolü hem de manevi değeri olan vazgeçilmezimizdir. Bizler bu değerimizi sever ve bunlara saygı gösteririz.

Bağımsızlık sembollerimizden biri de İstiklal Marşı'dır. Millî şairimiz Mehmet Akif ERSOY, ecdadımızın canını vererek bizlere bıraktıkları bu cennet vatanın kıymet ve değerini en güzel şekilde anlatmıştır. İstiklal Marşımız söylenirken bu duygu ve düşüncelerle saygı duruşuna geçerek saygımızı gösteririz.

Şanlı ecdadımız bu cennet vatanı bize emanet ederken, soy, ırk, dil, renk ayrımı yapmamış, beraber can vererek bu vatanı bizlere bırakmışlardır. Bizler de bu cennet vatanda yaşarken ayrılığa düşmeden, birlik ve beraberlik içerisinde atalarımızın emanetine sahip çıkmalıyız.

BİLGİ KUTUSU

Vatan, millet, bayrak gibi mukaddes değerleri savunurken bu uğurda ölenlere **şehit**, yaralananlara da **gazi** denir.

Şehitlik ve gazilik bizim için yüce bir mertebedir. Din, vatan, bayrak, özgürlük gibi değerleri korumak için savaşmak ve bu uğurda şehit ve gazi olmak dinimizin bize emrettiği kutsal bir makamdır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) din ve vatan müdafaası ile ilgili

olarak şöyle buyurmuştur: “Bir gün ve bir gece sınırdan nöbet tutmak, gündüzü oruçlu gecesi ibadetle geçirilen bir aydan daha hayırlıdır. Şayet kişi bu nöbet esnasında vazife başında iken ölürse, yapmakta olduğu işin eciri ve sevabı kıyamete kadar devam eder, şehit olarak rızık da devam eder ve kabirdeki sorgu meleklerinden güven içinde olur.” (Müslim, İmâre 163; Tirmizî, Fezâilü'l-cihâd 2; Nesâî, Cihâd 39; İbni Mâce, Cihâd 7.)

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:

Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.

Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:

Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

2. DİNÎ BAYRAMLAR, ÖNEMLİ GÜN VE GECELER

Mübarek gün ve geceler hakkında neler biliyoruz?

Dinî bayramlarımız, mübarek gün ve geceler bizim ortak değerlerimizdir. Birlik ve beraberliğimizin artmasına katkı sağlar. Ramazan ve Kurban Bayramları, kandiller toplumu bütünleştiren, birlik ve beraberliğimizi sağlayan özel günlerdir.

Dinî ve millî açıdan önemli olan toplum tarafından kutlanan günlere **bayram** denir. Bayramlar toplumun sevinç ve neşe günleridir. Dinimizde iki bayram vardır. Bunlar; Ramazan ve Kurban Bayramlarıdır. Bayramlarımız tüm dünyadaki Müslümanların ortak değeridir. Bayramlarımız; eş dost akraba ve misafirlerimize ikramların yapıldığı, eş ve dostun birbirini ziyaret ettiği dayanışma ve paylaşmanın yaşandığı özel günlerdir. Bayramlarımız bizi biz yapan ortak paydamızdır.

5. Ünite: Temel Değerlerimiz

Bayramlarda aile büyüklerimizi ziyaret ederek, ellerini öperek hem gönüllerini hem de hayır dualarını alırız. Kabirleri ziyaret ederek onlara Fatihalar hediye ederiz. Bayramlar küslüklerin ve dargınlıkların son bulduğu neşe kaynaklarımızdır.

Cuma, sözlük anlamı olarak toplanmak anlamına gelir. Cuma günü, dinî bir terim olarak ise Müslümanların cemaat ile topluca namaz kılmak için bir araya geldikleri gündür. Cuma günü, Müslümanların bir araya gelerek kaynaştıkları birbirlerinin hâl ve hatırlarını sorup birbirlerinden haberdar oldukları gündür.

Sevgili Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bugünün önemini şu ifadelerle bizlere açıklamıştır: “Güneşin doğduğu en hayırlı gün, Cuma günüdür..” (Müslim, Cuma, 18.)

Cuma namazı, cemaatle kılınması farz olan bir ibadettir. Cuma namazı için tüm Müslümanlar bir araya gelir, kardeşlik duyguları pekişir. Cuma hutbesi, beraberce dinlenerek başta dinî konular olmak üzere, toplumu ilgilendiren konularda bilgiler sunularak sorunlara çözüm aranır. Hutbeden sonra omuz omuza aynı safta namaz kılınır.

Bayram ve cuma namazının dışında mübarek gün ve geceler vardır. Bu gecelere kandil geceleri denir. Bunlar: Mevlid, Regâib, Miraç, Berat kandilleri ve Kadir Gecesi'dir.

Mevlid Kandili: Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dünyaya geldiği gündür. Hicri takvime göre Rebiülevvel ayının on ikinci günüdür. Bu kandilin Peygamber Efendimizin (s.a.v.) doğduğu gün olmasından dolayı Peygamberimize (s.a.v.) çokça salavat getirilir. Sohbet dinlenerek, ibadet ederek bu geceler ihya edilmeye gayret edilir. Yüce Rabbimizden bağışlanma dilenerek dualar edilir.

Regaip Kandili: Üç ayların ilki olan Recep ayının ilk Cuma gecesi Regaip Kandili'dir. Regaip, rağbet edilen, çok istenilen anlamlarına gelir. Bu gecede Yüce Rabbimizden bağışlanma ve esenlik dileriz.

Miraç Kandili: Recep ayının 27. gecesidir. Bu gece Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) Mekke'deki Mescid-i Haram'dan, Kudüs'teki Mescidi-i Aksa'ya götürülerek oradan da Allah (c.c.) katına yükseltilmiştir. Bu hadiseye İsrâ ve Miraç denir. İslam'ın ilk yıllarında 2 vakit olarak kılınan namaz, Miraç Gecesi'nde beş vakit olarak farz kılınmıştır. (Buhari, salat, 227.) Bu gece çokça kaza ve nafile namazı kılınır.

Berat Kandili: Şaban ayının on beşinci gecesidir. Yine bu geceyi de dua ve ibadetle geçirmeye gayret gösteririz. Bu gecenin önemi ile ilgili olarak Sevgili Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır: "...Bağışlanma dileyen yok mu, onu bağışlayayım. Rızık isteyen yok mu, ona rızık vereyim. Bir derdi olan yok mu, ona afiyet vereyim..." (İbn-i Mace, İkame, 191.)

BİLGİ KUTUSU

Sevgili Peygamber Efendimiz (s.a.v.) üç aylar olduğunda şöyle dua ederlerdi:
"Allah'ım Recep ve Şaban ayını bize mübarek kıl ve bizi Ramazan ayına eriştir."
(Ahmet bin Hanbel, 259.)

Kadir Gecesi: Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'in indirilmeye başladığı Ramazan ayının 27. gecesidir. Bu gece ile ilgili Kur'an-ı Kerim'de Kadir suresi bulunmaktadır. Bu surede bu gece ile ilgili şöyle buyrulmaktadır: **"Biz, onu (Kur'an-ı) Kadir Gecesi'nde indirdik.... Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır."** (Kadir suresi, 1 ve 3. ayetler.) Peygamber Efendimiz de (s.a.v.) bu gece ile ilgili olarak: **"Her kim inanarak ve (sevabını Allah'tan) umarak Kadir Gecesi'ni ibadetle geçirirse geçmiş günahları bağışlanır."** (Buhari, İman, 25.)

BİLGİ KUTUSU

Sevgili Peygamber Efendimiz (s.a.v.) Kadir Gecesi'nde şöyle dua ederlerdi:
“Allah’ım Sen affedicisin, ikram sahibisin, affetmeyi seversin, beni affet.”

(Tirmizi, Daavat, 84.)

İslam âleminde Kadir Gecesi'ne çok önem verilir. Mübarek gün ve gecelerde Müslümanlar camilere akın ederler. Birlikte ibadet yaparak Allah'a bağışlanmaları ve affedilmeleri için dua ederler. Birbirlerinin kandillerini kutlayarak aralarındaki kardeşlik bağlarını güçlendirirler.

Bu gecelerde kandil simitleri, helvalar ve lokma tatlıları yaparak komşulara dağıtılarak komşuluk ilişkileri gelişir. Müslümanlar bu gecelerde dua eder, beraberce namaz kılar, Kur'an-ı Kerim okurlar. Bu şekilde bu gecelerin manevi havasından faydalanırlar. Bu manevi hava toplumun birlik ve beraberliğinin artmasını sağlar.

ÖZET

1. Toplumumuzu Birleştiren Temel Değerler

Din, sözlükte âdet, yol ve gidişat anlamlarına gelir. Terim olarak ise: akıl sahibi insanları kendi istek ve arzuları ile hem bu dünyada hem de ahirette saadet ve selamete kavuşturan ilahi kanunlardır.

Dinimiz bizlere hem bireysel hem de toplumsal hayatımızda yol gösterir. Dinimiz bizleri bir arada tutan en önemli bağımızdır. Dinimiz bizlere sevgi, saygı, adalet, sorumluluk, yardımseverlik, dürüstlük ve güvenilirlik değerlerini aşılayarak toplumda huzur ve güveni sağlar.

Toplumumuzu birleştiren değerler sıralandığında Peygamber Efendimizin ve Ehl-i Bey'inin sevgisi önemli bir yer tutar. Kalbimizde, İslam'ı bütün zorlukları göze alarak bizlere ulaştıran ve yaşantısı ile bizlere örnek olan Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed Mustafa'nın (s.a.v.) ayrı bir yeri vardır. İnsanın doğup büyüdüğü, hayatını devam ettirdiği, uğruna canını seve seve verdiği ve çocuklarına bırakabileceği en büyük mirastır vatan. Vatan; kendi değerlerimizi, inancımızı, özgürce yaşayabileceğimiz yerdir.

Vatan, bayrak ve İstiklal Marşı gibi değerler toplumumuzu bir arada tutan ortak değerlerimizdir. Bu değerler, milleti millet yapan ve birbirine kaynaştıran değerlerimizdendir. Bu değerlerin ortadan kaybolması ülkenin yok olmasına sebep olur. Toplum kimliğini kaybeder.

2. Dinî Bayramlar, Önemli Gün ve Geceler

Dinî bayramlarımız ve mübarek gün ve geceler bizim ortak değerlerimizdir. Birlik ve beraberliğimizin artmasına katkı sağlar. Ramazan ve Kurban Bayramları, kandiller toplumu bütünleştiren, birlik ve beraberliğimizi sağlayan özel günlerdir.

Dinî ve millî açıdan önemli olan toplum tarafından kutlanan günlere **bayram** denir. Bayramlar toplumun sevinç ve neşe günleridir. Dinimizde iki bayram vardır. Bunlar; Ramazan ve Kurban Bayramlarıdır. Bayramlarımız tüm dünyadaki Müslümanların ortak değeridir. Bayram ve cuma namazının dışında mübarek gün ve geceler vardır. Bu gecelere **kandil geceleri** denir. Bunlar: Mevlid, Regâib, Miraç, Berat ve Kadir Geceleridir.

Mevlid Kandili: Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dünyaya geldiği gündür.

Regaip Kandili: Üç ayların ilki olan Recep ayının ilk Cuma gecesi Regaip Kandili'dir.

Miraç Kandili: Recep ayının 27. gecesidir. Bu gece Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) Mekke'deki Mescid-i Haram'dan, Kudüs'teki Mescidi-i Aksa'ya götürülerek oradan da Allah (c.c.) katına yükseltilmiştir. Bu hadiseye **İsrâ** ve **Miraç** denir.

Berat Kandili: Şaban ayının on beşinci gecesidir.

Kadir Gecesi: Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'in indirilmeye başladığı Ramazan ayının 27. gecesidir.

5. ÜNİTE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Sözlük anlamı olarak âdet, yol ve gidişat anlamlarına gelir. Terim anlamı olarak ise, akıl sahibi insanları kendi istek ve arzuları ile hem bu dünyada hem de ahirette saadet ve selamete kavuşturan ilahi kanunlara denir.

Bu paragrafta sözlük ve terim anlamı verilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Peygamber
- B) Ehl-i Beyt
- C) Din
- D) Kader

2. Toplumumuzda Peygamber Efendimiz ve Ehl-i Beyt'ine çok büyük sevgi beslenir.

Aşağıdakilerden hangisi bu sevginin bir göstergesi değildir?

- A) Peygamberimize salavat getiririz.
- B) Çocuklarımıza Ahmet, Mahmut ve Mustafa isimlerini veririz.
- C) Sünnet olan ibadetleri yapmaya gayret gösteririz.
- D) Ahirete iman ederiz.

3. “Ey Mekke! Vallahi sen Allah'ın en hayırlı ve Allah'a en sevimli olan beldesisin. Senden çıkarılmış olmasaydım seni asla terk etmezdim.” (Hadis-i Şerif)

Peygamber Efendimizin bu hadisinden aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Peygamber Efendimiz doğup büyüdüğü Mekke'yi çok sevmiştir.
- B) Peygamberimiz Mekke'nin haricinde başka hiçbir beldeyi sevmemiştir.
- C) Peygamber Efendimiz zorunlu sebeplerden dolayı hicret etmiştir.
- D) Peygamber Efendimiz vatan sevgisini işaret etmiştir.

4. “Bir gün ve bir gece sınırda nöbet tutmak, gündüzü oruçlu gecesi ibadetle geçirilen bir aydan daha hayırlıdır. Şayet kişi bu nöbet esnasında vazife başında iken ölürse yapmakta olduğu işin eciri ve sevabı kıyamete kadar devam eder, şehit olarak rızık da devam eder ve kabirdeki sorgu meleklerinden güven içinde olur.” (Hadis-i Şerif)

Peygamber Efendimiz bu hadisi ile aşağıdakilerden hangisini kastetmemiştir?

- A) Vatan müdafaasının önemini belirtmiştir.
- B) Şehitlik Müslümanlar için yüksek bir makamdır.
- C) Kişi canını hiçbir zaman tehlikeye atmalıdır.
- D) Şehitlik makamına ulaşanlar ahirette sorgusuz olarak nimetlendirilir.

5. Peygamber Efendimizin dünyaya geldiği gün kutlanan kandil aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mevlit
- B) Regaip
- C) Miraç
- D) Berat

6. Aşağıdakilerden hangisi toplumun bir arada yaşamasını sağlayan temel değerlerimizden biri değildir?

- A) Bayrak
- B) Vatan
- C) İstiklal Marşı
- D) Zenginlik

7. Din, namus ve vatan gibi kutsal değerleri savunurken bu yolda yaralananlara canlarını verenlere ise denir.

Boşluklara gelmesi gereken kelimeler sırası ile aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Mühacir-Ensar
- B) Şehit-Gazi
- C) Gazi-Şehit
- D) Asker-Er

8. Aşağıda Kadir Gecesi ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Ramazan ayının 27. gecesidir.
- B) Kur'an-ı Kerim'de aynı isimli bir sure vardır.
- C) Kur'an-ı Kerim'in indirilmeye başlandığı gecedir.
- D) Kur'an-ı Kerimin kitap hâline getirildiği gecedir.

9. Vatan sevgisi sadece sözle olmaz, bu sevgimizi davranışlarımıza da yansıtmanız gerekmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu davranışlardan değildir?

- A) Vatanımızın kalkınması için çalışmak
- B) Devlet malına zarar verenleri uyarmak
- C) Alışveriş yaparken yerli ürünleri tercih etmek
- D) Her zaman kendi çıkarımızı düşünmek

10. "Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır. Toprak eğer uğruna ölen varsa vatandır."

Bu şüirden aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) Bayrak bizim millî bir değerimizdir.
- B) Vatan bizim için mukaddestir.
- C) Vatan için ölmeye gerek yoktur.
- D) Şehit kanı ile sulanan toprağa vatan denir.

CEVAP ANAHTARI

1. ÜNİTE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	C	D	A	C	C	B	A	B	D	

DOĞRU SAYISI

YANLIŞ SAYISI

2. ÜNİTE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	C	D	B	C	A	B	D	C	A	D

DOĞRU SAYISI

YANLIŞ SAYISI

3. ÜNİTE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	B	D	A	C	D	A	C	D	B	

DOĞRU SAYISI

YANLIŞ SAYISI

4. ÜNİTE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	D	D	C	D	C	A	A	B	D	B

DOĞRU SAYISI

YANLIŞ SAYISI

5. ÜNİTE	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	C	D	B	C	A	D	C	D	D	C

DOĞRU SAYISI

YANLIŞ SAYISI

SÖZLÜK

A

abdest: Yüzü (ağız, burun dâhil), dirseklerle birlikte elleri, topuklarla beraber ayakları yıkamak ve başı (kulaklar ve ense dâhil) mesh etmek biçiminde, özellikle namazdan önce belli bir düzen içinde yapılması gereken temizlik.

âdet: 1. Görenek. 2. Alışkanlık. 3. Topluluk içinde eskiden beri uyulan kural, töre.

ahlak: 1. İnsanın yaratılışından gelen özellikleri. 2. İnsanların iyiliğini ve mutluluğunu

hedef alan kuralların hayata geçirilmesi ile kazanılan iyi ve güzel davranışlar.

akıbet: Bir iş veya durumun sonu, sonuç.

akıl: Düşünme, anlama ve kavrama gücü.

Ashab-ı Suffe: Hz. Peygamberin Medine'deki mescidinin bitişiğinde bulunan ve adına "suffa" denilen yerde Kur'an ve din öğrenimi gören sahabiler.

B-C

bahane: Bir şeyin asıl sebebi yerine ileri sürülen sözde sebep, gerçeğe ilgisi olmayan sahte özür ve mazeret.

bağımlılık: Bir maddeye karşı duyulan yoksunluk hissi.

bağışlamak: Herhangi bir kötü davranış için ceza vermektен vazgeçmek, affetmek.

baki: Ebedi, ölümsüz, kalımlı.

bayrak: Bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dikdörtgen biçiminde kumaş, sancak.

bayram: 1. Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler. 2. Özel olarak kutlanan gün. 3. Sevinç, neşe.

beşer: İnsan, insanoğlu.

biat: Bir kimsenin egemenliğini tanıma.

bojkot: Bir kimse, bir topluluk veya bir ülkeyle amaca ulaşmak için her türlü ilişkiyi kesme.

bozgunculuk: Bir toplulukta karşılıklı güvenin bozulması ile beliren karışıklık.

cemaat: Namaz kılmak için bir araya gelen ve imama uyan topluluk.

D

dahil: İç, içeri, iç taraf.

davet: Çağırma, gelmesini isteme, çağrı.

defnetmek: Ölüyü gömmek, toprağavermek.

değer: Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel birikimleri kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü.

delil: İnsanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, emare.

dinî: Dinle ilgili, dine âit.

dua: İnsanın, Yüce Allah'ın yüceliği ve büyüklüğü karşısında kendi zayıflığını kavrayıp ona yalvarması, şükretmesi, Yüce Allah'tan istekte bulunması.

E-F

Ehl-i Beyt: 1. Hz. Peygamber'in ev halkı ve yakın akrabaları.

elçi: 1. Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir. 2. Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse. 3. Peygamber.

emanet: Güven verme, karşılıklı güven üzerine yapılan anlaşma.

emek: Bir işin yapılması için harcanan beden ve kafa gücü, zahmet.

empati: Duygudaşlık. İnsanın kendini başkasının yerine koyarak düşünmesi, onun duygularını anlamaya çalışması.

ensar: Mekkeli muhacirlere yardım eden Medineli Müslümanlar.

facir: 1. Günaha dalan, günahkâr, isyankâr, azgın. 2. İslam'ın koymuş olduğu emir ve yasakları çiğneyen. 3. İnkarcı, kâfir. 4. Ahlaksız, edepsiz. 5. Münafık

fal: Çeşitli şeylere bakarak gelecekte olacaklar hakkında anlamlar çıkarma, gâipten haber verme.

fetanet: Üstün zekâ ve kavrayış gücüne sahip olma anlamında peygamberlerin sıfatlarından biri.

G

gayb: Gaib, bilinmeyen.

gazi: Vatan, millet, bayrak gibi kutsal değerleri canı pahasına savunup bu uğurda yaralanan kimse.

gazilik: 1. Gazi olma durumu. 2. Gazi unvanı.

gelenek: Bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen kültürel kalıntılar, bilgi ve davranışlar, anane.

H

hac: İmkânı olan Müslümanların Zilhicce ayında ihram giyerek, Arafat'ta vakfe yaparak ve Kâbe'yi tavaf ederek yaptıkları farz ibadet. İslam'ın beş şartından biri.

hacet: Gerek duyulan, muhtaç olunan şey, ihtiyaç.

hak: Doğru, gerçek.

hakikat: Asıl olan durum ve şekil, gerçek, asıl. Doğru olan şey, doğru.

hamd: 1. İyilik, güzellik, üstünlük ve erdemlilikle niteleme, övme, ululama, yüceltme. 2. Yüce Allah'a teşekkür, şükran.

haram: Dinen sorumluluk çağına ulaşmış olan herkese Allah'ın (c.c.) yapılmasını kesin olarak yasakladığı söz ve davranış.

haysiyet: Şeref, onur, itibar. Öz saygı. İnsanlık şerefi.

helak: Bitkin bir duruma gelme veya getirme, yok olma.

helal: Dinî bakımdan kullanılmasına, yapılmasına, söylenmesine, yenilip içilmesine izin verilen şey.

hicret: Bir yerden başka bir yere göç etme.

hristiyan: Hz. İsa'nın (a.s.) getirmiş olduğu ilahî dinin, insanlar tarafından değiştirildikten sonraki hâline inanan kimse.

hiyanet: Kutsal sayılan şeylere el uzatma, kötülük etme veya karşı davranma, hainlik, ihanet.

hidayet: Allah'ın (c.c.), insanlara kendi yolunda gidebilecek akıl, düşünme, öğrenme, hatırlama gibi yetenekler vermesi ve insanların da bunları kullanarak doğru yolu bulması.

hikmet: Hüküm vermede doğru karar verme yeteneği.

hilye: Hz. Peygamberin bedensel ve ahlaki özelliklerini ayrıntılarıyla anlatan edebî eser, hilye-i şerif.

hutbe: Cuma ve bayram namazları başta olmak üzere bazı ibadet ve törenlerin yerine getirilmesi esnasında topluluğa karşı yapılan konuşma.

hür: Özgür.

I-İ

irk: İnsan cinsinin belli başlı çeşitlerinden her biri, nesil, sülale, zürriyet.

iddia: İleri sürülen ve savunulan düşünce.

iffet: 1. Cinsiyetle ilgili ahlak kurallarına bağlılık. 2. Temizlik, namus. 3. Haramdan uzak durma, kötü söz ve işlerden kaçınma.

iftar: Oruç tutan bir kimsenin güneşin batıp akşam vaktinin girmesiyle beraber yiyip içmeye başlaması, başladığı orucunu bitirmesi.

iftira: Bir kimseye aslı olmayan bir suç yükleme, bir kabahat yakıştırma.

ihlal: Bozma, sakatlama, halel getirme.

ilahi kitap: İnsanların dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamak için peygamberler aracılığıyla gönderilen, inanç, ibadet, ahlak ve her türlü toplumsal kuralları içeren vahiyler bütünü.

ilim: İnsanın duyu organlarıyla elde ettiği veya Yüce Allah'ın vahiy yoluyla doğrudan doğruya gönderdiği ve kesinliği konusunda şüphe olmayan bilgi.

imam: Camilerde cemaate namaz kıldırان ve başta Kur'an-ı Kerim bilgisi olmak üzere diğer İslami ilimlere sahip kişi.

İncil: Hz. İsa'ya (a.s.) verilen ilahî kitabın Kur'an-ı Kerim'deki adı.

inziva: 1. Toplum hayatından kaçıp tek başına yaşama. 2. İnsanın dış dünyayla bütün bağlarını keserek ibadet etmesi ve kendi içine kapanması.

irade: Bir şeyi yapıp yapmama hususunda karar verebilme ve bunu uygulama gücü. İsteme, istek, dilek.

irtibat: Bağlı oluş, bağlanma. İlgili oluş, ilgi.

ismet: Günahsızlık, temizlik, korunmuşluk. Allah'ın (c.c.), peygamberlerini gizli ve açık her türlü günahtan, şirkten, küfürden, münafıklıktan ve zulüm yapmaktan koruması.

itaat: Söz dinleme, boyun eğme, buyruğa uyma.

K

Kâbe: Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kible olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer.

kabile: Aynı soya mensup aileler topluluğu, boy, aşiret.

kâfir: Allah'ın (c.c.) varlığını ve birliğini inkâr eden, yaratmada, emretmede, isimlerinde ve sıfatlarında Allah'ı (c.c.) tek ve eşsiz kabul etmeyen; yaratıcı olarak Allah'ı (c.c.) kabul etse bile onun göndermiş olduğu elçilerin hepsine ayrı ayrı inanamayan, elçilerin getirmiş olduğu kitapları toptan reddeden veya Allah'ın (c.c.) vahiyle bildirdiği hükümlerin bir tanesini dahi inkâr eden.

kandil gecesi: Müslümanlar tarafından mübarek sayılan özel geceler.

kible: Müslümanların namazda yöneldiği cihet, Mekke şehrinin ve Kâbe'nin bulunduğu yön.

kınamak: Yapılan bir işin kötü olduğunu belirtir bir biçimde söz söylemek, ayıplamak, takbih etmek.

kıssa: Kur'an-ı Kerim'deki geçmiş peygamberler ve milletlerle ilgili ibretli ve tarihi olay(lar).

köle: 1. Savaşta tutsak alınan, yabancı ülkelerden zorla kaçırılıp özgürlükten yoksun bırakılan veya başkasından satın alınan kimse, kul, esir. 2. Birinin emri altında bulunan, özgür olmayan kimse.

kul hakkı: İnsanların birbirlerine geçen emekleri, hakları.

kul: 1. Allah'ın (c.c.) yarattığı her şey, mahluk. 2. İnsan.

kulluk: 1. Kul olma durumu. 2. Kulun yaptığı iş.

kumar: Ortaya para koyarak oynanan talih oyunu.

kunut: İbadet, boyun eğme, itaat, saygı, huşu, dua etme. Allah'ın (c.c.) emirlerine kendini tam olarak verme, bağlanma ve itaate devam etme hâli.

kutsal: Sıradan olmayan, tek ve özel bir öze sahip varlık.

M

maddi: Gözle görülüp elle tutulan maddî şeyler.

mahsus: Yalnız bir kimse, bir nesne veya bir yere âit olan, başkasında bulunmayan, hususileşmiş, has, özgü.

manevi: Gözle görülüp elle tutulamayan, madde ve cisimle ilgisi bulunmayan, içe, öze, ruha âit.

maruz kalmak: Bir olay veya bir durumla karşı karşıya olmak.

meal: Anlam, kavram, mânâ. Kur'an-ı Kerim tercümelerine verilen isim.

mekruh: Haram kadar kesin ve bağlayıcı delilere dayanmayan, yapılması dinen hoş görülmemeyen şey.

mescit: 1. Genellikle minaresiz olan içinde ibadet edilen küçük yerler. 2. Müslümanların, içerisinde beş vakit namaz ile cuma ve bayram namazlarını kıldığı ibadet yeri.

mesh: Abdest alırken ıslak eli başa sürmek; teyemmüm alırken de toprağa vurulan eli yüze ve kollara sürmektir.

millet: Din, dil, tarih ve kültür birliği içinde aynı toprak parçası üzerinde yaşayan insan topluluğu.

millî: Milletle ilgili, millete özgü.

mucize: Peygamberlerin kendilerine inanmayan insanlara peygamberliklerini ispat etmek amacıyla gösterdikleri olağanüstü olaylar.

muhacir: Mekke'den Medine'ye göç eden Müslümanlar.

musibet: Ansızın gelen felaket, sıkıntı veren şey.

mükâfat: Ödül.

mümin: İnanan, iman eden, gönülden bağlanan, güven veren, güvene kavuşturan kimse.

müşrik: Yüce Allah'a ortak, eş koşan kimse.

N-M

naat: Bir şeyi överek anlatma, methetme. Hz. Muhammed'i (s.a.v.), Hz. Ali (r.a.) ve dört halifeyi övmek için yazılan şiir.

namaz: Tekbir ile başlayıp selam ile son bulan, Hz. Peygamber'in yapıp öğrettiği belirli fiil, söz ve duaları içine alan ve en az günde beş vakit kılınan ibadet.

nebi: Peygamber.

nefs (nefis): Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.

nimet: İyilik, lütuf, ihsan. Yaşamak için gerekli her şey.

niyet: Bir şeyi yapmayı önceden kurma, zihinde tasarlama, yapmayı aklına koyma, yapmaya karar verme.

nübüvvet: Peygamberlik, nebîlik.

O-Ö

onur: Haysiyet, öz saygı, şeref, izzetinefis.

oruç: İslam'ın beş temel şartından biri olarak sorumluluk çağına gelmiş olan Müslümanların ibadet niyetiyle imsak vaktinden itibaren, güneşin batışına kadar yemek ve içmek gibi bedenî ihtiyaçlardan uzaklaşmaları.

örf: Yasalarla belirlenmeyen, halkın kendiliğinden uyduğu gelenek.

P-R

panayır: Belli zamanlarda ve genellikle küçük yerleşim birimlerinde kurulan, sergi niteliğini de taşıyan büyük pazar.

peygamber: Allah'tan (c.c.) vahiy yoluyla aldığı bilgileri ve emirleri tebliğ etmek, muhataplarını hak dine çağırarak görevlendirilen yüksek vasıflı kimse.

put: Bazı ilkel toplumlarda doğüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapınak.

putperest: Puta tapan.

ramazan: Müslümanların oruç tutmakla yükümlü oldukları ay takviminin dokuzuncu ayı.

rehber: Kılavuz. Birinin doğruyu bulmasına yardımcı olan, yol gösteren kimse.

rekât: Namazın, ayakta durma, rükû ve iki secdenin tamamlanmasıyla oluşan bölümü.

resul: Kendisine yeni bir ilahi kitap gönderilen peygamberlere denir.

risalet: 1. Peygamberlik, nebilik, elçilik, nübüvvet 2. Allah'ın (c.c.) gönderdiği vahiyleri, emir ve yasakları alıp insanlara dinin gerçeklerini duyurma; söz, tutum ve davranışlarıyla açıklama makamı olan peygamberlik.

S-Ş

saf: Cemaatle namaz kılan müminlerin imamın arkasında kibleye paralel olarak yaptıkları düzgün sıralardan her biri.

safiyet: Safılık, temizlik, masumluk.

sahabe: Arkadaş, dost, veli. Hz. Peygamber zamanında yaşamış, Müslüman olarak Peygamberi çok kısa bir süre olsa da görmüş, onun sohbetinde bulunmuş ve yine Müslüman olarak ölmüş kimseler.

sahabi: Hz. Muhammed (s.a.v.) zamanında yaşamış, onu görmüş, müslüman olup sohbetinde bulunmuş olan kimse.

sahur: 1. Oruç tutan Müslümanların imsak vaktinden (tan yerinin ağarmasından) önce yedikleri yemek. 2. Sahur yemeğinin yenildiği vakit.

salâvat: Hz. Peygamberin sağlığında onun sıhhat ve afiyet içerisinde olmasını arzu etmek, Allah (c.c.) katındaki derecesinin daha da artmasını istemek ve Yüce Allah'ın ona olan bağışlarının ahirette çoğalmasını dilemek için yapılan dua cümlesi.

salih: Dinin emir ve yasaklarına uygun hareket eden, sorumluluk bilinci taşıyan, inancı ile amelleri arasında uygunluk bulunan samimi mümin.

secde: Allah'ın (c.c.) büyüklüğü, yüceliği önünde hiçliğini göstermek ve O'nu ululamak maksadıyla vücudu alın, burun, el ayakları, dizler ve ayak parmakları yere değecek duruma getirme, bu durumda yere kapanma.

sıdk: Doğruluk, doğru sözlülük, samimi davranış, içtenlik. "Allah'tan (c.c.) almış oldukları emirleri insanlara olduğu gibi bildiren ve hayatlarının hiçbir anında hiçbir şekilde yalan söylemeyen ve dosdoğru davranan" anlamında peygamberlerin sıfatlarından biri.

suffe: Mescid-i Nebi'nin bitişiğine hem kimsesiz ve yoksul Müslümanların kalması hem de eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi yapılan bölüm.

sünnet: Hz. Peygamberin söz, fiil ve onaylarının ortak adı.

süvari: Atlı asker.

şefaaf: Birinden başkası adına ricada bulunma, aracı olma, kusurlarının bağışlanmasını dileme.

şehit: 1. Allah'ın (c.c.) dininin tüm insanlığa ulaştırılması ve bu esnada ortaya çıkan engelleri kaldırırken Allah (c.c.) yolunda ölen veya öldürülen Müslüman. 2. Allah (c.c.) yolunda veya Allah'ın (c.c.) kutsal kabul ettiği din, vatan, namus, mal ve can güvenliği için cihat ederken öldürülen mümin. 3. Allah'tan (c.c.) bir bağış olmak üzere savaş dışında haksız yere öldürülen, suda boğularak, deprem, sel, yangın gibi doğal afetlerle veya tıbbın çare bulamadığı bir hastalık nedeniyle ölen mümin.

şehitlik: 1. Şehit olma durumu. 2. Şehitlerin gömüldüğü mezarlık.

T

taharet: Temiz olma, temizlik.

tasdik: Gerçek olduğunu söyleme, doğru olduğunu bildirme, doğrulama.

takdis etmek: Kutsal sayma, kutsama.

tebliğ: 1. Ulaştırma, duyurma, açıklama. 2. Peygamberlerin Allah'ın (c.c.) kendilerine indirmiş olduğu vahiyleri insanlara eksiksiz olarak bildirmesi.

tereddüt: Karar verememe, kararsızlık.

tertip: Sıraya koyma, sıralama. Düzenleme, hazırlama.

teselli: Sıkıntısını ve acısını unutturmaya çalışma, avutma.

teşvik: Bir kimseyi bir şeyi yapma hususunda cesaretlendirme, gayrete getirme, heves ve istek verme.

tevhid: Yüce Allah'ı zatında, sıfatlarında ve fiillerinde birleme, tek ve eşsiz olduğuna inanma, ona hiçbir şeyi şirk koşmadan ibadeti yalnızca Allah (c.c.) için yapma.

tevrat: Dört büyük kitaptan ilki olan ve Hz. Musa'ya (a.s.) gönderilen ilahî kitap.

tövbe: İnsanın, bilerek veya bilmeyerek yaptığı hata, kusur, büyük ve küçük günahlarından dolayı pişman olup bir daha aynı günahları yapmamaya karar vererek vazgeçmesi.

U-V

ümmet: Din ve inanç birliği temelinde bir araya gelen ve aynı peygambere bağlanan insanlar topluluğu, bir din üzerinde birleşen millet.

vaaz: Din görevlilerinin cami ve mescitlerde Müslümanları eğitmek ve güzel olan şeylere yöneltmek amacıyla, cuma ve bayram günlerinde, ramazan ayında ve mübarek gecelerde Kur'an-ı Kerim ve hadislerle dayanarak yaptıkları dinî konuşmalar.

vahiy: Peygamberler aracılığıyla insanlara, hayatın hangi ilkelere göre yönlendirilmesi ve nelere uyup nelerden sakınılması gerektiğini bildiren ilahî bilgi, bu bilginin gönderiliş tarzı.

vatan: Bir milletin bağımsız olarak yaşadığı toprak parçası.

vefat: Ölüm, ölme, ölmek.

Y-Z

yahudi: Hz. Musa'nın (a.s.) dinine bağlı olan kimse, Musevi.

zebur: Hz. Davut'a (a.s.) indirilen mukaddes kitap.

zekât: 1. Temizlenme, temizleme, arınma. 2. Çoğalma, bereketlenme, gelişme, büyüme. 3. Dinen zengin olan Müslümanların dinî bir görev olarak her yıl mallarının belirli bir kısmını ibadet niyetiyle ihtiyaç sahiplerine vermesi.

ziyan etmek: Zarara uğramak.

zorba: Kuvvetine güvenerek ve güç kullanarak başkalarına hükmeden, başkalarının haklarına el koyan kimse.

zulüm: 1. Baskı, şiddet, eziyet, işkence, haksızlık etme, haddi aşma. 2. Yüce Allah'a ortak koşma, sapıklık, dalalet, Yüce Allah'ın birliğini inkâr etme. 3. Kendisine tanınan hukuki sınırı geçme, başkasının hakkını alma.

KAYNAKÇA

Ahmed b.Hanbel, **Müsned**, Beyrut, 1991.

Buhârî, **Sahih-i Buhârî**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 4 ve Ortaokul 5-6-7 ve 8. Sınıflar), MEB Yayınları, Ankara, 2018.

Dinî Terimler Sözlüğü, MEB Yayınları, Ankara, 2009.

Ebû Dâvud, **Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

HEYET, **Hadislerle İslam**, DİB Yayınları, Cilt 1-7, Ankara, 2014.

HEYET, **İlmihal**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Cilt 1-2, Ankara, 2007.

HEYET, **Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir**, DİB Yayınları, Ankara, 2007.

HEYET, **Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali**, DİB Yayınları, Ankara, 2001.

HEYET, **Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali**, TDV Yayınları, Ankara, 2015.

İbn Mâce, **Sünen**, Çağrı Yayınları, İstanbul,1992.

Kur'an-ı Kerim Meali, (Hızl.: Halil Altuntaş, Muzaffer Şahin), Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2011.

Mâlik b. Enes, **el-Muvatta'**, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.

Müslim, **Sahih-i Müslim**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

Tirmizi, **Sünen-i Tirmizi**, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

Türkçe Sözlük, (Hızl.: Şükrü Haluk Akalın), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.

Yazım Kılavuzu, TDK Yayınları, 27. Baskı, Ankara, 2007.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görseller yayınevi arşivi ve <https://www.shutterstock.com> adresinden telif ücreti ödenerek kullanılmıştır.